

ARGVMENTA
OMNIUM, TAM VE-
TERIS QVAM NOVI TESTA-
menti, Caputum: Elegiaco Carmine conscri-
pta: authore RODOLPHO
GVALTHERO TI-
GVRINO.

I E S V S.

Ecce agnus ille Dei, qui tollit peccatum mundi. Ioan. 1.

AB

VRI EXCVDEBAT
Froschouerus. Anno LIIII.

51 $\frac{20}{h, 2}$

BEATI COMITIS DONGA-
rensis Theologi & Medici exhortatio
ad sacras literas.

Carissimi, temperant. QVI cupis egelidos flagranti corde liquores,
in Misfunden an Castalioq; æstus fonte leuare tuos:
parat. 16.

Hæc properanter adi, nec te ratio ulla moretur:
Pegaseum cursu uincere oportet equum.

Hic sunt intus aquæ dulces, sunt pura fluenta,

Tollere Tantaleam, quæ putat, posse sitim.

Limpidus hinc claro decurrit flumine fons, qui

Mortifugas omni tempore ruet at aquas.

Ergo hic ambrosias humor superauerit omnes,

Hæc longe Hyblaos uicerit unda fauos,

Qua qui proluerit cupidus sua pectora, nunquam

Ardores duræ sentiet ille sitis.

Cætera sunt limus, sunt sordes flumina tantum.

O nimis immunda balnea digna sue.

CLARISSIMO VIRO

D. THEODORO BIBLIANDRO

fidelissimo in Tigurina Ecclesia sacrae Theologiae Do-
ctori, praeceptori suo colendiss. RODOL-

PHVS GVALTHERVS

TIGVRINVS S.

C I O equidem, non defuturos esse, qui hunc laborem nostrum minus benigne suscipiant, uir clariss. iniquum esse putantes rem tantam & tam sanctam tam breuibus numeris describi, quemadmodum a me factum esse uidebunt. Putabunt alij nulla uenia dignum esse, uel sacras literas ad poësis modulos reuocare, uel hos in illas inserere. Iudicabunt alij satis imprudenter rem tantam a me esse susceptam, qui non ignorem quam curta sit mihi domi meae suppellex. Caeterum si quis huiusmodi lectorum calumnias hoc nostro saeculo uitare uoluerit, omnino, ut e mundo exeat, oportet. Ut enim suum cuique pulchrum est, ita omnia aliena displicent. Nam quemadmodum Philautiae malum ceu hereditario iure a primo illo parente nostro accepimus, ita etiam odij quendam fomitem pectori inclusum gestamus, qui minus dextre aliorum labores etiam summa laude dignos suscipit. Vnde ferè fieri solet, ut non modo charitate Christiana, sed omni etiam humanitate neglecta, incusemus immeritos, proscindamus indignos, & culpam suam agnoscentes ueniãque orantes tractemus inhumanus. Quae omnia uere a me dicta esse

ca. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

Epistola

nemo negabit, qui affectibus animi sui positus propriam sui ipsius ingenij naturam inspexerit. Posset autē huic malo longe pestilentissimo, quo nimirum omnis iudicij nostri uirtus lumenq; excæcatur, hoc unū mederi remedium, si hoc sibi faciendum esse singuli putarent, ut non tam authorē operis, quàm ipsum opus inspicerent, quod incorruptissimos illos Atheniensium Arcopagitas factitasse legimus. Viderent sanè tunc homines illi satis rigidi alienorū operum censores, non tam inique de multis iudicandū esse, quæ hodie nō alio quàm solius authoris nomine suspecta sunt. Quod si ab oībus impetrari posset, breui omnes similtates, rixas, iurgia, factiones, omnes deniq; discordiarū scintillas sopitas uideremus: nec etiā tot opus esset præfationibus ad illorū excusationē, quæ pio animi zelo nec etiā sine omni scientia à multis nostri sæculi scriptoribus in lucem emittuntur. Ipsa enim res, proprio tuta testimonio, ipsum etiā authorē cōmendaret. Cum autē secus fieri conspiciamus, non inutile, imò necessarium esse duxi, ut & ipse huius laboris nostri rationem redderē: idq; apud te potissimū, præstātissime THEODORE, quoniam ut te eruditione uaria & pietate non fucata instructum nemo non agnoscit, ita ipse mihi de te persuasum habeo, quod omni affectuposito, de omnibus nos admoniturus sis in hoc nostro opere, quorum nos admonendos esse duxeris.

C V M itaq; omnes nos, quotquot Christū profiteremur, in hoc intētos esse deceat, ut Domini nostri, qui Rex est iustitiæ & pacis, cognitionē plenā cōsequamur

Nuncupatoria.

quamur, & in uolūtatis suę myſteria penetremus penitus, decet certe ut ſacrarū literarū ſtudiū omnibus nobis in primis cōmendatum ſit, qua ſola uia ad tantī myſterij cognitionē pertingere licet. Poſtulant hæc autem indefeſſam ingenij noſtri diligentiam, animum omnibus alijs curis liberū & operā indefinentē. Ut enim deus toto corde uult diligī, nec pietatis officio fungitur, qui animum uarijs amoribus diſtractū ad Dominū attulerit: ita nec ille ſacrarū literarū ſtudioſus dici poteſt, qui alijs curis animū obrutū geſtans, ſacras literas cū indignis ſe ſtudijs coniungere conatur. Neq; etiā hic bene cœpiſſe ſufficit, niſi curſu felicis & continuo ad metā uſq; contendamus. Quemadmodū enim omnes ferē arteis nō niſi iugi ſtudio & exercitatione perdiscūtur & in memoria retinentur: ita etiā pietatis & fidei lōge ſplēdidiffima profeſſio ſine indefinenti exercitatione nō conſiſtit. Oberrat enim aduerſarius noſter ceu *Legō rugiēs*, quærītq; quē deuoret. Prædā autem facilius nō parabit, quā ſi pietatis ſtudiū humanæ menti excuſiat. **S E D** quantam, proh dolor, in re tam neceſſaria & ſalubri oſcitantiam & dormitationē uidere licet? Quotus enī quiſq; eſt, qui hūc ſtudiorū ſuorum ſcopū præfixum teneat & ſpectet? Singuli enim, quæ nobis, imō carnis libidini arrident ſequimur, neglecto interim opulentiffimo illo theſauro, quo **CHRISTVS** & ſalus per illū parta continetur. Mauult enim alius queſtuofa Iuris uolumina euoluere: alius Medicinę præceptis potius immorari, imō immori: alius Mathematicorū ſpinofis argutijs inuigilare: alius dicendi

Epistola

& linguarū studijs, insudare potius concupiscit, q̄ ut hūc omnis eruditiōis, scientiæ & sapiētię fontē adeat, aquis scatentē saluberrimis. Ut interim de illis taceā, quorū nimiū multi sunt, qui Theologiā noīe p̄fessi, re ipsa nihil minus q̄ Theologiæ studium sequūtur: sed postquā totos annos omnemq̄ ferē uitā studijs minus utilibus dedicauerunt, uix unū diem uel inuitis sacrosancta sacrae scripturae religio extorquet.

*Inuenerunt
Göndring.* Queruntur enim de illius sterilitate et falebrofis uerborū cōpositionibus, maluntq̄ fœcundos artium hortos inuisere lateq̄ uirentia prata, q̄ pallido illo, seuerō, tristi & retrico (ut dicere solent) studio cruciari, cuius prouentū non alium q̄ crucem, infamiam & persecutionē esse experiātur. Sed utinā illi penitus inspexissent huius studij penetralia, uiderēt utiq̄ heic omnibus ingenijs campū patere amplissimum, in quo se libere exercere possint non sine splendidissimo brauiō, quotquot uel has uel illas artes fuerint secuti. Viderent deniq̄ sua illa aliarū artium ac facultatum (ut illi uocant) studia prorsus ieiuna, frigida, inutilia, imō pernitiōsa esse, nisi Theologiæ studio cōdiantur. Ut enim omnes cibos sale cōdiri necesse est: ita omnium studiorū suauissimū condimentum est pietas ac religio, quæ secundū Paulū ad omnia est utilis. Quæ si defuerit, talem hominis & animæ statum efficit, qualis anima absente corporis solet esse conditio. Tum enim homo Nabal esse solet uerus, truncus nimirū, cui omnis uegetatiua uis & succus naturalis libidinū & uanæ concupiscentiæ flammis consumptus est. Quid autē mihi hæc morienti euenturum

Nuncupatoria.

turum sit, non ignoro. Clamabūt enim me artiū inī-
micum esse, linguarū osorem, qui omnes ad Theo-
logicum illud supercilium & anxium superstitionis *negotiū,*
(sic enim illi uocāt ardentius scripturæ studio) reuo-
care uelim, ignorans interim, nō minus & Medicos
ualetudinis defensores; et sacrarum Legum antistites
esse oportere. Sunt enim ex illorum numero, qui stu-
dijs suis ita addicūtur, ut nefas esse putent si quicquā
sacrarū literarū illis admisceant, ne scilicet illorū pro-
fessio precariū aliquid habere uideatur. Sed quā
inique sententiā nostrā interpretentur, facile uidere
licet. Nō enim in hoc sum, ut omnibus abiectis stu-
dijs solas sacras literas tractemus easq; nudas, uerū,
ut singuli illarū scopū suis studijs præfixū teneant &
ad has oīa sua ceu ad Lydium lapidē studeant pro-
bare. Quæ mea sententia tantū abest, ut artes & lin-
guas tollat, ut confirmet potius & exornet. Quanta
enim iuris Ciuilis maiestas foret, si cū diuinis illis le-
gibus & politia Domini conueniret? Quanta Medi-
cinæ laus cum animarū salute coniunctæ? Quanta
omniū artiū gloria, si omniū artiū fontem & præsi-
dem, spiritū sanctū agnoscerent? Sed unde hæc illis
cognitio? nisi ex sacre scripturæ oraculis decerpatur?
Quod ut faciāt, cum nemo ab illis impetrare possit;
multos uidemus qui omni ætate in legib. ediscēdis
cōsumpta, regiā illā legē Christi, nimirū, animarū no-
strarū salutē & uerū hoīs officiū præscribentē adhuc
ignorāt. Alios etiā medicas arteis multo sudore didi-
cisse, corporis sanitatē secutos cū summo animarum
& ueræ salutis dispendio. Qui si huc incubuissent, ut

Epistola

Sacræ scripturæ scopo sibi pposito, humaniores literas tractauissent; accepissent studiorū suorū fructus minime pœnitēdos. Sed quemadmodū illos errare uidemus, ita alij nō pauci sunt, qui in alterā erroris semitā declinent. Adeo difficile est, humani ingenij habenas moderari, ut modū & uia mediā retineat: & ferè euenire solet, ut dum uitēt stulti uitia in contraria currant. Sunt enim quidā nimium quoq; Theologi (si modo quis nimium Theologus uocari potest:) in hoc certe nimij sunt, q; nudas easq; solas scripturas legendas esse clamitent, utpote in quibus omnis eruditio, philosophia, eloquentia, omnes deniq; artis cōtineantur: impiumq; esse iudicāt, religionis osorē, iuuētutis pestē, si quis alias quoq; artis aliaq; studia cū his cōiunxerit. Sed nō uident hī homines, aliās boni & simplices, cū Theologia non pugnare artis reliquas, quin potius hāc esse sponsam illā, per se quidē formosissimā, quæ tamē omnia in se possit procorū suorū ornāmēta recipere, quemadmodū in ueteris illius Tabernaculi constructione uarij generis materia & aurū quoq; Aegyptiacū adhibebatur. Nō enim quisq; est, qui nō egregie possit omniū artium & studiorū suorū fructus in illius expositione ostentare & exercere, nō sine magna gloria. Cōmodissimū igitur, meo iudicio uidebitur, si reliqua studia cū sacris literis coniungantur, & his q; reliquarum artium ornatus accedat. Si enim ueteres illi animaduenterunt, philosophiā suam omniū artium cognitionē continere, quā etiā propterea Cyclopædiā uocauerunt: non deceat, ut nos Christianæ religionis cognitionem

Nuncupatoria.

gnitionem adeo sterilē putemus; cū argumentis certissimis cōprobetur, & omniū rerū thesaurū in se cōtineat. Si enim hoc modo oīa inter se mutuo miscantur, ut ad unū pietatis studiū oīa contendant, eueniet oīno, ut cōmodissima quædā & nunq̄ satis laudāda pietatis & eruditionis temperatura exoriat; in qua singulæ penē artes, reliquarū asperitatē & fallibrosam difficultatē suo lepore mulcētes, studiū pietatis tale efficiāt, quod uel ipsis osoribus admirationi sit. Neq; hic indignū esse iudicemus, aut sacris literis iniuriā fieri, si prophana (ut illi uocant) studia cū illis misceātur. Vt enim nihil à Deo p̄fectum per se p̄phanū est, nisi forte impio hominū abusu prophanetur: ita nullæ artis, quas certissima erga nos diuinæ bonitatis argumēta esse constat, prophane iudicandæ sunt; nisi nos easdē, ab omni religione abalienatas, p̄phanas reddiderimus; quæ si rursus cū pietate uera per fidē incontaminatā cōiungantur (ut in Mose, Daniele, Solomone alijsq; q̄ plurimis factum fuisse legimus): non minus sanctæ sunt, q̄ sanctissima alia diuinę maiestatis munera. Cum aut in omni demonstratione non tanta argumentorum, quanta exemplorum uis sit, quibus ceu oculis uidendum proponitur, quod probare uolumus: possem fanē multorum hic exempla referre, qui in primitiua illa ecclesia cum Christianæ religionis studio etiam gentilium scriptorū lectionem coniunxerunt: cuius rei manifesta uestigia in ipso etiā gentiū doctore Paulo apostolo uidere licet; ut interim de alijs taceam, Hieronymo nimirū, Augustino, Cypriano, Ambrosio

Epistola

& reliquis, qui cū pietate summa summā etiam erudi-
tionem eamq; tersam, purā & exactā cōiunxerunt.
Non aut ignoramus, quid nā illud sit, quod omniū
maxime à sacrarum literarū studio absterret. Sūt em̄
delicatuli quidā, qui simplex illud, durū, asperum mi-
nimeq; fucatū dicēdi genus, quo ille utitur, horrere
solent: cū illis nimirū nihil omnino arridere possit,
nisi quod Cicerones, Cæsares, Hortensios & Vergi-
lios redoleat. Ceterū nō uidēt hoīes stultissimi, quā-
tū in illa simplicitate decus, quanta in sterilitate hac
copia, quāti deniq; sub rudi illo solo thesauri lateāt.
Sed optime nunc etiā huiusmodi ingenijs prospexe-
runt Tigurinæ ecclesiæ fratres & symbystæ, impri-
mis aut L E O noster piæ memorię, & tu colendis.
Theodore, q; multis sudoribus multisq; uigilijs hoc
effecistis, ut dictionis sacrę asperitas Latini sermonis
ornatu, quantū fieri potuit, leniretur. Quo uestro la-
bore duas ineptissimorū hoīm à Theologiæ studio
calūnias depulistis, ipsa nimirū re docētes, nec sacris
literis suā deesse dicendi copiā, nec easdem Latini ser-
monis elegantiam respuere. Quāta aut fœlicitate hoc
à uobis factum sit, æquus Lector facile iudicabit.
Quod equidē institutū uestrū etiā nobis huius labo-
ris nostri ansam præbuit. Cū enim honestissimo la-
bori nō deesse uellē, nec tñ satis fore existimarē, si a-
lios tantūmodo, ut studijs suis sacras literas coniun-
gerēt, adhortarer; nisi etiā exēplo, quā facile hoc fieri
posset, edocerē; Poësin etiā, quę oībus q̄ longissime
à Theologorū studijs abhorrere uidetur, quātū per
nos fieri licuit, sacrosancto Theologiæ studio accō-
modare

Mitgl. d. Univ. d. Tübingen.

Nuncupatoria.

modare uoluimus, ut uel hoc specimine, pbaremus, nullā artem, nullū studiū (saltem honestum) tale esse, à quo sacrę literę abhorreāt. Ne quis aut hoc sinistre de nobis interpretetur; testamur, nos hoc fecisse multorū exemplo, tam ueterum quam nostri tēporis scriptorū, qui hac re summā sibi laudē meruerunt. Quis em̄ Iuueni, Sedulij & facundissimi Prudentij pios labores ignorat? Quos etiā hodie multos nō infeliciter imitari, imò etiā superare uidemus. Quid enim de Eobano nostro Hestio dicam, (cuius sine summo dolore nunq̄ recordor, propter amicā & iucundissimā, quę mihi cum illo fuit, familiaritatē) q̄ Psalterij et Prouerbiorū Solomonis interpretatione, quam Elegiaco carmine cōplexus est, hoc prestitit, ut hac mea prefatione omnino nō opus esse uideretur, nisi multorū mihi nota improbitas impelleret? Quis uero te ignorat, facundissime Polli, totius Vuestphalię decus, qui Musas ita cū pietate iunxisti, ut nihil his coniunctius uideri possit? Quid aut de te scribā, suauissime Stigeli? cui ob novos illos nobilitatis honores, quibus te donatū esse nuper accepimus, nunq̄ non gratulor. Meruit enim hos cādor ille tuus & sincera pectoris in amicitijs retinendis cōstantia; tū Musæ illæ tuæ non spurcæ, nō Theoninæ, nō lasciuæ: sed gratæ uoluntates & religiosę. Taceo de reliquis, quos iam hic noster albus habet, ne mihi tēpus citius quā nominum huiusmodi copia deficiat. His igitur me omnino adiungendum esse duxi; nō quod meā infantiam cum illorū facundissima uena cōferendam esse existimē: sed quod satius esse putarem, sanctum illum cœtum

Epistola

uel lēto gradu sequi potius, quā inania aliorū studia
secutus, omnes illos, multis parasangis præcurrere.

Diu autem mihi scribēdi materiā & dignā & ne-
cessariam inquirēti: hic mihi se tandē labor obtulit,
ut scilicet singulorū, tā ueteris quā noui Testamenti,
capitum argumenta breuissimo carmine cōprehen-
derem. Quod meū institutū licet difficile, arduū mul-
tisq; in locis impossibile fore uideretur: non tamen
absterreri potui, & utilitatē hinc emanaturā, & diffi-
cilē quidem, iucundā tamen, ingenij exercitationem
consyderans: maxime uero, quod neminē adhuc ui-
dere licuisset, a quo opus hoc plenissime esset absolu-
tum. Licet enim multi sint, qui integros Sacre scriptu-
re libros carmine reddiderint, uel qui aliquot eiusdē
historias breuibus simul & doctissimis numeris cō-
plexi sint; omnes tamē ferē a Legis & prophetarum
scriptis abhorruisse uidentur, quorū allegorię, uisio-
nes & ænigmata uix carminis copiosissimi, nedū tā
breuis leges recipiūt. Subij igitur laborē hunc, non
nostro fretus ingenio, quod quā exiguū sit mihi,
satis noui; sed amicorū & fratrum precibus impulsus,
qui maiora sibi de me, quā ipse poterā sperare, pro-
mittebāt: inter quos primus erat **C O N R A D V S**
P E L L I C A N V S, præceptor noster colēdis. qui
nunquā rogare destitit, ut & opus inciperē, & incoe-
ptū, cū nō omnino infeliciter succedere uideret, ad
finem etiā fœlicissimum deducerem. Factū est igitur
hoc Dijs (ut spero) bene fortunantibus. Quāquam
nolim asserere contumacius, nos nunq̄ omnino uel
errauisse, uel errare potuisse. Homo enim cū sim, ni-
hil hu

Nuncupatoria.

hil humani à me alienū esse puto. At quid nā perin-
de humanū est, atq; labi & errare; cū idem etiā maxi-
mis uiris, de religiōe simul & literarū studio optime
meritis cōtigisse uideamus? Deinde, quæ nam mate-
ria quæso erat, in qua & errare facilius sit, & errorem
deprehendere difficilius, quā in tāto mysteriorū Dei
pelago? In hoc enim prudētissimos quosq; nōnun-
quā errauisse cernimus. Ea enim est mētis humanæ
natura, ut nunquā nō tenebras offundat meliori il-
li naturæ nobis à Deo concessæ. Vnde euenire uide-
mus, ut nonnūquā bonus etiā dormitet Homerus.

Quod autē Carminis uenam attinet, non negas-
mus, hęc multis in locis asperiores esse, & delicatis
nonnullorum auribus uix tolerabilem; culpam au-
tem propter causas, ut puto, non leues deprecamur.
Quis enim nescit multorū nominum duriores so-
num (qualia multa in Hebræorū literis sunt) carmen
quoq; durius reddere? Accedebat huc ingens ipsarū
rerum moles & tanta uerborum breuitas, quæ non-
nunquam coacta tantum argumenti pondus susti-
nebat. Si enim hęc delicatius simul & dilucidius tra-
ctare uoluissē, iam pluribus etiam opus erat uersū-
bus: sic uero non argumentū, sed iustam rerum tra-
ctationē scribere fuissē uisus. Quare breuitati stu-
duimus per omnia, quæ & ipsa cōpulis nos crebrius
Penthemimeris cæsurae licentia uti; cum scilicet sen-
sus obscuritati alio modo subuenire non possēmus.
Imprimis autē Tetrastichis usi sumus, quod horum
termini mediocritatem quandam referrent, quæ re-
rum magnitudini simul et sensus breuitati posset suf-

Epistola

ficere. Quoties tamen fieri licuit, Distichis omnem summam comprehendimus, ut nimirum iuniorum memoriæ (quibus hunc laborem non infrugiferum fore speramus) subueniremus. Rarissime tamen Hexasticha posuimus, suprema quodammodo necessitate impulsæ; cum nimirum tanta in uno capite rerum esset uarietas, ut quatuor uersibus comprehendi non posset. Cæterum Solomonis Prouerbia integra omisimus. Talia enim pleraque horum capita sunt, ut certum illis argumentum præfigi nequeat; singulis nimirum membris singulas easque diuersas sententias absoluentibus. Si tamen hunc laborem nostrum benigne à sacrarum literarum studiosis susceptum uiderimus; fortassis & illa, & alia quædam ab hoc studio nostro non aliena, & plenius dabimus & copiosius.

Vt uero summatim dicamus omnia: ita hunc laborem accipi uolumus, ut qui pietatis & communis utilitatis studio susceptus sit; quo scilicet omne illud, quod diuina concessit bonitas, ad Ecclesiæ commodum proferremus, et ut alijs meliora meditandi esset occasio. Si enim propriam hic laudem uenari libuisset, alia erant argumenta eaque quam plurima, in quibus commodius multo, facilius simul & feliciter hoc prestare licuisset. Verum hisce nostris etiam aliorum animos excitare uolumus. Non enim me latet, multos esse, non in Germania modo sed & Gallia & Italia clarissimi nominis Poetas, quibus Musæ faciliores sunt, qui ipsi, si modo libuisset, hoc opus & suscepissent & absoluissent multo feliciter. Verum hoc illos impedire solet, quod maximis quibusuis ingenijs officit: quæ dum
sibiipsis

Nuncupatoria.

Sibiipsis nunquā satisfaciunt, & ad summam quamdam in omni studio perfectionem contendunt, in terea uel alijs negotijs impediti, uel immaturo prærepti fato, maximi ingenij fructus aut nullos aut exiguos aut imperfectos relinquunt; quod quotidiana nos docet experiētia. Cum ergo hi, quorum modo meminimus, moras trahant molestissimas, et nos cupidissimos ingeniorum suorum fructibus fraudēt; non opinor mihi uitio uertent, qui scribendi uelocitate ipsos præuerterim. Nec enim hæc mea editio illorum conatibus obstabit; quin potius clarior illorum eruditio & fœlicitas, si nos & alios in hoc argumento superarint. Ut enim solis splendor quantum sit hinc colligitur, quod aliorum syderū radios obscuret: ita illorum fama tanto erit clarior, quanto plures sed inferiores sui imitatores habuerint. Tantum enim abest, ut hoc meo opere illorum conatus impedire cupiam; aut hanc mihi materiam ceu propriā uendicare: ut magis uelim & optem, multos in dies accedere, qui idem hoc argumentum & melius tractēt & doctius. Nō em̄ illis modo gloria maior, sed & mihi fructus uberior pueniet: pulchreque hoc mihi negotium fœneratū uidebitur, si alios ut commodiora his proferāt, prouocarit. Nec em̄ adeo angustus est sacræ scripturæ cāpus, ut paucos in se operarios recipiat; sed oīm lōge patentissimus, in quem si uel uniuersus mundus omnes suos labores contulerit; nunquam, quod omnes isti agāt, deerit. Habet em̄ hic (ut initio monuimus) qđ spectet & in quo se exerceat, quisquis Iuris leges amplectitur. Habet hic

Epist. Nuncupatoriã,

conſyderandi materiam Medicus. Habet hic medi-
tandi cauſam Mathematicus. Non deerit ſua Rhe-
tori materia. Non ſuam Poeta copiam deſyderabit.
Nemo deniq; erit, qui non ingenij ſui uires in hac
palæſtra ſummo cum fructu & uoluptate uera exer-
cere poſſit. Interim uero, ſi quid in hiſce noſtris de-
ſyderatum fuerit; culpam deprecamur in argumen-
to tam uaſto & difficili. Quanto enim labore hoc
mihi opus conſtiterit, hi demum iudicare poſſunt,
qui idem illud fuerint aggreſſi.

Omne uero hoc ſtudium, omnem laborẽ, omnes
uigilias tibi dedicatas eſſe uolumus, præceptor ſem-
per obſeruãde: & merito. Quis enim magis dignus
nũc erat, cui ſacræ ſcripturæ compendium commen-
darem, præter illũ, à quo omnem, quem habeo, ſcri-
pturæ ſenſum accepi? Qualem te eſſe & agnoſco li-
bens, & agnoſcere non deſinam; utpote qui rudem
adhuc, publice ac priuatim multis iam annis erudie-
ris. Te igitur oro, ut hæc ingenij noſtri, perquã exi-
lis, monumenta facilis ſuſcipias: non quod hæc pro
tuis in me meritis gratiam ſufficientem eſſe, aut hoc
nomine cenſeri uelim; ſed ut animi grati & amoris
mutui inter nos teſtimonium ſit ſempiternũ. Deus
Opt. Max. faxit, ut & hos & alios factus noſtros in
nominis ſui gloriã & Eccleſiæ cõmodum ædidiffe
experiar. Vale uir claris. quem Deus ſuæ Eccleſiæ
quàm diutiſſime ſeruet incolumem. Tiguri. X. Cal.
Mart. Anno ſalutis humanæ M. D. XLIII.

ARGUMENTA IN LIBRVM GENESIOS.

In Caput primum,

Ondidit è nihilo DOMINVS mare, sydera,
Et certis fecit legibus ire uices. (terram,
Hinc hominem formans illi benedicit, & huius
Imperium pariter cuncta timere iubet.

2 Septima lux DOMINVM uidit petijſſe quietem,
Hæc igitur nobis rite colenda dies.

Atq; uiro è terra, formata ex ofsibus Eua,
Connubio iunctos hortus amœnus habet.

3 Falluntur primi serpentis fraude parentes
Et mortale trahit crimina dira genus.
Pellitur infœlix miſera cum coniuge Adamus,
Pollicitisq; DEVS triſtia damna leuat.

4 Primus Abel inſons fraterno cæditur enſe,
Increpuit fratris tam fera facta DEVS,
Coniuge qui ducta terris noua mœnia condit,
Seih ruruſum Eua parit, naſcitur hinc & Enos.

5 A prima primi numerantur ſtirpe nepotes
Ad Noah, qui genuit Sem, Iaphet atq; Chama.

6 Mox genus humanum ſeducit cæca libido,
Iuſtiæ titulum cum Noah ſolus habet.
Præſidio hunc arcæ dum mundum perdat iniquum
Inſtituit DOMINVS ſurripuiſſe malis.

7 Cœlitus immiſſis pluuijs perit undiq; tellus,
Auxilio Domini non perit ipſe Noah.

8 Flumina ſubſidunt, ſaluam Noah deſerit arcam,

B

Liber

- Sacrificans summo munera sancta D E O.*
Pœnitet inde D E V M, nec porro perdere mundum
Promittit, terris pristina forma redit.
- 9 *Hic mortale genus rursus sibi fœdere iungit*
Omnipotens, leges & pia iussa ferens.
Ebrius inde Noah sentit ludibria nati,
Sunt benedicti alij, Cham maledictus erit.
- 10 *Humani generis quæ sit generatio, uel qui*
Regnorum fontes principiumue docet.
- 11 *Aedificant cœli scansuram nubila turrim,*
Confusis linguis dissipat hosce D E V S.
Hinc qui natales, & qua sit origine natus
Nathorides Abrâm, pagina sacra docet.
- 12 *Deseruit patriam diuina uoce uocatus*
Abrâm, sed terras mox premit atra fames.
Hic uero Aegypti dum splendida regna subintrat,
Fit Saraï Phario mœsta rapina Duci.
- 13 *Loth Abrâmq; simul Chananaea in regna reuerso*
Mutuo pastorum iurgia crebra uident.
Deserit illum Loth uicinaq; tecta subintrat,
Pollicitis DOMINI denuo gaudet Abrâm.
- 14 *Bella parant reges, capitur Loth, liberat Abrâm.*
Victori Salêm Rex pia dona tulit.
- 15 *Semine promisso DOMINVS solatur Abrânum,*
Seminis hunc pariter fata futura docet,
Scilicet immani cruciandos pondere seruos,
Quos tamen è pœnis eripuisse uelit.
- 16 *Sara uxor sterilis cernens incommoda uentris*
Abrâm cum famula concubuisse iubet.
Concipit illa, suam dominam contemnit, ab illa
Eijcitur,

Genesis.

- Eijcitur, DOMINO præcipiente redit.
17 Nomine mutato renouantur fœdera, quorum
Præputium sectum symbola sancta gerit.
Venturi sancta dicuntur stirpe nepotes
Abramidæ, imperium quos penes orbis erit.
18 Excipit humano uelatos corpore Diuos
Abrâm, qui hunc partus tempora grata docent,
Cœlitus immisis ruituras ignibus urbeis
Deuotis precibus surripuisse studet.
19 Excipit hospitio sanctus Loth numina sancta,
Conflagrant Sodomæ, Loth pius inde fugit.
At natæ uetuli tentant connubia patris,
Idem auus & pater est: Hoc dedit Ebrietas.
20 Nachoridis coniux dum se fert esse sororem,
Principis externi facta rapina dolet.
Ast hic in somnis diuino numine doctus
Raptam cum donis restituisse studet.
21 Sæpius à DOMINO promissus nascitur Isaac,
Eijcitur famulæ filius ille prior.
Rex Gerares Phicholq; nouant sua pacta uidentes
Abrâm sub DOMINI uiuere præsidio.
22 Tentat Abrâm DOMINVS, iubet ut pia uictima fiat
Filius, hic parens iussa tremenda subit.
Illa Deo placuit pietas, noua fœdera firmat,
Abrami frater pignora nata uidet.
23 Tristia defunctæ narrantur funera Saræ,
Extinctæ coniux mœsta sepulchra parat.
24 Dum pia Abrâm nato quærit connubia, seruus
Mittitur ad Bethuel, sponsa Rebecca datur.
25 Coniugibus ductis alijs noua pignora cernit

Liber

- Abrâm, sed rapuit mors trepidanda senem.
Abramidum à prima numerantur stirpe nepotes;
Et quæ sint generis semina prima pij.
Isacidæ gemini nascuntur Iacob & Esau,
Esau nataleis uendit & alter emit.*
- 26 *In Gerarés regnum peregrinus com meat Isac,
Et mentitæ nomen nupta sororis habet.
Diuitijs surgit liuor, mox fœdera fiunt,
Externis Esau gaudet inesse choris.*
- 27 *Consilio charæ matris benedictus Iacob
Cernitur, est fratri facta repulsa grauis.
Insidias Esau meditatur, iustus Iacob
Consilio matris damna parata fugit.*
- 28 *Mittitur ad Laban Iacob, noua somnia cernit,
Fœdus init D O M I N V S, hic pia uota uouet.*
- 29 *Appulit in Charan Iacob, pro coniuge seruit,
Sed non quæ meruit dona laboris habet,
Denuo dum socero seruit, datur inde secunda
Coniux, mox natos, pignora chara, uidet.*
- 30 *Nascitur è sterili diuinus coniuge Ioseph,
Fallaci à socero Iacob abire parat.
Fraudibus in generum cum Laban uiuitur, illum
Quo magis opprimitur fata secunda iuuant.*
- 31 *A Laban Iacob discedit, mox socer illum
Dum sequitur furti clamitat esse reum.
Fœdera cum tandem post iurgia multa parantur,
Ad patrios tendit lætus uterq; lares.*
- 32 *Sollicitus fratri famulos præmittit Iacob
Dum timet irati ne cadat ille manu.
Sustinet angelicam luctam uictorq; uocatur,*

Dicitur

- Dicitur Israel, qui modo Iacob erat.
 33 Pectore sollicito germanum conuenit Esau
 Iacob, & à fratre gratia parta bona est.
 Fœderibus factis Esau sua tecta reuisit,
 Deuenit in Sichem Iacob ibiq; manet.
 34 Perdita uirginei narrantur uincla pudoris,
 Sichem pro stupro præmia sæua tulit.
 35 In Bethel Iacob D O M I N O mandante profectus
 Illicitos cultus sustulit ante Deum.
 Occubuitq; Rahel, Ruben patris, improbe, lectum
 Polluis, Isacum Parca timenda rapit.
 36 Narrantur proceres Esau de semine nati,
 Sic semper uerax cernitur esse D E V S.
 37 Diligitur Ioseph, cui dum noua somnia cernit
 Insidias fratrum turba nefanda struit,
 Eripuit Ruben ne tristia fata subiret,
 Venditus Aegypti mœnia clara petit.
 38 Dum rapit incautum Iudam male sana libido,
 Improbus en propriam comprimit ille nurum.
 39 Putiphar insignis iuuenem mercatur Ioseph,
 Officium curat sedulus ille suum.
 Turpis amor dominam rapuit, non paruit ille,
 Crimine pro falso uincla dura gerit.
 40 Carcere conclusis sapiens sua somnia Ioseph
 Exponit, uerum mox quoq; facta docent.
 41 A D O M I N O ductus Pharao uaga somnia cernit
 A uinclis Ioseph soluitur inde suis.
 Somnia declarat, regni fit ductor, & inde
 Expectata premit tristia regna fames.
 42 Ad Ioseph fratres ueniunt, tentantur ab illo,

Liber

- Quæ meruit Simeon uincula iusta gerit,
Cætera turba redit portans alimenta parenti,
Euacuant saccos, æra relata uident.
- 43 Frugibus absumptis redeunt, & Benjamin illis
Est comes, ad fratrem splendida dona ferunt,
Benjamin aspiciens Ioseph flet tristia fata,
Diuite germanos excipit hospitio.
- 44 Incusat fratres furti, quo cernat amorem
Fraternum Ioseph, repperit esse pios.
Non etenim Iudas uoluit sine fratre reuerti,
Illa placens pietas commoda multa dedit.
- 45 Fratibus attonitis prodit sua nomina Ioseph,
Solatur uerbis quos stupuisse uidet,
Audiit hæc Pharaon, placuit, placideq; remissos
Hunc patrem in Aegypti regna uocare iubet.
- 46 Accipit à DOMINO cæli solatia Iacob,
Inde petit ripas Nile iocose tuas.
Excipit hunc Ioseph, patri noua gaudia surgunt,
Instruit ad Regem qualia uerba ferant.
- 47 Conuenit Regem Iacob, datur optima terra,
Sed magis insurgens uexat iniqua fames.
Venduntur pecudes agri campiq; domusq;
Aegrotus Iacob proxima fata uidet.
- 48 Decumbit Iacob, dedit huic sua pignora Ioseph,
Queis & adoptatis fausta precatur auus.
- 49 Fausta precans natis Iacob uenientia fata
Edocet, hinc moriens regna superna petit.
- 50 Patria defuncto Iacob monumenta parantur,
Et Pharij proceres funera mœsta iuuant.
Progenitos Ioseph de se uidet esse nepotes,

Abripuit

Abripuit gelidum mors trepidanda senem.

ARGUMENTA IN LIBRO
BRVM EXODI.

In Cap. 1.

- R** Ex nouus exurgit, crescit Iudæa propago,
Obsedit regis pectora liuor edax.
Opprimit infantes durisq; laboribus urget,
Et teneros foetus flumine mergit atrox.
- 2 Assertor populi Moses in flumine uagit,
Eripitur, laudem hanc filia Regis habet.
Sustulit inde uirum, peregrino iungitur uxor.
Isacidæ plorant, respicit hosce DEVS.
- 3 Apparens Mosi DOMINVS, Pharaona tyrannum
Carnificem populi mox adijisse iubet.
- 4 Inuitus Moses metuenda negotia tentat,
Firmantur uarijs pectora mœsta modis.
Ast iter ingressum, neglectæ casio pellis
Impedit, ad fratres nuntia diua refert.
- 5 Conuenit Regem Moses cum fratre, precatur
Vt patrio liceat reddere sacra DEO.
Impius inde furit crudeli mente tyrannus,
Quo magis hi cupiunt hoc magis ille premit.
- 6 Pacta DEVS renouat, populumq; educere iussit.
Mosaicæ numerat semina prima domus.
- 7 Ad Regem redeunt Aaron Mosesq; rogantes,
Abnuat hic, illi signa tremenda mouent.
Squamigerum sumit Aaronis uirga Draconem.
Flumina purpureo sanguine mixta fluunt.

B 4

Liber

- 8 Garrula Niliacos per campos rana coaxat,
Vermibus immundis terra prophana scatet.
Hinc insecta uolant & uastant impia regna.
Pectore crudeli Rex magis inde furit.
- 9 Aegypti pecudes populatur feruida pestis,
Et miseros cruciant ulcera nata uiros.
Procumbunt gelida confractæ grandine messes.
Non tamen hæc Regis pectora dura mouent.
- 10 Ditia cunctiuoræ populantur regna locustæ
Et, quicquid frugum grando reliquit, edunt.
Exurgunt tenebræ, nox contegit undiq; terras,
Rex qualis fuerat talis & inde manet.
- 11 Hic grauiora D E V S Pharaoni damna minatur
Sumere Iudæos mutua uasa iubet.
- 12 Instituit certo celebrandum tempore Pascha,
Eripitur pœnis sanguine sparsa domus.
Et pereunt primi fuerant quæ pignora partus,
Isacidæ fugiunt lucida regna Pharos.
- 13 Sacra iubet Domino fieri quæ maxima natu,
Fermentum cupido tangere dente uetat.
Ducitur Israel intorto tramite, Ioseph
Ossa tulit Moses, dux erat hisce D E V S.
- 14 Insequitur Pharao fugientes fortibus armis,
Murmurat Israel dira pericla uidens.
Diuisum Pelagus transibant agmina sancta,
Obruitur refluxo gens scelerata mari.
- 15 Egressi Pelagus hilares epinicia cantant,
In populo murmur flumina amara mouent.
Iniecto ligno latices sanantur aquarum,
Hic D O M I N U S leges iudiciumq; dedit.

Murmurat

- 16 Murmurat Israel, operit pia castra coturnix,
Nubigenum populus Man cecidisse uidet.
- 17 In Raphidim ueniunt, emanant flumina saxo,
In profugos Amelech bella cruenta mouet.
Concurrunt armis, Moses pro gente paterna
Orat, eius precibus statq; caditq; salus.
- 18 Ad Mosen Iethro natos cum coniuge ducit,
Quæ sint iudicij iura tenenda docet.
- 19 In Sinai ueniunt montisq; cacumina Moses
Conscendit, DOMINVS fœdera sancta nouat.
Promittit leges & sancti dogmata iuris,
Ad DOMINI leges se pia turba parat.
- 20 Elisi crepitant concussis nubibus ignes,
Et claros resonant cornua diua sonos.
Incisas tabulis DOMINI dat dextera leges
Et populum terret uox trepidanda DEI.
- 21 Hic pia per DOMINVM seruorum iura docentur,
Et quo sit dulcis dignus honore parens.
Quæ ratio cædis, quæ pœnæ norma sequenda,
Inscia uel quo sint damna luenda modo.
- 22 Depositi ratio, furtorum iura feruntur,
Et mala qua lege persolüenda sient.
Virginitas, Sodomia, alieno iniuria facta.
Et uiduæ DOMINVS consuluisse iubet.
- 23 Rumores fugito, noli contemnere rectum,
Defendas inopem, munera cæca caue.
Pauperibus prosis, DOMINO sua munera solue.
Falsos linque Deos, numina uera time.
- 24 Firmantur leges Domini, noua fœdera fiunt,
Atq; Deo populus uota benigna uouet.

Liber

- A Domino Moses in montis summa uocatur
Atq; quater denis lucibus usq; manet.*
- 25 *Dona petit Dominus, lætos uult esse datores,
Qui sua muneribus sacra iuuare uelint.
Hinc arcam, Cherubim, panes, candelabra, mensam,
Qua fieri cupiat cum ratione docet.*
- 26 *Forma tabernaculi, uel qua sit rite parandum
Materia & cura discitur hocce loco.*
- 27 *Vnigenam signans Christum describitur ara
Hinc atrium ac oleum postulat inde D E V S.*
- 28 *Suscipit à DOMINO præscriptas corpore uestes
Qui solus templi limina sancta subit.*
- 29 *Hic diuina subit Supremus sacra sacerdos,
Et discit quo sint hæc celebranda ritu.
Arae sacrantur primum sanctiq; ministri
Vt DOMINO possint munera grata dari.*
- 30 *Ara fit incensi, gratos quæ incendat odores,
Et populi census pagina sacra docet.
Hinc oleum sacriq; simul scribuntur odores
Quæ Domini cultus & pia festa iuuent.*
- 31 *Indicat artifices diuino numine doctos,
Vt docta Domini polleat arte faber.
Sæpius inculcat, ne sabbata sancta prophanent,
Scripta Dei digito Lex ueneranda datur.*
- 32 *Dum nimis alijugo Moses in monte moratur
Effingit falsos turba relictæ Deos.
Iratu Moses diuina uolumina frangit,
Fraterna cecidit gens scelerata manu.*
- 33 *Audit uindictam DOMINI gens improba, luget,
Stant procul à castris tectæ remota D E I.*

Allo

- Alloquitur Moses DOMINVM pro gente paterna,
 Hic orat, recipit tam pia uota DEVS.
- 34 Cum tabulis Domini quoq; fœdera sancta nouantur,
 Fœderis & Leges edocet ipse DEVS.
 Cornigero Moses resplendet lumine uultus,
 Sollicito populi corda timore pauent.
- 35 Septima sancta Deo lux sit, populusq; iubetur
 Ad summi cultum munera ferre Dei.
 Vestibus adproperant pariter nummisq; reclusis,
 Et præbent larga munera sancta manu.
- 36 Hic prohibet Moses ne munera plura ferantur,
 Incipit artificum fingere iussa manus.
 Prima tabernaculi fulgens structura paratur,
 Quam queat astripotens incoluisse DEVS.
- 37 Aedificant arcam, Cherubim, Candelabra clara,
 Quæ uic sacros panes mensa quadrata ferat.
 Aram qua sanctos possint incendere odores.
 Hinc oleum Domino sedula turba parat.
- 38 Artifices uigili studio sua iussa capessunt,
 Et faciunt sicut iusserat ante DEVS.
- 39 Quas portent uestes Domini, pia turba, ministri,
 Artifices docta composuere manu.
- 40 Omnibus ut Dominus præcepit rite paratis,
 Ponuntur iusto singula quæq; loco.
 Erigitur Domini sedes, cum fœderis arca,
 Hinc extructa DEVS mox sibi tecta petit.

ARGUMENTA IN LIBRVM
 LEVITICI.

In Cap. 1.

Quoritu Domino possint holocausta cremari,
 Sive ex armento sint ea, sive grege.

Liber

- Aut quocumq; modo sit uictima sancta Volucris,
Hæc DOMINI iussu pagina scripta docet.
2 Qui prius è uiuis docuit pia sacra dedisse,
Nunc docet & sanctas sacrificare dapes.
3 Vt Domino possis dignas persolvere grates,
Si te fors aliqua iuuerit almus ope,
Hinc discas: Adipem tibi sit tetigisse prophanium,
Sanguineos pariter disce cauere cibos.
4 Criminibus diris Domini succenditur ira,
Iudicis & sequitur iustus in illa furor.
Ne tamen hæc noceant & qua sint lege pianda,
Disce, si propriæ cura salutis adest.
5 Consciis alterius si quis sit criminis & non
Indicet, hic peccat, ira pianda Dei est.
Immundum tangens, uel quisquis iurat inique,
Hic placet simili cum ratione Deum.
6 Publica quo possint purgari crimina ritu,
Quo facienda simul sint holocausta modo,
Hinc quoq; supremus faciat quæ sacra Sacerdos,
Cum primum templi limina sancta subit.
7 Crimina quo purges ritu, quæ gratia danda
Sit Domino, uota hæc siue coacta siet.
Non adipem comedas nec quæ sunt sanguine tincta.
Vnguntur Domino, mystica turba, uiri.
8 Cum natis Aaron sanctos ornatur in usus,
Atq; aras Moses hic iubet esse sacras.
9 Pro se, pro natis Domino fert sacra Sacerdos,
Et prima altisono dant holocausta DEO.
Imponunt aris pecudes scissasq; relinquunt,
Et flamma è summis nubibus illa uorat.

Abstulit

- 10 Abstulit incautos Domini uis ignea fratres,
Sacrificis Moses dulcia uina negat.
Esse iubet doctos templi qui munera tractant,
Et quæ sint illis præmia danda docet.
- 11 Esuris dantur discrimina certa ferarum,
Quæ sumpsisse licet, quæ uero cauere decet.
- 12 Quo nam se possit purgare puerpera ritu,
Discito, cui sobolis cura paterna subest.
Si qua marem peperit sit septem immunda diebus,
Bis totidem si fors nata puella siet.
- 13 Quæ sint signa lepræ, quæ lex seruanda leprosis,
Vatidicis uerbis Lex ueneranda docet.
- 14 Si lepra (quod mirum fuerit) mundata recedat,
Quiq; modo immundus denuo mundus erit,
Expurges tali redeuntia corpora ritu,
Qualem te Moses obtinuisse iubet.
- 15 Si fluidum manet laxato semine corpus,
Aut sint foemineo menstrua mota gregi.
Non poterit Domini diuina accedere sacra,
Qui non à fluxu semine mundus erit.
- 16 Quo ritu summus sub uelum intrare Sacerdos
Debeat, æterno hic edocet ore D E V S.
Deniq; quo ritu populi peccata pientur,
Quæ pro delictis uictima grata cadat.
- 17 Ad solum cæli Dominum sunt sacra ferenda,
Nec pietas alijs facta placere potest.
Abstineas cupidus quamuis à sanguine, non uult
Hanc animæ sedem te tetigisse D E V S.
- 18 Illicitos prohibet thalamos pia cura tonantis,
Et quæ coniugij sint pia uincla docet.

Liber

- Incestus fugito pariter pecorisq; uiriq;.
Pro tanto immanis crimine pœna datur.*
- 19 *Iustus honor DOMINO charisq; parentibus adsit,
Pauperibusq; feras corde benignus opem.
Furta, dolos, iuramentum, mendacia, fraudes,
Scommata, iudicij & scita dolosa fuge.
Scorta caue, ariolos pellas, uenerare senectam
Atq; peregrinum, iusta statera siet.*
- 20 *Non cadat idolis, crudelis uictima, natus,
Augurium fugito, dignus honore pater.
Crimen adulterij thalamosq; relinque nefandos.
Sis sanctus, quoniam est sanctus & ipse Deus.*
- 21 *Sacra Dei tractans non tristia funera ducat,
Et casti subeat uincula casta thori.
Nata sacerdotis non tractet munera scorti.
Non adsint diuis corpora manca sacris.*
- 22 *Corpore sit mundus, sit mundus corde Sacerdos,
Sit procul à Domini turba prophana sacris.
Quæq; Deo offertur summo sit uictima pura.
Sordida non possunt sacra placere Deo.*
- 23 *Hic sacros cœtus populi & solennia gentis
Festa modo quo sint concelebranda docet.*
- 24 *Poscitur hic oleum purum pro lumine sancto,
Et sacros panes composuisse iubet.
Obruitur saxis, diuino nomine abusus.
Aequalis iusta talio lege datur.*
- 25 *Telluris requies semper sit septimus annus,
Non falx, non ueniat in tua rura ligo.
Iubila sancta tibi cum quinquagesimus annus
Surgit, non pressus fœnore frater erit.*

Pollicitis

- 26 Pollicitis dominus conatur corda mouere,
 Vt populus Legis dogmata sancta colat.
 Rursus ne Domini sanctissima scita relinquunt,
 Intonat horrendis dira pericla minis.
- 27 Vt promissa Deo quis possit reddere uota
 Hac tibi postrema parte libellus habet.

ARGUMENTA IN LIBRVM
 NUMERORVM.

In Cap. ..

- D**esignat tribuum procures qui cuncta gubernent,
 Ponuntur populi nomina, signa, Duces.
 Complentur uirides numerato milite campi,
 Et capit electus munera sacra Leui.
- 2 Iudaici populi dicuntur signa Ducesq;
 Et quo sint tribuum castra locanda loco.
- 3 Qui Dei obire queant ritus cultusq; sacros
 Queritur, è multis eligiturq; Leui,
 His redimit populus primi sua pignora partus,
 Cætera at argento turba redempta suo est.
- 4 Quod Cahath officium sumat, quæ munera Gerson,
 Quæq; pius Merari iussa subire queat,
 Discito: post etiam quo ritu castra mouenda,
 Ne domini uideat sacra prophana cohors.
- 5 In quibus est Domini sedes, purissima castra
 Esse decet, quoniam est purus & ipse Deus.
 Zelotypi leges (si forte moribus uxor
 Suspectis fuerit) pagina sacra docet.
- 6 Qui sacer es Domino uinum contemne, capillos
 Produc, ne tangas mortua membra caue.

Liber

- Deniq; quo felix ritu benedictio danda
Discito, qui placidum numen habere cupis.
- 7 Rite tabernaclo constructo arisq; paratis,
Huc tribuum procures munera sancta ferunt;
- 8 Quam sedem poscant candelabra sacra docetur;
Ut radijs lustrent limina sancta suis.
Quo iuuenes ritu deceat lustrare Leuitas,
Officijs ætas quæ tribuenda sacris.
- 9 Quo ritu & quo sit celebrandum tempore paschæ;
Et quæ pollutis norma tenenda fiet.
Alta tenet Domini fulgens tentoria nubes,
Quæ uia & optatæ signa quietis habet.
- 10 Quæ populum possint ad iter uel ad arma uocare
Fiunt reddentes classica rauca tubæ.
In Pharan nubes iubet illos castra mouere,
Et cœptæ iustus scribitur ordo uia.
- 11 Murmurat Izrael Domini quos deuorat ignis.
Dantur qui Mosén pondera ferre iuuent.
Et cupiunt carnes, Mannæ fastidia surgunt,
Sed grauis à domino pœna furente uenit.
- 12 Conuictijs Mosén uexant fraterq; sororq;
Crimine pro tali est facta leprosa soror.
Denuo mundatur septem semota diebus,
Hac sana populus castra remissa mouet.
- 13 Mittuntur lecti procures qui regna pererrent
Promissa, & populo nuntia certa ferant.
Perfida turba redit, trepidanda pericula narrat,
Mendaces sancto reprimat ore Chaleb.
- 14 Insurgit populus Dominumq; querendo fatigat;
Pro meritis sequitur pœna cruenta Dei.

Tunc

Numerorum.

9

- Tunc prohibente Deo surgentes arma capeffunt,
Deuicti turpi dant sua terga fugæ.
- 15 Sacrorum repetit ritus, ueneranda prophanat
Sabbata, qui saxis obruitur rigidis.
Ne legis ueniat stultis obliuio sacræ:
In uestes huius ponere signa iubet.
- 16 Murmura dura mouet Corah Mosiq; resistit,
Tellus diducto deuorat ore uiros.
Iurgia cœpta nouant, procumbunt millia multa,
Sic pereat spernens iussa colenda Dei.
- 17 Eligit è cunctis Dominus qui sacra ministret,
Quiq; sibi placeat signa per apta probat.
Bis senas etenim ponunt ex ordine uirgas,
Signa ministerij uirga Aaronis habet.
- 18 Instituit sacro diuinos more Leuitas,
Et quæ sint illis præmia danda docet.
- 19 Quæ cineres uaccæ possint ratione parari,
Qui immundos sancto more piare queant.
Immundi qui sint, & quæ sit norma tenenda
Illis, hic sancto protulit ore D E V S.
- 20 Occubuit Miriam, sitiunt & murmura miscent,
Dulcia de uiua flumina rupe fluunt.
Delinquit Moses, Idumæi septa uiasq;
Concludunt, Aaron fata suprema subit.
- 21 Vincitur Isacidum pugnis Chananæus iniquus,
Murmura serpentes promeruerere feros.
Auspicijs lætis Hebræum concidit armis
Rex Seon, Og simili uictus ab ense iacet.
- 22 Iam Moab attingunt Domino ducente ferocem,
Rex Balach Hebræos armaq; dia timet.
- C

Liber

- Accersit Balaam, tarda qui uectus asella
Accipit à summo iussa colenda Deo.*
- 23 *Qui fuit à saeuo Moabita rege uocatus,
Isacidum populis ut maledicta ferat,
Ecce dei instinctu sanctis benedicit & optat
Prospera: sic Dominus perdere uota solet.*
- 24 *Iudææ rursum cupiens maledicere genti,
Pro damnis Balaam fausta precatur iners.
Vatidicis tandem regnorum fata recenset
Verbis, & propriam repetit inde domum.*
- 25 *Deceptus populus Moabitas mente puellas
Infami sequitur, mox furit ira Dei.
Scortantem Zimrhim Phinees transfuerberat hasta,
Præmia digna capit, millia multa cadunt.*
- 26 *Isacides numerant Moses summusq; sacerdos,
Postquam in desertis occubere patres.
Inde docet ratio quæ sit telluris habenda,
Et quo sit cunctis distribuenda modo.*
- 27 *Zelophidæ natæ patris de morte queruntur,
His quoq; telluris portio iusta datur.
Eligitur Iosue qui tanta negotia tractet,
Nam Moscn terram crimen adire uetat.*
- 28 *Reppetit hic certo sanctos ex ordine ritus,
Vt Domino deceat sacra dedisse docet.*
- 29 *Cætus solennes docet & solennia festa,
Sacraq; quæ festo sint facienda die.*
- 30 *Soluere uota decet, quæ uouit liber ab omni
Imperio, reliquis debet adesse fides.*
- 31 *In Madianitas Domino mandante cruenta
Arma mouent, ferro diruta quæq; cadunt.*

Virgii

- Virginibus parcunt, cadit omnis foemina ferro,
Sorteque diuiditur terra parata pari.
- 32 Accipiunt Gilead, Gad, Ruben atque Manasses,
Aedificant forti moenia uasta manu.
Coniugibus licetis pugnant pro gente paterna,
Donec et illorum terra subacta fiet.
- 33 Isacidum numerat fortissima castra uiasque,
Queis ad promissos arma tulere locos.
Extirpare iubet Chananaeos fortibus armis,
Impia ne semen gens habuisse queat.
- 34 Debita nunc certo signatur limite terra,
Quique illam possint distribuisse uiri.
- 35 Scribitur hic terrae sanctis pars aequa Leuitis,
Et Deus incautis ponit asyla reis.
Damnandus quis sit, uel quae sit poena paranda
Huic, qui laetifero percutit ense uirum.
- 36 Ne diuisa queat misceri deuoto tellus:
Legitimi dantur uincula certa thori.
Coniugiumque petant tantum de gente paterna,
Ducaturque tua est foemina nata tribu.

ARGUMENTA IN LIBRUM
DEUTERONOMION.

In Cap. 1.

Proxima iam mortis cognoscens tempora Moses:
Ingratis profert talia uerba uiris.
Vos ego deduxi, sed rerum pondere pressus,
Assumpsi, qui me talia ferre iuuent.
Promisit terram Dominus, sed murmure patres
Irati poenas promeruerunt Dei.

C 2

- 2 Reliquias Esau, Lothides perdere noli,
 Hos generis iunxit nam tibi lege Deus.
 Sed quia crudeli uasanus corde furebat
 Rex Seon, heu miserum, fata suprema tulit.
- 3 Rex Basan Isacidum manibus procumbit & omnis
 Gens pariter misero cum duce caesa iacet.
 Accipit has sedes Gad, Ruben atq; Manasses,
 Eligitur Iosue, qui pia castra regat.
- 4 Non mutare licet summi mandata tonantis,
 Qui tibi praecunctis mente colendus erit.
 Sculptile non facies Domino qui cuncta gubernat,
 Sanguine pollutis signat asyla reis.
- 5 Marmoreis repetit praeccepta inscripta tabellis,
 Ne fors è tardo pectore lapsa fluant.
 Non fert aethereas Domini gens improba uoces,
 Ecce Dei interpres Corniger inde datur.
- 6 Est unus rerum Dominus nostriq; redemptor,
 Non alios quærant pectora nostra Deos.
 Narrate & teneris Domini miracula natis,
 Ut sancta discant quærere mente Deum.
- 7 Nulla prophanorum sancti commercia quærant,
 Nulla & amicitiae dulcia iura sient.
 A domino siquidem seducit perfida turba,
 Si turpis quæras iura sodalitiij.
- 8 Non cupidus uacui quæras alimonia uentris,
 Non animo crescat cura prophana tuo.
 Omnia dat Dominus qui te seruauit ab omni
 Damno, fac illum tu modo rite colas.
- 9 Esses criminibus cum tu gens obruta sæuis,
 Te loca caelipotens duxit in ista Deus.

Non

- Non igitur meritis hominum diuina mouetur
 Gratia; nec possunt nostra placere Deo.
- 10 Confractas renouat tabulas & crimina narrat,
 Quis pœnas populus commeruere graues,
 Quis tamen officijs reparetur gratia diua
 Edocet, ut Domini iussa tremenda colant.
- 11 Magnifica ut summi seruent mandata tonantis,
 Nec diuos alios perfido honore colant,
 Hic prohibet Moses, promittit munera magna,
 Horrendis terret perfida corda minis.
- 12 Externos prohibet cultus, subuertere sacra
 Præcipit, æterno non bene facta Deo.
 Edocet, ut possint Domino pia reddere sacra;
 Quis simul illorum debeat esse locus.
- 13 Qua falsos deceat pœna punire prophetas,
 Et quicumq; Dei perdere sacra student,
 Instituit, quoniam funesta morte luenda
 Pœna est, qui cultum uult perijisse Dei.
- 14 Externos, Domino qui seruis, desere ritus,
 Ne sanctum infames nomen in orbe Dei.
 Te dapibus nutri certo discrimine sumptis.
 In sacro comedas omnia sacra loco.
- 15 Debita non poscas properat cum septimus annus,
 Atq; inopes prompta disce iuuare manu.
 Curato seruos; & primi pignora partus,
 In sancto comedas mente decente loco.
- 16 Festa Deo summo semper fac annua soluas,
 Et summo discas gratior esse Deo.
 Iudicium tibi sit iustum, non munera sume.
 Non tibi sit lucus, non simulachra tibi.

Liber

- 17 *Vana superstitio semper tibi morte pianda est,
Et quæ iudicij forma tenenda docet.
Et pia suscepti quæ nam sint munera regis,
Vt sanctos uerset nocte dieq; libros.*
- 18 *Qua uiuant scribit sancti mercede Leuitæ.
Non sit qui augurijs facta futura canat.
Namq; dabit Dominus magnum uerumq; prophetam,
Et quis sit falsus scire propheta, docet.*
- 19 *Hic securâ regis incautis ponit asyla,
Ne terra insoni forte cruore fluat.
Terminus immotus maneat, si testis iniquus
Quis fuerit, meritis præmia digna ferat.*
- 20 *Bellandi quæ sit ratio, quis nomine dignus
Militis, & quo sint bella gerenda modo.
Qua moderanda siet scælix uictoria lege,
Totaq; per pugnas turba prophana cadat.*
- 21 *Incerto cædes commissâ authore pianda est,
Quæq; in captiuas lex retinenda docet.
Regula coniugij, genitori natus iniquus
Occidat, è scæda reijce membra cruce.*
- 22 *Errantes fratris pecudes sub tecta reducas,
Non fortis mulier induat arma uiri.
Sis mitis, cædes fugito, sit uestis honesta,
Virgineum noli commaculare decus.
Virgineum, pereat, si quæ scædauit honorem.
Turpis adulterij est pœna luenda grauis.*
- 23 *Turba prophana procul sacrorum cedat ab aris,
Et quæ castrorum cura tenenda, docet.
Eripito seruos, scortum fuge, scœnus iniquum
Desere, sitq; comes post pia uota fides.*

Qua

- 24 Qua ratione queant fieri diuortia, tradit,
 Et quæ coniugij sit pia cura noui.
 Pignora suscipito cautus, non spernito lepram.
 Proq; suo merces danda labore cito est.
 Crimine pro proprio quisquis sua præmia sumat.
 Pauperibus promptam fert benignus opem.
- 25 Iudicium iustum sed non crudele tenendum.
 Fœdera fraterni iunge relicta thori.
 Membra obscœna caue mulier, sint pondera iusta.
 Contra Amelech semper bella cruenta moue.
- 26 Primitias Dominus poscit frugumq; meriq;
 Et decimas pura mente dedisse iubet.
- 27 Mons Ebal & Geresim sacras ponuntur ad aras,
 De Gerisim domini uox maledicta uenit.
- 28 Maxima pro iustis Domini promissa leguntur,
 Ne forte illius spernere iussa uelint.
 Utq; Deum nolint sacrasq; relinquere leges,
 Horrendis terret perfida corda minis.
- 29 Fœdera prima nouat Dominus cum gente rebelli,
 Et quæ sit pietas relligioue docet.
 Et ne forte Deum linquentes sacra prophana
 Instituant, diris territat hosce minis.
- 30 Quod si peccaris Domino, resipiscere disce,
 Hæc uia cœlestis sola salutis erit.
 En tibi proponit Dominus uitamq; necemq;
 Tu modo si cupias uiuere, uiue pius.
- 31 Proxima fata uidens solatia dulcia miscet
 Moses, & legis uerba colenda docet.
 Substituit Iosua populi qui pondera tractet.
 Fata rebellantum prædicat inde Deus.

Liber

- 32 Carmina sancta canit Domino mandante propheta,
Ingenium laudans iustitiamq; Dei.
Mox iubet hunc Dominus celsum conscendere montem,
Promissas terras unde uidere queat.
- 33 Vt proprijs genitor natis benedicit & optat
Prospera, sic Moses fata secunda rogat.
Et uelut aliuolans decantans funera cygnus
Extremum resonat uoce dolente V A L E.
- 34 Promissas cupido perlustrat lumine terras
Moses, sed pedibus non tetigisse datur.
Deficiens moritur, Dominus parat alta sepulchra,
Dux Iosue populi sceptrā relicta subit.

ARGUMENTA IN LIBRVM IOSUE.

In Cap. 1.

- A**ccipit Imperium Iosue, solatur & illum
Omnipotens, forti pectore & esse iubet.
Commendat sanctas leges, iubet inde parari
Omnes, ut capiant ditia regna cito.
- 2 Explorant arma & uires Ierichuntidos altae,
Suspectos seruat Rachab amica uiros.
Quos tereti è summa demittit fune fenestra,
Hi reduces populo nuntia certa ferunt.
- 3 Promissis instant terris, & Iordanis alti
Intortos fluctus iam superare uolunt.
Defluit hinc flumen, montem hinc consurgit in altum,
Hi penetrant sicco per uada caeca pede.
- 4 Omnibus è fluuio seruatis, transit & arca,
Insolitas ripas Iordanis altus abit.

Bis

- Bis senos tollunt lapides monumenta laboris
 Tanti, quæ uideat symbola posteritas.
- 5 Impia gens trepidat, peraguntur symbola sancta,
 Neglectum Paschan cum pietate colunt.
 Man quoq; defecit, peregrino pane fouentur,
 Angelus ad Iosua fert pia uerba Dei.
- 6 Circumeunt duris muros Ierichontidos armis,
 Et resonant graciles classica dira tubæ.
 Iamq; ruunt turrets, uastantur & omnia ferro,
 Et de tot Rachab sola relicta manet.
- 7 Peccauit populus, quidam mittuntur ad Hain
 Qui turpi uertunt terga pudenda fugæ.
 Causa latet, quærunť sortes, deprenditur Achan,
 Obrutus & saxis fur sceleratus obit.
- 8 Oppugnant Hain, fugiunt, hos milite forti
 Vrgent, urbs tectis uincitur insidijs.
 Rex pendet trunco. Domini mandata leguntur.
 Dux Iosue Mosis dogmata sancta colit.
- 9 Hic trepidant omnes Domini quia robora cernunt,
 Et nimis attoniti dira pericla timent.
 E Gibeon ueniunt instructi fraude maligna,
 Et seruant astu seq; suosq; lares.
- 10 Cingitur urbs Gibeon armis, mox liberat illam
 Dux Iosue, gelida grandine saxa cadunt.
 Sol stetit immotus, pendent ex arbore Reges,
 Totaq; nunc armis terra subacta iacet.
- 11 Insurgunt uarij Reges pugnare parati,
 Isacidum telis gens scelerata cadit.
 Diripiunt prædas omnes, cæduntur ad unum
 Enachidæ: summi Lex fuit illa Dei.

Liber

- 12 *Ter deni Isacidum manibus cæduntur & unus
Reges, hic quorum nomina scripta legis.*
- 13 *Quæ nondum fuerant, sed erant subigenda, recenset,
Et terram tribubus distribuisse iubet.
Quas Ruben sedes, quæ ceperit arua Manasses,
Quid Gad magnanimus pagina sacra canit.*
- 14 *Reppetitur qua sit tellus ratione secanda.
Postulat officijs debita regna Chaleb.
Hic, quia supremi coluit mandata tonantis,
Fortia sublimis moenia cœpit Hebron.*
- 15 *Debita magnanimi pars hic signatur Iudæ,
Et quo concludi limite terra queat.
Hinc Chaleb oppugnat Kirian, deuincitur illa
Othoniel manibus, cui simul Achsa datur.*
- 16 *Debita quæ fuerat uictori portio terræ,
Sortibus en æquis Ephrain acer habet.*
- 17 *Accipit à Domino fortis sua regna Manasses,
Et promissa Dei sentit habere fidem.*
- 18 *In Silo Domini figunt tentoria sacra.
Ignauos Iosue corripit inde uiros.
Explorant terras, describunt sortibus æquis,
Beniamidum tribui portio iusta datur.*
- 19 *Accipiunt terras Simeon, Dan, Isachar, Aser,
Et Zabulon fortis Nephtalidumq; tribus.*
- 20 *Omnibus, ut iustum fuerat, iam sorte peractis,
Incautis etiam dantur asyla reis.*
- 21 *Hic etiam terræ cedit pars æqua Leuitis,
Nempe ut præcepit distribuisse Deus.
Et sua Iudæis Dominus promissa peregit,
Est requies fessis undiq; parta uiris.*

Dimittit

- 22 Dimittit Iosue Ruben, Gad atq; Manassen,
 Vt proprios repetant spe meliore lares.
 Aedificant aram, subiti est hæc causa tumultus.
 Sed graue dissidium cognita causa leuat.
- 23 Fata propinqua uidens Iosue solatur, & alti
 Admonet ut seruent scita colenda Dei.
 Nam uelut hic iustos summo defendit amore,
 Sic etiam iniustos perdere morte solet.
- 24 Dux Iosue morti uicinus conuocat omnes,
 Vtq; Deum timeant cum pietate monet.
 Fata subit, sequitur defunctum morte sacerdos,
 In Domini iussis turba relicta manet.

ARGUMENTA IN LIBRUM
 IUDICVM.

In Cap. 1.

- S**Ceptra relicta ferus populi suscepit Iudas,
 Cui socias Simeon iunxerat ante manus.
 Inuadunt terras, sed non bene uiribus usi
 Seruant, quos dominus perdere præmonuit.
- 2 Post Iosue iustum peior generatio surgit,
 Quæ summi spernit fœdera sancta Dei.
 Corripit hos dominus bellis armisq; fatigans,
 Reliquiasq; feræ gentis habere facit.
- 3 Enumerat gentes post prælia sæua relictas,
 Othoniel populi tristia fata iuuat.
 Surgit Eglon sæuus, tacite quem percutit Ehud,
 Et magni Samgar prælia mira refert.

Liber

- 4 Rex Iabin insurgit, Sisara qui fortibus armis
Hos urgens dura conditione premit.
Debora cum Barach ueniens deuincit inertem,
Fœminea q̄ cadis fœde tyranne manu.
- 5 Martia cœlicolæ decantant Debora laudes,
Qui parua uicit Robora tanta manu.
Collaudat fortes, timidis conuicia miscet.
Sic pereunt Dominum spernere quotquot amant.
- 6 E Madian populo surgit uæsana tyrannis,
Eligiur Gedeon qui fera regna premat.
Impia sacra ruit, bello fera classica cantat.
Incertum signis roborat inde deus.
- 7 Ad pugnas apti tota de gente leguntur,
De gelido si quis flumine lambit aquas.
Exurgit q̄ uirum clamor sonitus q̄ tubarum,
Et Madian proprio cæsus ab ense iacet.
- 8 Ephraim infensus Gedeoni est, ille tyrannos
Insequitur, fori quos capit inde manu.
Sustulit hos etiam spolijs ditatus opimis,
Peruertit summi sacra colenda Dei.
Semine multiplici clarus subit ulima fata.
Erigit infames turba scelesta Deos.
- 9 Hei scelus infandum, fratres à fratre perempti
Iniustas cernunt præualuisse manus.
Increpat hæc Iotham, cui soli est uita superstes.
Sed tamen in populo Rex Abimælech erat.
Crimine qui miseros dira q̄ tyrannide uexans
Fœminea cecidit cæsus & ipse manu.
- 10 Thola regit populum, moritur, succedit Iair,
Hoc quoq̄ defuncto turpia sacra nouant.

Deseruere

- Deseruere Deum, uastantur, pœnitent illos.
 Sed Deus Ammonidas arma mouere facit.
- 11 Eligitur Iephthe populi qui regna gubernet.
 Accipit hic fortis sceptrâ relicta manu.
 Contra Ammon pugnat, uictor crudelia uouit,
 Hei patrijs uotis nata pudica cadit.
- 12 Ephraim in Iephthah consurgens tristibus armis
 Vincitur, hic moriens fata supremâ subit.
 Hunc Ibzan sequitur, succedit tertius Elon,
 Fortia quos Abdon regna secutus habet.
- 13 Izrael peccat, consurgunt bella cruenta,
 Atq; Palæstinis mæsta tributa ferunt.
 Promissus sterili est Samson genitrice creatus,
 Qui regna immitti pondere pressa iuuat.
- 14 Ecce Palæstina lætatur coniuge Samson,
 Qui mel de caso dulce leone rapit.
 Fraudibus uxoris sinuosa ænigmata soluunt,
 Ter denos Samson percutit ense uiros.
- 15 Eripitur coniux, coniunctis uulpibus inde
 Samson hostiles ignibus urit agros.
 Ducitur in uinclis, franguntur robore nodi,
 Osse asini putris corpora mille iacent.
- 16 Infœlix Samson meretricis captus amore
 Abscondit prodit robur amore miser.
 Quem captum proceres effosso lumine ducunt,
 Sed moritur muris obrutus atq; uiris.
- 17 Dum fuerat matri sublata pecunia furto,
 Inuentam summo uouerat illa Deo.
 Reddidit hanc natus, conflatur sculptile, & aram
 Instituunt, iuuenis sacra Leuita facit.

Liber

- 18 *Danitæ sedes dum quærunt, abdita sacra
Inueniunt Michæ, diripiuntq; simul.
Fortia securæ deuantant mœnia Lais,
Tectaq; de proprio nomine dicta locant.*
- 19 *Infidam thalami sociam sub tecta Leuites
Dum retrahit, Gibeæ regna superba subit.
Hi (scelus infandum) hanc flagrante libidine perdunt,
Dissecta in cunctas mittitur illa tribus.*
- 20 *Conuenit Izrael ulturus crimina fœda,
Instruit in fratres Benjamin arma suos.
Bis fugit Izrael, miseris sed tertia pugna
Beniamidis pœnas excidiumq; tulit.*
- 21 *Beniamidum reliquis thalami qui parte carebant,
E Iabes Gilead rapta puella uenit.
Siloos aliæ dum gaudent ducere saltus,
Beniamidum fiunt chara rapina manu.*

ARGUMENTA IN LIBRUM RUTH.

In Cap. 1.

- D***Vra fames surgens Elimælech linquere sedes
Cogit, & infidum suadet adire Moab.
Cum natis moritur, restant Noemiq; nurusq;
Hæc redit, est illi Ruthq; pudica comes.*
- 2 *Ruth abiens flauas in agro collegit aristas,
Et forte affinis uenit in arua Booz.
Excipit hic inopem, uerbis solatur amicis.
Hæc noctu ad socrum fessa labore redit.*
- 3 *Consilium quærit Noemi quo iungere possit
Cum Ruth coniugia fœdera sancta Booz.
Illa socrus iussu affinis petit horrea plena,*

Et

- Et res euentum cœpit habere bonum.
 4 Iure propinquorum fiunt noua fœdera, quæq;
 Affinis fuerat facta marita Booz.
 Concipiens peperit natum fœliciter Obed,
 A quo Dauidem tertius ordo dedit.

ARGUMENTA IN LIBRVM

I. SAMVELIS.

In Cap. 1.

- B**Inas Zophides nuptas Heli tenebat,
 Anna cui sterilis charior uxor erat.
 Sollicitat precibus summum pro stirpe parentem.
 Et natum soli dedicat illa Deo.
- 2 Dedicat, ut uouit, Domino sua pignora uentris
 Anna, pias grates pro Samuele ferens.
 Improbus infames natos non corrigit Heli,
 Quem terret diris ultio sancta minis.
- 3 Criminibus motus Dominus sua uerba negabat,
 (Quæ semper uitijis pœna parata fuit.)
 Sed Samuel primus diuina oracula sentit,
 Ipsi Heli pœnas suppliciumq; canens.
- 4 Arma Palæstini renouant, cæduntur inermes
 Iudæi, ac arcam in castra uenire iubent,
 Affertur, capitur, Heliq; arcaq; ministri
 Occumbunt, partu perditur ipsa nurus.
- 5 Piscigeri arca Dei fertur sub templa Dagonis,
 Ficta Dei membris manca figura iacet.
 Mittitur hinc in Gath & Ekron, sed quo uenit illa,
 Huc etiam Domini pœna cruenta uenit.
- 6 Hostibus à sæuis diuina remittitur arca,
 Dum domini pœnas præualuisse uident.

Liber I.

- Bethsemen affertur, celebrantur splendida sacra,
Bethsemidis Domini poena cruenta datur.
- 7 In Kiriath Iearim peruenit foederis arca,
Et sancti Abinadab sub pia tecta subit.
Admonet Helcanides populum, resipiscere discunt.
Ecce Palæstini dant sua terga fugæ.
- 8 Aurea libertas peperit fastidia genti
Iudææ, & cupidi regia sceptrum petunt.
Annuat his Samuel Domino mandante, recensens
Quæ lecti Regis iura futura sient.
- 9 Saul asinas quærens amissas forte parentis,
Ad Samuel Domino sic moderante uenit.
Excipit hunc Samuel, Domino dicente futurum
Scit regem, adq; dapes hunc iubet ire suas.
- 10 Vngitur in regem Saulus, subitoq; reuersus
Redditus è forti rege propheta fuit.
Sistitur ad populum tandem, cunctisq; probatus
Eligitur, dextra regia sceptrum capit.
- 11 Armanoui Regis dum Iabes obsidet urbem
Infœlix sentit pulsus ab urbe Nahas.
Ammonidæ pereunt, crescitq; potentia Sauli,
Victori siquidem tradita sceptrum nouant.
- 12 Innocuam Samuel uitam testatur, & illis
Indicat altisoni munera multa Dei,
Consilium culpat, quo regi sceptrum dedere;
Et monet, ut Dominum nocte dieq; colant.
- 13 Bella Palæstinis infert, tardante propheta
Impatiens tandem Saul holocausta facit.
Iratum Dominum trepidanda pericla minatur.
Non sunt, qui faciant ferrea tela fabri.

Ionathani

- 14 *Jonathan hostiles fundit fausto omine turmas,
 Qui propria miseri succubere manu.
 Filius in Regis peccat temeraria uota.
 Liberat hunc populus, Saul fera castra mouet.*
- 15 *Hic Agag immanem cum tota perdere gente
 Præcipit omnipotens, prædia, tecta, pecus.
 Saul pecorum turmas uiuo cum principe seruat,
 Adimit huic regnum, quod dedit ante, Deus.*
- 16 *Reiecto Saulo Dauidem deligit unum
 Omnipotens, populi qui pia sceptrâ gerat.
 Improbis infesto uexatur dæmone Saulus,
 Quem Dauid cantans carmina sancta fugat.*
- 17 *Bella Palæstini renouant, stant agmina campis,
 Turbatos Goliath territat ense uiros.
 Deuictum proprio Dauides ense peremit.
 Hoc cæso fugiunt agmina tota procul.*
- 18 *Jonathan & Dauid fido iunguntur amore.
 Fœminei celebrant fortia gesta chori.
 Præficiunt bellis Dauid, Saul intui let illi,
 Et datur, ut pereat, regia nata tamen.*
- 19 *Saul struit insidias Dauidi, Jonathan illum
 Seruat, uictori millia multa cadunt.
 Obsedere domum, demissum liberat uxor,
 Hic fugit, hunc frustra Rexq; suiq; fugant.*
- 20 *Jonathan extorrem uerbis solatur amicis
 Dauidem, diras Saul struit insidias.
 Hi fidum iungunt fœdus, lachrymisq; rigatis
 Postremum dicunt ore dolente V A L E.*
- 21 *In Noben ueniens sacratis panibus usus
 Dauid, de sancto suscipit arma loco.*

Liber I.

- Sed properans in Gath, hostis cognoscitur, illie
Seruatur ficto corda furore mouens.*
- 22 *A patria pulsus Dauid contingit Adullam,
Pressorum hunc sequitur turba parata uirum.
Insequitur Saulus, quiq; illum iuuerat ante
Cum patria & tota gente Leuita perit.*
- 23 *Obsessam Ceilan crudeli seruat ab hoste,
A Saulo Domini quem rapit alma manus.
Jonathan hunc adiens animat, produntq; Ziphei,
Consilio Sauli gens inimica nocet.*
- 24 *Insidijs pergit cœptis mens sæua tyranni,
Et patriæ patrem fata subire cupit.
Antra subingressum poterat clam perdere Dauid,
Sed seruat, Saulus fœdera fracta nouat.*
- 25 *Helcanides moritur. Nabal non debita soluit,
Quem contra Dauid tela cruenta parat.
Eripit Abigail, qua gaudet coniuge Dauid,
Phaltiel in Michal fœdera iniqua subit.*
- 26 *Turba Ziphæa ducem Dauidem prodit inique,
Hunc sequitur socia Saul inimicus ope.
Regia castra subit Dauides, occupat illos
Somnus, cum posset perdere, uiuificat.*
- 27 *Patria cum non det Dauidi terra salutem,
Auxilium fesso terra Gethæa dedit.
Inscius at cum rex uastari credit Iudam,
Girseos Dauid uastat iniquus agros.*
- 28 *Bella Palæstini renouant, cum milite Dauid
In patrios bellum ferre iubetur agros.
Sancta oracla tacent, tentat necromantica Saulus,
Excitus huic Samuel fata futura carit.*

Dauidem

- 29 Dauidem proceres cernunt in praelia ferri,
 Non tamen huic firma fidere mente uolunt.
 Rex illum inuitus sub propria tecta remittit.
 Ne sociam turbet non bene fidus opem.
- 30 Aduenit in Ziklag Dauid, subuersa q̄ cernit
 Mœnia, & in cineres tecta soluta nigros.
 Hostiles sequitur turmas, uictoria parta est,
 Cum q̄ opibus magnis præda parata redit.
- 31 Pugnatur, fugiunt, proprio cadit ense tyrannus,
 At q̄ peregrinis dat sua tela Deis.
 E Gilead ueniunt qui condunt mortua membra,
 Iudaici flentes funera mœsta Ducis.

ARGUMENTA IN II. LIBRUM
 BRUM SAMUEL.

In Cap. 1.

- S**Pe uana in Ziklag properat post funera Sauli,
 Qui male Dauidi nuncia falsa ferat.
 Hic, quem promeruit mendax, occiditur ense.
 Lugentur tanti funera sæua Ducis.
- 2 Principium regni suscepit Dauid in Hebron,
 Isbosæth sequitur cætera turba Ducem.
 Bella mouent, iustis Asabel procumbit in armis,
 Abner dat turpi terga pudenda fugæ.
- 3 Dauid habet natos, regni primordia tractat,
 A iuvene Isbosæth perfidus Abner abit.
 Et regnum prodit, Dauides excipit illum,
 Cui Ioab immani confodit ense latus.
- 4 Rimmonides Sauli natum crudelibus armis
 Conficiunt, propria dum iacet illa domo.
 Apportant q̄ caput trunco de corpore raptum.

Liber II.

- Præmia, dum sperant læta, cruenta ferunt,*
5 *Eligitur David, qui regna relicta gubernet,*
Hic Solimas cæpit per pia tela domus.
Aedificat sedem regalem, prælia miscet,
Bisq; Palaestini succubuerunt Duces.
6 *Firmatur regnum, Dominiq; reducitur arca,*
Cantantur forti carmina sancta Deo.
Vza perit moriens arcam quia contigit, audit
Vxoris David uerba petulca suæ.
7 *Splendida constituit Dauides ponere templa,*
Quæ possit summus incoluisse Deus.
Cæpta Deus prohibet, promittit nobile regnum,
Quod nullo possit succubuisse die.
8 *Diuitis euincit Dauides regna Philistei,*
Hinc Moab & Zoban subiugat atq; Syros.
Pacem orant alij, Domino fert munera sancta,
Et procerum uitas officiumq; docet.
9 *Cum nato Sauli quæ fœdera facta fuerunt*
Atq; datas dextras iam meminisse iuuat.
Quæritur è multis Sauli de gente superstes,
Solus at è multis nunc Mephiboseth erat.
10 *Ammonidum Regi mittens solatia David,*
Pro grato officio præmia fœda tulit.
Insurgunt clades, incendia, prælia, pugnae,
Fœdifragi bellis succubuerunt Syri.
11 *Candida quam cernit Dauides membra lauantes,*
Hanc uocat, hæc ueniens cassa pudore redit.
Accersitus adest coniux, qui regia iussa
Dum spernit, sæua fraude peremptus obit.
12 *Dira Dei uerbum Dauidi fata minatur:*

Natus

- Natus adulterio filius occubuit.
 Nascitur hinc Salomon, Iudæo milite Rabba
 Vincitur, Ammonidæ quæ meruere ferunt.
- 13 Illicitos ardet peruerso corde sororis
 Concubitus Ammon, fœdaq; stupra facit.
 Absolon incestum fallaci pectore fratrem
 Indignans inter pocula plena necat.
- 14 Exul in externo uiuens procul Absolon orbe,
 Consilio fidi mox Ioab inde redit.
 Forma capillorum & uultus describitur oris,
 A patre & acceptus qua ratione siet.
- 15 Absolon expellit patria de gente parentem,
 Et male commota seditione fugat.
 Hic fugit, hunc aliquot meliori ex parte sequuntur,
 Linquntur, regi qui noua cuncta ferant.
- 16 Extorri Regi fert splendida munera Ziba.
 In miserum Semei turpia probra iacit.
 Absolon eiecti ueneranda cubilia patris
 Polluit, hæc animi cæca libido fuit.
- 17 Consilium quærunt, quo possint uincere Regem.
 Dissipat illorum cœpta nefanda Deus.
 Illico mittuntur qui regi nuncia narrent,
 Quos tegit astuto fœmina cauta dolo.
 Occubat Achtophel laqueo sua guttura fractus.
 Munera Dauides ex Mahenain habet.
- 18 Prælia miscentur, pereunt bis millia dena:
 Sic pereunt, iustum qui periisse uolunt.
 Absolon infamis confixus cuspide pendet,
 Rex nati luget fata cruenta sui.
- 19 Increpat indignis Dauidem fletibus usum

Liber I.

- Dux Ioab, & populum conciliare iubet.
Conueniunt, regem sub regia tecta reducunt,
Et sunt dissidij semina iacta nouit.
- 20 Saba nouat partes, conspirant denuo cuncti.
Hinc Amasam tristi conficit ense Ioab.
Oppugnant Abel, quo fugit Saba rebellis,
Qui capite amisso fata cruenta luit.
- 21 Dura fames surgit, diuina oracula petuntur.
Expiat & Sauli crimina saeva nepos.
Bella noua insurgunt, Abisai liberat alnum
Dauidem, cui ingens instituit ense gigas.
- 22 Dauidem postquam saluauit ab hostibus alma
Dextra Dei & uitæ fata quieta dedit;
Carminibus laudat Dominum uerbisq; benignis,
Qui tulit in cuncta sorte benignus opem.
- 23 Vltima quæ dixit, scribuntur symbola Dauid,
Et quibus euexit munera magna Dei.
Inclytus Heroum magnorum ponitur ordo,
Fortia qui forti facta dedere manu.
- 24 Hic numerat populum peruerso pectore Dauid,
Et Domini in terras ira cruenta furit.
Pestis atrox miseras nimium grassatur in urbeis,
Conciliant rigidum sed pia sacra deum.

ARGUMENTA IN I. LIBRUM BRVM REGVM.

In Cap. 1.

Confectum senio Dauidem casta puella
Recreat, externo membra calore fouens.
Adonias frustra regalia sceptrâ cupiuit.
Sed qui succedat Rex Solomona facit.

Vicinus

- 2 Vicinus morti Dauid pia dogmata profert,
Adonias Abisag tentat adire thorum,
Sed moritur tristis saeuo confossus ab ense,
Sic moritur Semei, sic moriturq; Ioab.
- 3 Vxoris Pharaei Solomon connubia iungit,
In uetitis domino fert pia sacra locis.
Ingenium prudens poscit, litesq; resoluit
Fœmineas, populus pectora docta timet.
- 4 Enumerat procures Solomonis, munera quotquot
Publica gesserunt officiumq; uiri.
Qui sumptus regni, quæ pax optata colonis,
Ut cunctos Solomon uicerit arte uiros.
- 5 Legatis Hiram missis Solomona salutat,
Pro templo Solomon ligna cedrina petit.
Mittuntur serui qui ligna & saxa pararent,
Cumq; Hira Solomon fœdera sancta ferit.
- 6 Aedificat templum Solomon Rex sumptibus amplis,
Ante quod instituit ædificasse pater.
Apparet Dominus promittens munera magna
Fortunamq; bonam, si sua iussa colat.
- 7 Describit magni spectanda palatia Regis,
Quam Solomon mira condidit arte domum.
Coniugis inde domus; formantur & omnia uasa,
Queis summo fiunt sacra colenda Deo.
- 8 Extructam Domino Solomon Rex dedicat ædem,
In sanctam portans uasa sacrata domum.
Inuocat altisoni numen, festumq; celebre
Instituit Domino, splendida sacra ferens.
- 9 Fausta Deus Regi promittit, dogmata sancta
Si seruet, Tyrio dat quoq; dona duci.

Liber I.

- Aedificat lapsas urbes, genus omne Philistæ
Subiugat, atq; auro puppis onusta redit.*
- 10 *Munera magna ferens uenit Regina Sabæa,
Magnificas pompas ingeniumq; probat.
Diuitias auri narrat, splendensq; tribunal,
Iudæi & fuerit gloria quanta Ducis.*
- 11 *Fœmineis Solomon deceptus fraudibus amens,
Neglectoq; colit sacra nefanda Deo.
Insurgunt hostes, legitur qui sceptrum gubernet
Ieroboam, Solomon fata suprema subit.*
- 12 *Scinditur in partes regnum, moderatur Iudam
Rex Roboam iuuenum falsus ab ore miser.
Ieroboam reliquos Domino mandante gubernat,
Hic populo instituit sacra nefanda simul.*
- 13 *Impia Ieroboam reprobus dum sacra frequentat,
Horrendis terret corda propheta minis.
Et pia Nubicogæ spernentem iussa prophetam
Admissus rapido diripit ore Leo.*
- 14 *Abia decumbit, quærunt oracla parentes,
His Abia à Domino fata futura canit.
Ieroboam moritur, Phariæ uenère cohortes,
Diripiunt templum, Rex sceleratus obit.*
- 15 *Abia post Roboam populi moderamina tractat,
Quem melior sequitur filius Asa patrem.
Cum Baasa lis est, qui Ramam condere tentat.
Post Asam Iosaphat sceptrum relicta capit.*
- 16 *A Zimri manibus Baasæ genus occidit omne,
Et Zimri propria corruit inde manu.
Amri regna capit, subit hic quoq; tristia fata,
Et patris impurus regna recepit Achab.*

Dira

- 17 *Dira fames cruciat pluuijs cessantibus orbem,
Heliae corui fercula grata ferunt.
Hinc adiens Zarphat uiduaeque in tecta receptus,
Hanc cibant, huic natum uiuificatque suum.*
- 18 *Helias patriam Domino mandante reuisit,
Hunc Achab immanni suscipit ore ferox.
Asseruere Dei cultum miracula missa,
Heliae manibus turba prophana cadit.*
- 19 *Heliae profugo mortem Regina minatur,
Solatur miserum uox tamen alta Dei.
Ille quater denas uentris ieiunia lucas
Ut tulit, officium ad mox Helisæa uocat.*
- 20 *Perdere Iudæas conatur Benhadad urbeis,
Bis tamen audaci Marte repulsus abit.
Fœdera iunguntur, Dominus mala dira minatur,
Impia quod sæuus fœdera iungit Achab.*
- 21 *Dum negat infœlix Naboth uineta tyranno,
Insons saxorum grandine pressus obit.
Increpat hæc Dominus, Princeps quia corda superba
Deprimit, has poenas suppliciumque fugit.*
- 22 *Hic Achab infamem mendaces ore prophetæ
Decipiunt, uerax uincla Micheas habet.
Coniungunt uires, committunt prælia dura,
Subque Syro perijt milite sæuus Achab.*

ARGUMENTA IN II. LI-
BRVM REGVM.

In Cap. 1.

PRæcipiti casu Achasis per tecta uolutus
Externos uoluit consuluisse Deos.

D S

Liber II.

- Incrēpat Helias, cui dum fera uincla parantur,
Deuorat è cœlo flamma cruenta uiros.
- 2 Flammanti Helias conscendit sydera curru,
Officium cuius mox Helisæus habet.
Corrupti per quem fontes sanantur aquarum,
Blasphemos pueros ursa cruenta rapit.
- 3 In Moab arma mouent coniuncto milite Reges,
Sed premit inflammans agmina tota sitis,
Hanc leuat à cithara motus cantante propheta.
Infamis sæuo perditur ense Moab.
- 4 Multiplicato oleo mulier sua debita soluit,
Et natum uiuum iam Sunamitis habet.
Dulcescuntq; dapes quas herba infecit amara.
Multorum paucis panibus ora cibat.
- 5 Magnifici Naaman mundatur flumine lepra,
Cui gratis uates munera tanta dedit.
A quo dona petens peruerso pectore Gezi,
Turpiter infecta carne leprofus abit.
- 6 Ecce natat gelido proiectum in flumine ferrum,
Dumq; uolunt uatem corripuisse Syri,
Omnes Samariæ cæci ducuntur in urbem,
Et tanti laudem facti Helisæus habet.
Samarina infœlix duris circumdatur armis,
Et premit horribilis moenia clausa fames.
- 7 Expectata diu promittit pabula uates.
Depulsi à Domino terga dedere Syri.
Datq; cibum Dominus, sed qui contempserat illum,
In turpi iacuit turpe cadauer humo.
- 8 Atra fames surgit, septem quæ durat in annos,
In terras alias cum Sunamitis abit.

Benhadad

- Benhadad egrotat, suscepit regna Syrorum
 Hazael, in Ioram qui fera bella mouet.
- 9 Vngitur in regem diuino numine Iehu,
 Hic rapit audaci tradita sceptrā manu.
 Sustulit hic Ioram, simul atq; Ochosian iniquum,
 Et Iezabel fœdi diripuere canes.
- 10 Casorum Iehu perdit quoq; pignora Regum,
 Posteritas ducibus nulla relicta manet.
 Sustulit hinc statuas omnes harumq; ministros,
 Sæuus Iudæis Hazael arma mouet.
- 11 Athalia infœlix Regis genus omne peremit,
 Vnus & è tanta stirpe Ioas rapitur,
 Ioiada quem seruans committit sceptrā paterna,
 Quem meruitq; ferox Athalia ense cadit.
- 12 Rex Ioas altisoni sedes perituraq; templa
 Restaurat, fuerant quæ male lapsa prius.
 Hazael insurgit, Ioas illi munera mittit,
 Seruorum tandem perditus ense iacet.
- 13 Imperium Ioachas suscepit & Azahel instat,
 Sed precibus sanctis desijt ira Dei.
 Inde Ioas regnans morientem Helisæa uidebat,
 Defunctus uates facta stupenda facit.
 Hazael occubuit populi crudele flagellum,
 Et recipit uictor mœnia capta Ioas.
- 14 Sentit Amasias quod nulla potentia longa est,
 Dum uidet arma feri præualuisse Ioæ.
 Dumq; regit fortem uehemens Asarias Iudam,
 Ieroboam denas dirigit inde tribus.
- 15 Hic patre leproso tractat moderamina Iotham,
 Zacharias Selli concidit insidijs,

Liber II.

- Crudelis Manahem post Sellum sceptrā gubernat,
Hunc Phaceah sequitur, Rommalidesq; Phace.
- 16 Regna Achas accepit, consurgunt aspera bella,
Assyriæ subiit fœdera stultus Achas.
Instituitq; Deo cultus, quos ante Damasci
Viderat, hinc mortis fata suprema uidet.
- 17 Sæpius admoniti peccant, captiuus Oseas
Captiuo collo uincla pudenda gerit.
Assyrii has habitant sedes, sæuiq; leones
Hos laniant, linqunt quod pia iura Dei.
- 18 Ezechias summi seruat præcepta tonantis,
Sanherib immanis bella cruenta mouet.
Rapsaces ad populum clamans sonat impia uerba,
Promissis tentans terrificisq; minis.
- 19 Ezechias trepidat, mittuntur & impia scripta,
Esaias uerbis pectora mœsta leuat.
Angelico hostiles turmæ cæduntur ab ense,
Sanherib à natis cæditur ipse suis.
- 20 Ezechias morbo uexatus summa precatur
Numina, quæ morbos huic pepulere graues.
Inde peregrinis thesauros diuitis auri
Ostentat, uates tristia fata canit.
- 21 Inelytus Ezechia suscepit regna Manasses,
Terrificasq; mouent numina diua minas.
Hunc sequitur patri similis Rex filius Ammon,
A proprijs seruis qui sua fata tulit.
- 22 Inelytus assumit male perdita regna Iosias,
Restituit cultus templaq; sancta nouat.
Absconsam inueniunt legem per sæcula multa,
Rex pius altisonum consuluisse iubet.

Inelyta

- 23 *Incluta rex iustus renouat mandata tonantis,
Externosq; pie uastat ubiq; Deos.
Occubuit uictus, Ioachas fert uincula dura.
Dat Ioachim Phario dona coacta Duci.*
- 24 *Assyrius princeps Iudæas obsidet urbes,
Cum natis Ioachim coniugibusq; capit.
Accepit patriæ Sedechias sceptru ruentis,
Numina qui temnit corde suprema malo.*
- 25 *Vrbs capitur, princeps gestat fera uincula, templum
Cum muro & domibus splendida flamma uorat.
Ducuntur capti, Godolias regna recepit,
Qui tandem tectis occidit insidijs.
Rex Euilmerodach tristi de carcere raptus
Iudæo tribuit munera lauta Duci.*

ARGUMENTA IN LIBRUM I.
PARALIPOMENON.

In Cap. 1.

- A** *Prima primi numerantur stirpe nepotes,
A quibus immensus semina mundus habet.
Quiq; gubernarint robustam milite Idumen,
Et qui magnorum cæperit ordo Ducum.*
- 2 *Inclutus Izrael natorum scribitur ordo,
Et quæ Iessææ semina prima domus.*
- 3 *Dauidis natos, sancta & de stirpe nepotes,
Hic breuibus numerat pagina sacra notis.*
- 4 *Perlege quos natos genuit robustus Iudas,
Et quæ ingens Simeon pignora nata dedit.*
- 5 *Enumerat Ruben forti de stemmate natos,
Et quibus hi sedes disposuere locis.*

Liber I.

- Hagaræa tulit gens quorum prælia dura.*
Peccantes cernunt fulmina sæua Dei.
- 6 *Ponuntur sancti sancta cum stirpe Leuitæ,*
Officium quorum sancta'q; dona docet.
- 7 *Isachar enumerat natos cum Beniamin acri,*
Ephraim immanis Nephthalidumq; tribus.
Magnanimiq; docet primordia clara Manassis,
Quos generis fontes inclytus Aser habet.
- 8 *Qui numerus fuerit, quas terras Beniamin acer*
Cæperit, hæc paucis scripta tabella docet.
- 9 *Qui Solymas coluere domus hæc pagina monstrat,*
Quæuè Leuitarum maxima cura fuit.
Hinc genus elati & splendentia stemmata Sauli,
Qui primus populi tradita sceptrâ tulit.
- 10 *Prælia miscentur, cæduntur & agmina campis,*
Saul propriæ sentit uulnera sæua manus.
Arma peregrinis figuntur Regia Diuis,
Cui Gileaditæ mæsta sepulchra parant.
- 11 *Dauides legitur, cui sceptrâ relicta dedere,*
Quæ promissa diu tradidit ante Deus.
Dux Ioab ascendit Solymorum mænia primus.
Heroum numerum gesta'q; clara docet.
- 12 *Enumerat proceres, cum pulso principe Dauid*
Exilium quotquot sustinuere graue.
Quiq; peregrina erranti de gente reducto
In fortem patriæ sceptrâ dedere manum.
- 13 *E Ciriath Iearim diuina reducitur arca,*
Vzâq; non cauta relligione perit.
- 14 *Ligna parat Dauid, quo Regia tecta struantur,*
Multiplicatq; sui fœdera grata thori.

Bina

- Bina Palæstini cum Dauid prælia miscent,
 Et bis dant turpi terga cruenta fugæ.
- 15 Regia Dauidis sub mœnia ducitur arca,
 Dulcisonas uoces cymbala pulsa sonant.
 Dauides cithara & sacratis uestibus usus,
 A thalami socia spernitur ille sui.
- 16 Arca suam sedem subiit, qui munera tractent
 Sancta, legit princeps, & pia iussa docet.
 Facta Dei cantans fortemq; bonumq; fatetur,
 Hinc redit in proprios turba remissa lares.
- 17 Tecta Deo fori conatur ponere Dauid,
 Impedit omnipotens non bene cœpta Deus.
 Promittitq; diu mansurum & nobile regnum,
 Agnoscit Dauid munera magna Dei.
- 18 Magna Palæstinae & Moabitica regna repressit,
 Iam Zoba & fortis fert sua iussa Syrus.
 Pacem orat Thohu, bello succumbit Idume.
 Quæ procerum fuerint munera iusta docet.
- 19 Ammonidum mittit Dauid solatia Regi,
 Hic turpi missos afficit ore uiros.
 Prælia miscentur, succumbunt millia multa,
 Et mala crudeles fata tulere Syri.
- 20 Rabba cadit, Regis raptam de fronte coronam
 In propria Dauid fronte sedere facit.
 Bella Palæstini renouant diriq; gigantes,
 Hi quoq; Dauidis succubere manu.
- 21 Dum populi numerum perquirat pectore stulto
 Dauides, Domini pœna cruenta furit,
 Crudeliq; nimis grassatur tormine pestis.
 Mulcentur sacris pectora blanda Dei.
- 22 Vndiq; materies Domini pro sede paratur.

Liber I.

- Vndiq; conueniunt, turba perita, fabri.
Hortatur natum Dauid proceresq; supremos,
Vt summo ponant templa sacra Deo.
- 23 Hic addicta Deo numerantur turba Leuitæ,
Quorum scribuntur munera sancta simul.
- 24 Sortibus hic æquis sacra de gente leguntur,
Qui uicibus tractent munera sacra suis.
- 25 Qui citharis, fidibus, nablisq; tubisq; sonoris
Decantent summo carmina sancta Deo.
Eligitur Ieduthun, Heman, & tertius Asaph,
Qui uicibus certis carmina sancta canant.
- 26 Constituit Dauid templi queis ianua curæ,
Et qui prudenti lumine cuncta notent.
Et Selomith sacræ thesauros possidet ædis,
Accipit officium cætera turba suum.
- 27 Bellorum & pacis proceres numerantur in illa
Parte, quibus rerum tradita cura fuit.
- 28 Conuocat imperij proceres, & Regia sceptrâ
Qui gestet post se Rex Solomona notat.
Et Domino hortatur diuinas figere sedes,
Et fieri possint qua ratione docet.
- 29 Hortatur rursus Domini ne iussa relinquant,
Et summo statuunt splendida templa Deo.
Munera dant proceres, laudantur numina sancta,
Et Solomon patris sceptrâ relicta capit.

ARGUMENTA IN LIBRVM II. PARALIPOMENON.

In Cap. 1.

Imperium crescit sceptrum Solomone tenente,
Qui petit à summo peçlora docta Deo.

Diuicias

Paralipomenon.

25.

- Diuitias Solomon populum largitur in omnem,
Et uenit è Pharia gente uocatus eques.
- 2 Mittitur ad Tyrium splendens legatio Regem,
De Libano lignum saxa uirosq; petens.
Vota ualent, dantur lignum, lapidesq; uiriq;
His Solomon prudens uina cibosq; dedit.
- 3 Extruitur templum, Cherubim, teretesq; columnæ
Vndiq; inauratæ gemma cedrusq; nitent.
- 4 Quæ templo possint inseruire, aurea uasa
Ingenio, & mira fabricat arte faber.
- 5 Arca Dei fertur Domini sub splendida tecta,
Et Domino sacræ rite locantur opes.
Sacrificant Domino, decantant carmina sancta,
In templum uenit gloria magna Dei.
- 6 Dedicat extructam Domino Rex inclytus ædem,
Et summi celebrat numina iusta Dei.
Inuocat hunc unum, quem trito corde precatur,
Vt sinat oblatas posse ualere preces.
- 7 Victima multa cadit, celebratur nobile festum,
In proprios redijt turba remissa lares.
Apparet Dominus Solomoni, munera magna
Promittit, populus si sua iussa colat.
- 8 Collapsas reficit subuersis mœnibus urbes,
Hostiles Solomon subiugat inde uiros.
In noua tecta subit coniux, sacrisq; ministri
Inuigilant, aurum fert peregrina ratis.
- 9 Munera magna tulit gentis Regina Sabeæ,
Et Regis nimiae dinumerantur opes.
Extruiturq; noua resplendens arte tribunal,
Magnificus tandem Rex sua fata subit.

E

Liber II.

- 20 **Consilio Roboam iuuenili regna paterna**
Dissipat, in partes dissidiumq; trahens.
Elapsusq; fuga Solymorum tecta subintrat,
Hadoram saxis reprobata turba necat.
- 21 **Arma mouet Roboam, reuocant hunc numina coeli,**
Vrbibus euersis moenia celsa nouant.
Confluit ad Solymos muros pia turba Leuita,
Rex Roboam natos multiplicatq; thoros.
- 22 **Elatas Domini Roboam dum iussa relinquit,**
Niliacus forti milite uenit eques.
Diripiunt templum, & thesauros diuitis auri,
Defunctus Roboam tristia fata subit.
- 23 **Abia magnanimi regnum suscepit Iudae,**
Ieroboam quo cum bella cruenta mouet.
Abia dum Domino confidens praelia miscet,
Ieroboam turpi clade repulsus abit.
- 24 **Asa Dei cultum diuinaq; sacra reformat,**
Consilio renouat moenia lapsa pio.
Impia & Aethiopum repressit fortiter arma,
Dum mouet altisoni praelia dura manu.
- 25 **Hic iubet altisoni uates perquirere mentem,**
Sedulo Rex munus perficit Asa suum.
Victima multa Dei sanctas procumbit ad aras,
Et matris tollit sacra pudenda sua.
- 26 **Cum Baasa lis est, qui Ramam condere tentat,**
Asa Syri quaerit foedera iniqua Ducis.
Arguit hoc uates, monitis qui uincla meretur,
Aegrotus Domini non petit Asa manum.
- 27 **Magnanimus sumit Iosaphat pia sceptrata parentis,**
Qui populum Domini iussa colenda docet.

Huncq;

- Huncq; timent omnes, mittuntur munera magna,
Militiæ numerat pagina sacra Duces:
- 18 Decipiunt uates coniunctos fœdere Reges,
Quod cecinit uerum uincla Micheas habet.
Prælia miscentur, uæsani uiscera Regis
Perforat hostili missa sagitta manu.
- 19 Quod Iosaphat sæui coniunxit fœdera Regis
Vatidico reducem corrigit ore Deus.
Pœnitet hunc, lapsos cultus pietate reformat,
Iudicij instituens scita uerenda pij.
- 20 En Moab arma mouens proprijs deuincitur armis,
Quod fecisse piæ sic ualuere preces.
Vndiq; pax ridet, Iosaphat male peccat iniquus,
Achasie subiit quod mala pacta mali.
- 21 Defuncti Iosaphat suscepit regna Iehoram,
Cui male fraterno dextra cruore madet.
Surgit Idumæus, dat prælia dura Philisteus,
Rex morbo pressus fert sua fata graui.
- 22 Rex Ochosias habens regnum, dum fœdera quærit
Ioræ, cum socio concidit ille miser.
Athaliae manibus cæduntur pignora regis,
Et Ioan à lato surripit alma soror.
- 23 Clara Ioas simul tribuit quæ sceptræ Sacerdos,
Athalia & merita morte necata iacet.
Deuastant Baalim, delapsaq; sacra nouantur,
Et iusti accipiunt splendida iura Ioæ.
- 24 Collapsum renouat princeps sub Ioiade templum,
Ioiada contingit fata suprema senex.
Hinc Ioas altisonum linquit, cæditq; prophetas,
Crudeles, uastant impia regna Syri.

Liber II.

- 25 *Sumit Amasias regalia sceptrā parentis,
Fortis Idumæi regna cruenta premens,
Dum tamen elato se tollit corde superbus,
Contemptum sentit præualuisse Ioam.*
- 26 *Vzias populi collapsas extruit urbeis,
Inq; Palæstinos arma cruenta mouet.
Sed nimio quoniam successu pectora tollit,
Arrodit turpis corpus inane lepra.*
- 27 *Suscepit patris Iotham pia regna leprosi,
Qui sancto Domini pectore iussa colit.
Ammonidas uincit, dat prospera fata Supremus,
Et facit ut clarum nomen in orbe siet.*
- 28 *Regna Achas accepit Domini pia dogmata spernens,
Cumq; Syris atrox Ephraim arma mouet.
Liberat & captos diuina uoce prophetae,
Assyriæ quærit fœdera stultus Achas.
Surgit Idumæus, Chananæaq; bella mouentur,
In cœpta princeps impietate manet.*
- 29 *Inclytus Ezechias diuina uoce Leuitas
Conuocat, & templum purificare iubet.
Hinc sanctos Domini cultus & sacra reformat,
Pro rege & populo uictima crebra cadit.*
- 30 *Pascha celebratur cunctiq; ex more uocantur.
Contemnit legem turba prophana piam.
Sed multi ueniunt Domini pia sacra colentes,
Et ritus celebrant cum pietate sacros.*
- 31 *Confringunt statuas, subuertunt impia sacra,
Et solitum munus rite Leuita subit.
Dant decimas sanctas & debita munera templo,
Quas princeps digne distribuisse iubet.*

Obsides

- 32 Obsidet immanis timibundas Sanherib urbeis,
Sed Domini & natum concidit ense miser.
Rex pius agrotat, sanatur, corda superba
Tollit, at admonitus dogmata sancta colit.
- 33 Impia dum celebrat crudelis sacra, Manasses:
Captiuo meruit uincula ferre pede.
Adiuuat abiectum supremi dextra tonantis.
Ammon seruorum caesus ab ense iacet.
- 34 Impia subuertit diuinus sacra Iosias,
Collapsi templi sartaq; tecta nouat.
Inueniunt legem, legitur, quærunťq; prophetam,
Et cantat Regi fata futura Deus.
- 35 Diuinum celebrant sancto cum principe Pascha,
Et subiit sanctus munera sancta Leui.
Cum Rege Aegypti dum miscet bella Iosias,
Hei miserum! diro uulnere succubuit.
- 36 Captiuo princeps Ioachas fert uincula collo,
Assyrio Ioachim præda parata Duci est.
Nato etiam capto Sedechias peccat iniquus.
Assyrii patriam templaq; sancta ruunt.

ARGUMENTA IN LIBRVM
EZRAE.

In Cap. 1.

Quæ prius exilio fuerat mulctataq; uinclis
Gens, patrias repetit spe meliore domus.
Hoc opus est Cyri, qui ditia munera præbet,
Vt summo ædificent templa sacrata Deo.

2 Enumerat, quotquot peregrina è gente reuersi
Ad patriæ letos regna tulere pedes.

E 3

Liber

- Pro templo & sacris splendentia dona feruntur,
Hi reduces patriæ tecta relicta colunt.
- 3 Inclyta nubicogæ sacrorum ponitur ara,
Et patriæ sacro terra cruore madet.
Primaq; ponuntur sancti fundamina templi.
Cum fletu & lachrymis gaudia mixta sonant.
- 4 Fraudibus obturbat cœptum Gens impia templum,
Iudæas postquam crescere uidit opes.
Credulus effictis scriptis Rex fallitur, & mox,
Incœptum prohibet ne bene surgat opus.
- 5 Cessantes sancti diuina uoce prophetæ
Hortantur, cœptas continuare domus
Incipiunt rursus: Dario litera missa,
An cœptas liceat continuasse rogat.
- 6 Permittit Domini Darius condere templum,
Hoc miræ surgit prosperitatis opus.
Quod Domino cœli deuota mente dicatur,
Et Paschæ repetunt sacra remissa diu.
- 7 Ezra petit patriam à Persarum principe missus,
Vt summi doceat scita colenda Dei.
Munera scribuntur Iudææ tradita genti,
Vt summum placent cum pietate Deum.
- 8 Qui secum patriæ subierunt tecta recenset
Ezra, uocans sanctum sub sua tecta Leui,
Hisq; uiæ morem committit & aurea uasa,
Hi Solymas tuto mox subiere domus.
- 9 Impia Iudæi reduces connubia quærunt,
Dum subit externos turba remissa thoros.
Displicet hoc iustis, referunt qui crimen ad Exram,
Hic summum sancto mox rogat ore Deum.

Impia

- 10 *Impia Iudæi Domino delicta fatentur,
Cumq; Deo patrum fœdera sancta nouant.
Cumq; peregrinis connubia facta resoluunt.
Iratum placant splendida sacra Deum.*

ARGUMENTA IN LIBRVM
NEHEMIAE.

In Cap. 1.

- C**onterit in lachrymis Nehemias tempora mœsta,
Quod patriæ cœptum surgere cesset opus.
Turpia cunctifono populi delicta fatetur,
Cuius deuota mente precatur opem.
- 2 *Hic datur afflicto Nehemiæ copia, ut urbem
Aedificet patriam, mœnia & alta locet.
Collapsos renouat muros portasq; patentes.
Inuidiam solitam turba prophana nouat.*
- 3 *In patriam reduces Iudæi mœnia figunt,
Et lapsas reparant spe meliore domus.
Urget opus cœptum Nehemias omine fausto,
Singula qui quo sint ordine facta docet.*
- 4 *Impedit inceptum nunc Gens uicina laborem,
Dum nimis Hebræas crescere cernit opes.
In cœptis pergunt Neemia cuncta regente.
Nunc hostes arcant, nunc noua tecta locant.*
- 5 *Infœlix populum Iudæum uexat egestas,
In proceres tollunt pectora dira suos.
Compescit querulos Nehemias uoce benigna,
A populo tenui nulla tributa petens.*
- 6 *Insidijs proceres Nehemiam perdere tentant,
Ficta cui mendax uerba propheta canit.*

E 4

Liber Nehemiæ.

- Et licet à multis mendacia scripta legantur,
Illa tamen cœptum non remorantur opus.*
- 7 *Censetur populus totus pariterq; Leuitæ,
Qui templi subeant munera sancta noui.
In templum à Ducibus splendentia dona feruntur.
Incolit extructas cætera turba domus.*
- 8 *Scenarum à populo celebratur nobile festum,
Confluit ad Solymas turba uocata domus.
Ezra Librum profert Domini pia iussa docentem,
Et populo attento dogmata sancta legit.*
- 9 *Conueniunt rursum, diuinaq; iussa leguntur,
Et Domini sancta uoce precantur opem.
Agnoscent Domini uirtutem & scæua fatentur
Crimina, & his ueniam supplice uoce rogant.*
- 10 *Fœdera sancta nouant populo cupiente Leuitæ,
Vt Dominum atq; huius dogmata sancta colant.
Hinc templo decimas & debita munera soluunt,
Et cultus gaudent restituisse pios.*
- 11 *Qui Solymas coluere domus, hic pagina sacra
Enumerat; reliquis dant sua tecta simul.*
- 12 *Enumerat reduces peregrina è gente Leuitas,
Et summo laudes qui cecinere Deo,
Et Domino cœli iam mœnia facta dicantur,
Officiumq; facit cætera turba suum.*
- 13 *Externos pellunt, Domini ne sacra frequentent.
Templi thesauros area certa capit.
Sabbatha sanctificat, gentis connubia tollit
Impiæ, & altisoni perdita iura nouat,*

Argumenta

ARGUMENTA IN LIBRVM
ESTHER.

In Cap. 1.

- S**plendida munifici narrat conuiuia Regis,
Imperio cuius subditus orbis erat,
Reijcit imperium Regis Regina uocata,
Exiit sceptris, exiitq; bonis.
- 2 Altera Rex mitis rursus connubia querit,
E multis Hester uirgo pudica placet.
Insidia fiunt, Mardocheus indicat illas,
In tristi pendent perfida membra cruce.
- 3 Rex Haman indignum magno ueneratur honore,
Omnia & illius subijcit ante pedes.
Non colit hunc solus Mardocheus; pectore diro
Iudæos uoluit perdere sæuus Haman.
- 4 Insidias structas Mardocheus indicat Hestri,
Et rogat, ut Regis cœpta tremenda leuet.
Vix tamen hæc trepido promittit corde salutem.
In cinere & sacco gens miseranda iacet.
- 5 Pectore sollicito sed non tristi omine Regem
Conueniens Hester, fercula ad alma uocat.
Atq; Haman inuidia motus, mox erigit altam,
In Mardochei tristia fata, crucem.
- 6 In Regem Mardochei benefacta leguntur,
Quem Rex pro merito iustus honore colit.
Sæuus Haman cernens inimici splendida fata:
Regales adiit corde dolente dapes.
- 7 Hic epulas inter Regi pia detegit Hester
Insidias, populo quas male struxit Haman.

E 5

Prophetia

Mox Haman infœlix ligno suspenditur alte

In Mardochei ligna parata necem.

8 Impij Hamæ recipit Mardocheus splendida tecta,

Et iam magnifico clarus honore sedet.

Scripta'q; in Hebræos reuocantur tristia iussa,

Fata'q; pro duris prosperiora uident.

9 Perduntur quotquot Iudæam perdere gentem

Insidijs & ui constituere prius.

Perfidi Hamæ pendent funesta ex arbore nati.

Iudæi festum grata'q; sacra parant.

ARGUMENTA IN PROPHE- TIAM ESAIÆ.

In Cap. 1.

1 **I**ngratæ culpat Iudææ crimina gentis,

Et, Dominus dederit quot benefacta, refert.

Respuit hinc gentis, quæ dantur, sacra prophana,

Et Domini pœnam iam properare monet.

2 Inclyta Messia decantat Regna prophetes,

Et patriæ gentis crimina dura notat.

Culpat auaritiam, fastum mores'q; superbos.

Hinc Idolorum tristia fata canit.

3 Iniustis Dominus crudelia damna minatur,

Bella, famem, morbos iudicij'q; diem.

Fœmineos taxat mores uestes'q; superbas,

Et quæ sit tandem pœna futura monet.

4 Tristibus occumbet bellis gens tota uirorum,

Vnus uix multis inde maritus erit.

Mox tamen à pœnis promittit tempora leta,

Et summi fœdus auxilium'q; Dei.

5 Denotat ingratae peccatum VINEA gentis,

Et

- Et meritum finem suppliciumq; docet.
 Increpat iniustos, uinosos, damnat auaros,
 Et quotquot Domini spernere uerba solent.
 6 Apparet Vati Dominus, mittitq; uocatum,
 Vt populo infido tristia fata canat.
 Indurat miseros, Domini qui dogmata spernunt,
 Vt pœnas capiat gens male sana suas.
 7 Horret Achaz bellum tristi formidine raptus,
 Hunc Vates forti corde timere uetat.
 Impius haud credit, dat signum nobile, pœnas
 Indicat, & factis præmia digna suis.
 8 Impia Iudææ reprehendit fœdera gentis,
 Et Domino sancta fidere mente iubet.
 Sunt etenim Regum conatus semper inanes.
 At Deus est, a quo prouenit alma salus.
 9 Ostendit pœnas horum, qui fœdera quærunt
 Impia. Mox Christi regna futura canit.
 Crimina describit, quæ summi corda tonantis
 Ad meritas pœnas iudiciumq; uocant.
 10 Corrigit iniustos & tristia damna minatur.
 Principis Assyrii facta superba notat.
 Reliquijs blanda promittit uoce salutem.
 Vltrici elatos conteret ense Deus.
 11 Ingenium, mores, naturam & tempora CHRISTI,
 Imperium, leges iudiciumq; canit.
 Depositis pugnis, positisque ferocibus armis
 Vndiq; collectos Pax reget alma uiros.
 12 Hostibus erepti Domino pia carmina cantant,
 Et summi celebrant splendida facta Dei,
 Virtutem laudant, grates sancto ore fatentur.

Prophetia

- Deponunt curas tristitiamq; grauem.
13. Quæ populum Domini uexant Babylonia regna,
Horribilem pœnam, quam meruere, ferent,
His Deus immittet telis crudelibus hostem,
Agrestesq; colent tecta superba feræ.
14. Ereptum uinclis uates solatur Iudam,
Atq; hostis casus exitiumq; docet.
Insultat uicto, iam tartara nigra petenti,
Inde Palæstinis tristia fata canit.
15. Tristia diuitibus Moabitis damna recenset,
Cum luctu & lachrymis excidioq; graui.
Pauperiem duram, casus miserosq; dolores,
Vincendisq; canit prælia dura uiris.
16. Enumerat causas Moabitis sæuaq; facta,
Propter quæ Dominus perdere regna uelit.
Perfidiam culpât, mores condemnat iniquos,
Diraq; non tarde fata uenire monet.
17. Fortunam Syriæ cantat, casuraq; regna,
Quod Domini fortem non timuere manum,
Iudæosq; docet Domino confidere soli;
Vipote, quos hominum fœdera nulla iuuent.
18. Aethiopum narrat nigrorum fata prophetes,
Queis tunc Iudæus fœdere iunctus erat.
Et docet his cæsis nullam spem fœderis esse,
Sed soli sancta fiderementem Deo.
19. Aegypti cladem describit & horrida fata,
Quam neq; uir sapiens, nec simulachra iuuent.
Lata etiam narrat uenientis tempora CHRISTI,
Gentibus hic cunctis fœdera sancta dabit.
20. Tempora describit, queis fortia regna peribunt
Aethiopum

- Aethiopum, pariter Niliacæq; domus.
 21 Subuertenda canit rursus Babylonia regna,
 Nec fore qui fatis eripuisse queat.
 Fata manent etiam miseram crudelia Idumen,
 Et damna accipiet tristia diues Arabs.
 22 Prædicit misere Solymorum tecta ruenda,
 Et quod spes miseris nulla relicta siet.
 Incusat uitam, & pietatis nescia corda,
 Et quæ sint Sobnæ perfida cœpta docet.
 23 Diuitibus cantat Tyrijs crudelia fata,
 Quæ fastu & uitijs promeruerè suis.
 Inde tamen miseris tandem meliora canuntur,
 Per quæ sit primus restituendus honor.
 24 Qui uarias cecinit gentes diuersaq; fata,
 Nunc pariter cunctis fata futura canit.
 Delinquunt omnes & crimina fœda sequuntur,
 Ergo omneis pœnas, quas meruerè ferent.
 25 Digna Deo summo decantant carmina sancti,
 Qui forti fregit corda superba manu.
 Sanctorū spes est, DOMINVS : Moab impius illum
 Sentiet, & pœnas pro impietate dabit.
 26 Solatur sanctos, qui dura pericla subibant,
 Firmiter ut Domini dogmata sancta colant,
 Infractamq; fidem seruent, non de fore lætum
 Finem, nam reddet præmia læta DEVS.
 27 Damnatur Satanas, damnatur & impia turba,
 Sanctorum magno surgit honore salus.
 Mitia & afflictis præbet solatia, gentes
 Ad Domini Leges templaq; sancta uocat.
 28 Digna decem tribubus prædicit fata prophetes,

Prophetia

- Illorum fastum cum ebrietate notans.
Culpat Doctores falsos & dogmata falsa,
Hinc Domini leges consiliumq; docet.*
- 29 *Affligenda canit Solymorum moenia Vates,
Quod Dominum falsa religione colant.
Et fore spem uanam cui tunc fidem habere solebant.
Et sint sanctorum gaudia quanta docet.*
- 30 *Quotquot ab Aegypti spem quaerunt fortibus armis
Increpat, & Dominum consuluisse iubet.
Impia turba cadet, Deus at sua iussa colentes
Eripit, inde hostes tristia fata manent.*
- 31 *Niliacas oras, peregrina relinquite regna,
Non uos Aegypti tela iuuare queunt.
Vnus enim Deus est, sanctam qui liberat urbem.
Excidio tristi corruet Assyrius.*
- 32 *Iudicium iustum floret sub principe iusto,
Criminibus falsis nec locus ullus erit.
Hinc Dominus rursus sed paruo tempore punit;
Mox pax, mox rursus ius pietasq; redit.*
- 33 *Obruet infamem fatum miserabile, quisquis
In Domini gentem sustulit arma ferox.
Gaudebunt sancti, uitæ solatia cernent,
Assyrii misere cum periere Duces.*
- 34 *Immerito Domini gentem qui laedere tentant,
A Domino facti praemia digna ferent.
Perdentur misere tota cum gente tyranni.
Incolet euersos bellua dira lares.*
- 35 *Solatur miseros meliora q; fata recenset.
Tristia nempe suas sunt habitura uices.
Si tamen haec aliquis referat sub tempora CHRISTI,
Hunc*

- Hunc certa duci cum ratione putem.
- 36 Sanherib immanis Iudæas obsidet urbes,
Ezechia mittens nuncia dira pio.
Impia profatur scelerato Rabsaces ore,
Præmia nunc resonat, nunc resonatq; minas.
- 37 Ezechias metuit, crudelia scripta feruntur,
Sed timido Vates gaudia læta canit.
Angelus immissus sæuos interficit hostes.
Natorum infœlix Sanherib ense iacet.
- 38 Morbus in afflicti grassatur corpora Regis,
Nunciat & mortis tempus adesse Deus.
Flet Rex & lachrymis exorat numina sancta,
Et uitæ adduntur mox tria lustra noua.
- 39 Legati ueniunt, Thesauros diuitis auri
Ostentat princeps diuitiasq; suas.
Huic Deus indignans crudelia fata minatur,
Externis quod sint præda futura uiris.
- 40 Solatur captos Domino miserante propheta,
Et quàm sint hominum robora nulla docet.
Solus enim Deus est fortis, quem nulla figura
Facta refert, populi qui memor usq; sui est.
- 41 Cum populis lis est Domino, simulachra refutat,
Quæ neq; cultores, uana, iuuare queunt.
At Deus altisonans sanctos defendit amatq;
Et rapit è uinclis, nox premit atra malos.
- 42 Prospera describit uenientis tempora Cyri,
Qui captis adimet uincula dura uiris.
Illa notant CHRISTVM: celebrant pia numina san-
Impia pro meritis gens sua fata feret. (Eli.
- 43 Sancti non aliquem timeant, nam numen Olympi

Prophetia

- Hos iuuat, & damnis eripuisse studet.
Non meritis hominum Dominus, sed amore mouetur
Nostro: sic CHRISTI nos quoq; dextra iuuat.
- 44 Quanta Dei laus sit describit, robora quantas
Atq; hunc, qui possit, uelle iuuare docet.
Irridet miseros quotquot simulachra uerentur,
Quæ tamen hi propria composuere manu.
- 45 Qui redimat captos & uincula dura resoluat
Cantatur Cyrus, cui Deus ipse fauet.
Vnus enim Deus est diuino solus honore
Dignus, in idolis non latet ulla salus.
- 46 Nulla idola iuuant, oneri sunt; perditur, illis
Qui fidit; Domini dextera sola iuuat.
Ille etenim fortis nostri miseretur amatq;
In quem qui credit non periisse potest.
- 47 Alta cadet Babylon externo subruta ferro,
Excidioq; graui tecta superba ruent.
Non illam uires, non Dij, non sydera uisa;
Sed nec opes poterunt eripuisse malis.
- 48 Enumerat causas, propter quas liberet illos
Omnipotens, nomen crescat ut usq; suum.
Næue suis meritis fidant cultuq; prophano,
Sed Domini credant uerba tenere fidem.
- 49 Splendida decantat uenientis tempora CHRISTI.
Hic miti Izrael uoce uenire iubet.
Sed magis ut crescat fœlix Ecclesia, gentes
Aduocat, & sacris participare iubet.
- 50 Gens Iudæa cadit propriæ sibi conscia culpæ,
Reproba criminibus pellitur atq; suis,
Nam saluam uellet Dominus, sed pectore cæco

Hunc

- Hunc spernens proprijs nititur illa uis.
- §1 Solatur sanctos & uera mente fideles,
 Quod nunquam illorum sit peritura salus.
 Aeternus siquidem Deus est, sed triste subibunt
 Fatum, qui gentem corripuere Dei.
- §2 Hortatur cunctos, diuinæ ut dona salutis
 Suscipiant læti, iussa'q; sancta colant;
 Excutiant'q; iugum Satanae mores'q; prophanos,
 Et Christum sancta quærere mente uelint.
- §3 Humani queritur generis tristissima fata,
 Quod pauci Christum quærere rite uelint,
 Qui tamen afflictus pro nobis cuncta piavit
 Crimina, dans uitæ dulcia dona suæ.
- §4 Exultare iubet sanctos, Ecclesia sponsum
 Cernit, quæ lugens ante relicta fuit.
 Promittit natos & lætæ tempora uitæ,
 Et facit, ut nullus hostis obesse queat.
- §5 Dulcia commendat diui solatia Verbi,
 Sumere quæ cupida nos iubet aure Deus.
 Quos'q; ferat fructus, quæ gignat præmia cantat,
 Et populi quæ sint fata futura piij.
- §6 Addictos Domino non ulla pericla timere,
 Et cunctos CHRISTI sacra subire iubet.
 Corrigit iniustos Doctores, tristia monstra,
 Qui populum fraudes pro pietate docent.
- §7 Succumbunt iusti, nec quisquam liberat illos,
 Turpibus Idolis seruit iniqua cohors.
 Auxilium quærunt, sed spe ludentur inani.
 Gaudebunt sancti, turba prophana perit.
- §8 Hypocritas damnat pleno ieiunia uentre

Prophetia

- Qui iactant, uera sed pietate carent.
Ostenditq; simul Dominum quæ uera sequenda
Sit uia, quis fructus, quis pietatis honor.
- 59 Contemnit Dominus languentia uota malorum,
Et sine sincera religione preces.
Induit arma Deus, gentem quò perdat iniquam,
Cum iustis feriens foedera sancta uiris.
- 60 Admonet excipiant ut sancto pectore CHRISTVM,
Qui ueniens uitæ gaudia uera dabit.
Et quanta surgat crescens Ecclesia laude,
Quæ ueræ à Domino dona salutis habet.
- 61 Inclyta describit uenientis munera CHRISTI,
Et quæ sint huius præmia sancta docet.
Qui dabit ut crescat fœlici Ecclesia fato,
Vt populi leges & pia iura colant.
- 62 Splendida promittit diuinæ regna Sioni,
Quæ toto sanctos denotat orbe uiros.
Gaudebis semper, nec te ferus obruet hostis,
Semper enim præsens est pia dextra Dei.
- 63 Aduentum CHRISTI narrat lætosq; triumphos,
Per quos Tartareum subiugat ille ducem.
Et grates referens Domini benefacta fatetur,
Cuius opem pariter supplice uoce rogat.
- 64 In precibus perstat uates, multumq; rogando
Consilium præsens auxiliumq; petit.
Humani supplex generis delicta fatetur,
Atq; unam à Domino sedulus optat opem.
- 65 Deuotis precibus respondet numen Olympi,
Et reprobam gentem fata futura docet.
Gens Iudæa cadet, noua Gens, nec nota, subibit,
- Reprobo

Reprobâ turba perit, cætera turba ualet.
 66 Quo ritu possint uenerari numina sancta,
 Quis placitus Domino cultus in orbe siet,
 Edocet hic Vates; sanctorum gaudia cantans,
 Et quæ sint misere fata futura malis.

ARGUMENTA IN PROPHE-
 TIAM IEREMIAE.

In Cap. 1.

- A** Domino Vates diuina uoce uocatur,
 Ut reprobis dicat fata futura uiris.
 Aspicit hic uirgam feruentemq; ignibus ollam,
 Quæ uentura breui tristia damna notant.
- 2 Splendida prosequitur Domini benefacta Prophetes,
 Quem tamen infœlix deseruere cohors.
 Crimine polluti tentant manifesta negare:
 Sed pœna à Domino, quam meruere, uenit.
- 3 Impia perstringit non ueri crimina cultus,
 Per quem supplicium commeruere graue.
 Hortatur redeant rursus & resipiscere discant,
 Et summum facili tunc fore mente Deum.
- 4 Ad Dominum redeant quotquot sua numina spernunt,
 Et discant pura quærere mente Deum.
 Nunc etenim Dominus crudelia bella mouebit,
 Et reprobos merito conteret ense uiros.
- 5 Omnes esse docet scelerato crimine plenos,
 Omnes altisoni commeruisse minas.
 Tantorumq; ipsos sibi causas esse malorum,
 Tanta etenim Dominus crimina ferre nequit.
- 6 Tristia nunc genti peritura & damna minatur,

F 2

Prophetia

- Quod summum iniusto respuat ore Deum:
Edocet inde viam, qua possint ista cauere,
Et proprij causas indicat esse mali.
- 7 Ritibus externis fidebant impia turba,
Quos sanctus dura uoce propheta notat.
Quaeq; Deo placeant ostendit, Crimina culpata;
Consilium domini suppliciumq; canit.
- 8 Ingratis Vates crudelia fata minatur,
Stultorum taxat dogmata falsa doctōrum.
Turpis auaritia studium mentemq; dolosam
Corripit, & Dominum consuluisse iubet.
- 9 Tristia deplorat populi nunc fata propheta,
Illorum & quae nam causa sit, inde docet.
Crimina foeda notat: proprijs confidere factis
Hos prohibet: Domini iudiciumq; canit.
- 10 Vnicus est rerum Dominus mundiq; creator,
Nilq; potest hominum facta figura manu.
Denuo praefractis Vates sua fata minatur,
Et Domini auxilium supplice uoce rogat.
- 11 Saepius admonitus populus simulachra frequentat,
Nec sceleris finem perfidiaq; facit.
Hos igitur perdam: non ores: quiq; cruenta
Fata tibi cupiunt, fata cruenta ferent.
- 12 Prospera cur uideat (quaerit) gens impia fata,
Et misere sanctos condolet usq; premi.
Respondet Dominus: Poenas luctusq; minatur
Illis, & sanctis praemia digna canit.
- 13 Baltheus obscura positus sub rupe, iubente
Sic Domino, gentis crimina foeda notat.
Hinc miseris poenas & uincula dura minatur,

Quod

- Quod summum sancte non coluere Deum.
- 14 Iudæos nullæ pluuiæ mittentur in agros,
Et pro peccatis præmia digna ferent.
Siq; preces fundant, Dominus non respicit illas.
Repetit afflictæ uoce propheta preces.
- 15 Non locus est precibus; crudelia fata Manassæ
Omnipotens dignum suppliciumq; parat.
Conqueritur mæstus propria de sorte prophetes.
Promittit misero robora dura Deus.
- 16 Coniugium facias nullum cum gente nefanda,
Et caueas horum participare choris.
Vult etenim his Dominus diras immittere pœnas,
Sed gentes blando suscipit ore Deus.
- 17 Infelix, homini quisquis confidit inerti;
Fœlix qui Domino fidere semper auet.
Diuitiæ (moneo) misere perdentur iniquæ.
Sabbata sancta Deus sanctificare iubet.
- 18 Exemplo figuli narrantur fata futura,
Et quare hos Dominus sic perijsse uelit.
Oderunt Vatem, cui tristia damna minantur.
Hic Domini iustam sedulus orat opem.
- 19 Illicitos cultus mentitaq; sacra frequentant,
Impia & insontum sanguine squalet humus.
Conteret hos igitur Dominus ceu fictile frangunt
Vas: fame, crudeli & obsidione premet.
- 20 Impius obscuro concludit carcere uatem
Phashur, at huic rursum tristia fata carit.
Impatiens tandem tam tristi in sorte prophetes
Natales diro deuouet ore suos.
- 21 Rex rogat obsessus, quæ sit uia tuta salutis:

Prophetia

- Hunc *Vates* hosti tradere cuncta iubet.
Nulla salus etenim Domino bellante relicta est.
Qui propter populi crimina saeva furit.
- 22 *Iustitiam* ut seruent monet alta uoce propheta,
Quæ nisi seruetur damna cruenta dabit.
Exilium Selli, Ioakimi fata canuntur,
Quæq; *Chononia* damna parata sient.
- 23 *Iniusti proceres* diuina uoce notantur,
Et quæ sint *CHRISTI* regna futura docet.
Inde sacerdotes taxat falsosq; prophetas,
Consilium Domini suppliciumq; docens.
- 24 *Aspexit dulces ficus, aspexit amaras.*
His, quæ sint populo fata futura, docet,
Abductum Ioakim Domini pia dextra reducet,
At reliquos pestis, bella famesq; prement.
- 25 *Sæpius admonuit* Dominus, sed crimina crescunt,
Fictitiosq; colit turba prophana Deos.
Vos igitur Dominus perdet, calycemq; furoris
Omnibus, ut capiant, gentibus inde dabit.
- 26 *Dum populo & templo* decantat tristia *Vates*
Fata. Sacerdotum turba nefanda furit.
Innocuus capiur, conficta fraude notatur:
Mox Abitam sanctum liberat inde uirum.
- 27 *Vincla iugumq;* gerit Domino mandante propheta,
Et quæ sint miseris uincla ferenda docet.
Assyrioq; iubet seruire fideliter hosti,
Si se, si patriæ tecta manere uelint.
- 28 *Impius hic Vates* Ananias falsa prophetat,
Et populo pacem lætaq; fata canit.
Vinacula confringit *Jeremia,* summus olympi

Reclor

- Rector eum punit, præmia digna ferens.
- 29 Dulcia captiuis Vates solatia mittit,
Ac animo prompto uincla ferre iubet.
Incusat diro mendaces ore prophetas,
Qui populum falso sollicitare solent.
- 30 Solatur captos Babylonia uincla gerentes,
Promittens tandem fata secunda fore.
Deinde saluiferi describit tempora CHRISTI,
A Satana qui nos eripuisse potest.
- 31 Abduetos Dominus peregrina è gente reducet.
Et patriam terram deliciasq; dabit.
Cum reprobis rursus renouabit fœdera prisca,
Hæc quoq; cum CHRISTI tempore conuenient.
- 32 Quod Regi & populo crudelia uincla minetur,
Vates, inclusus uincla dura gerit.
Agrum emit, & rursus promittit prospera fata:
E uinclis retrahet dextra parata Dei.
- 33 Qui manibus duris Babylonia uincla tulerunt,
Hos Domini è uinclis asseret alma manus.
Hinc rursus attingit uenientis tempora CHRISTI,
Qui franget Satanæ uincla facta manu.
- 34 Tristia prædicit Sedechiæ uincla sæuo.
Deseruit fœdus gens scelerata Dei.
Debita non seruis concedunt iura quietis:
Quare aufert etiam fœdera facta Deus.
- 35 Dulcia non gustant Rechabitæ pocula uini,
Ut sancti seruent iussa colenda patris.
Vos tamen, ô miseri, leges contemnitis omnes,
Quas dedit astricolæ mens ueneranda Dei.
- 36 Scripta pij Vatis rapido perduntur ab igne,

Prophetia

- Quod saeuo cantent tristia fata Duci.
Scribitur ast aliud Domino mandante uolumen.
Nulla equidem VERVM uis abolere potest.
- 37 Niliacæ ueniunt non ulla laude cohortes.
Excidium Vates sauaq; damna canit.
Percussus misere tandem demergitur atro
Carcere, mox princeps mitigat illud onus.
- 38 Obscuro procures demergunt carcere Vatem,
Aethiopsis mersum retrahit inde manus.
Rex uocat hunc, monet hic, sed paret nemo monenti.
Rex metuit procures consilioq; caret.
- 39 Vrbs capitur, pereunt procures, Rex lumine cassus,
Quæ meruit dudum, uincla pudenda gerit.
Sed melior seruat sanctum fortuna prophetam,
Et Deus Aethiopi dat meliora pio.
- 40 Praeficitur terræ Godolias, permanet illic
Vates, in patriam transfuga turba redit.
Insidias structas Godoliae fama recenset,
Verba sed illius non habuere fidem.
- 41 Ismael iniusto Godoliam interficit ense,
Inijcit & captis ferrea uincla uiris.
Mox tamen abductos redimit forti ense Ioanna,
In patriosq; redit turba redempta locos.
- 42 Inquirunt sancti diuina oracula Vatis,
Splendida dum cupiunt regna subire Pharos.
Hoc prohibet Vates & tristia damna minatur,
Ni summi seruent iussa tremenda Dei.
- 43 Non parens Vati sancto meliora monenti,
Niliacas terras turba relicta petit.
Corrigit hoc Dominus, perituros undiq; narrat,

Aegypti i

- Aegypti regnum Rex Babylonis habet.
 44 Impia festa uetat populo ritusq; prophanos,
 Hic tamen impuro reijcit ore Deum.
 Illicitos cultus laudant, celebrantq; probantq;
 His quæ sint tandem fata futura, docet.
 45 Deficiens aliquid tam tristi tempore Baruch,
 Tristia non modico corda dolore premit.
 Hunc sanctus forti solatur pectore Vates,
 Et fata hæc forti pectore ferre monet.
 46 Aegypti narrat peritura tristia damna,
 Et quàm sint horum robora nulla docet.
 Hic tamen afflictum uerbis solatur Iacob,
 Quod nunquam illius sit peritura salus.
 47 Sæua Palæstinis decantat fata prophetes,
 Qui summi Leges non coluere Dei,
 Vltima nunc etenim Deus illis damna minatur,
 Nec finem placitum pœna uidebit atrox.
 48 Inflato surgunt Moabitæ pectore, iactant
 Robur, opes, urbes, stemmata clara Ducum.
 Nec celebrant Dominum, quare illos perdere tentat,
 Non erit excidij supplicijq; modus.
 49 Ammonidum genti cantantur tempora dura.
 Tristis Idumææ fama pericla docet.
 Inde Damasceni & Zedareni tristia fata
 Accipiunt, miser & talia cernet Elam.
 50 Afflixit gentes Babylon, uastauit Iudam,
 Nunc etiam, en, illi bella parantur, ait.
 Izrael sanctus sæuo redimetur ab hoste,
 Quem nimis immmani conteret ense Deus.
 51 Quas meruere diu, pœnas, Babylonia regna

Prophetia

Olim, nunc Domino præcipiente ferent,
Alta cadet Babylon, recident simulachra Deorum,
Totaq; gens, nunquam restituenda, cadet.
52 Vrbs capitur, princeps Sedechias lumina captus
In tristi cæcus carcere clausus obit.
Diripitur templum. Tandem Babylonius Heros
Iudæo tribuit munera lauta Duci.

THRENI IEREMIAE.

In Cap. 1.

Diruta deplorat Solymorum mœnia Vates,
Et quæ sunt tristi uincla ferenda manu.
Abstulit omnipotens miseros belloq; fameq;
Verum hæc criminibus reddita pœna fuit.
2 Excidium Solymis Dominus pertriste rependit,
Tristia nam misit bella famemq; grauem.
Causa mali, impietas falsiq; fuere prophetae,
Nunc misero fletu est continuanda dies.
3 Tristia prosequitur lachrymando fata prophetes,
Sed Dominum mites nouit habere manus.
Hunc rogat, auxiliumq; petit, tristesq; querelas
Huic fundit, si fors eripuisse uelit.
4 Me miserum, misere in terras cecidere superbi,
Crudelis coxit pignora chara parens.
Supplicium tantum meruit mens nescia recti.
Mox & Idumæis tristia fata canit.
5 Conqueritur Domino populi crudelia fata,
Et quantum in miseros sæuiat hostis atrox.
Auxiliumq; rogat supplex, melioraq; fata
Postulat, & nobis quæ facienda, docet.

Arca

ARGUMENTA IN PROPHE-
TIAM EZECHIELIS.

In Cap. 1.

- V** No quadruplicem cernit sub corpore uultum,
Taurus, homo, atq; ales, terrificusq; Leo est.
Inde rotas duplici coniunctas ordine binas,
Queis etiam ad motum spiritus almus inest.
- 2 Inclytus ætherea Vates hic uoce uocatur,
Ut reprobæ genti fata futura canat.
Hoc studium est Domini clementi uoce monere,
Si forte à uitijs nos reuocare queat.
- 3 Deuorat oblatum Domino mandante uolumen,
Mittitur ut gentem corrigat inde suam.
Tu, nisi præmoneas, crudelia fata subibis,
Sin moneas, crimen gens feret ipsa suum.
- 4 Exculptam saxo Vates hic obsidet urbem,
Hinc Solymæ quæ sit pœna futura docet.
Et comedit coctum male olente in stercore panem,
Ut doceat, quæ sit his toleranda fames.
- 5 Abradit caluo sparsos in uertice crines,
Quos igne & uento perdit & ense secat.
Sic Dominus populum morbis uastabit & ense,
Et captos toto sparget in orbe uiros.
- 6 Quæritis heu miseri spem uanam idolaq; uana,
Quare etiam à Domina pœna cruenta uenit.
Insurget gladius, ueniet pestisq; famesq;.
Sic uerum disces hæc cecinisse Deum.
- 7 Excidium finisq; prope est, iam præparat atrox
Supplicium, mundi qui sua sceptris tenet.

Prophetia

- Dura fames, languens pestis, crudeleq; bellum
Imminet: hoc meruit perfida turba malum.
- 8 Impia proponit diuino sacra Prophetæ
Hic Deus, & populi festa prophana docet.
En simulachra colunt & lumina Solis adorant,
Hæc propter pariet tristia fata Deus.
- 9 Impia turba cadit Domino mandante per urbem,
Qui cultu uero non coluere Deum.
Sancti signantur, qui crimina fœda perosi.
Sic Deus omnipotens liberat usq; suos.
- 10 Implicitos orbes pariter Cherubimq; uolantes
Quadruplices, quos & uiderat ante, uidet.
E Cherubim rutilos carbones spargit in urbem
Angelus, & quæ sit pœna futura docet.
- 11 Quod uerbum Domini spernant sanctosq; prophetas,
Atq; inopes gladio, fraude doloq; premant,
Corripit hic Vates & dira pericula cantat.
Fataq; promittit prosperiora pñs.
- 12 Obsidione premi Solymorum mœnia pingit,
Vincula captorum, bella Ducisq; fugam.
Corripit audaces, qui uerba prophetica spernunt,
Quod non mox subito sæuiat ira Dei.
- 13 Taxantur falsi diuina uoce prophetæ,
Qui populum indoctum dogmata falsa docent.
Qui iustos damnant & purgant crimine plenos,
Quiq; animis laqueos tendiculasq; parant.
- 14 Falsiloquos carpit, Domini qui dogmata quærent,
Tristia cum falsum cor aconita tegat. *Wolffensin 3. 2) inu in d. 4.*
Cum Dominus punit, non Iob, non Noa iuuare,
Nec Daniel poterit: Nam sua quisq; feret.

- 15 *Vt steriles rapido uites perduntur ab igne,
Cum, dare, quæ debent, dulcia uina negant;
Sic rapient tristes Solymorum mœnia flammæ,
Quod ueros fructus non pietatis habent.*
- 16 *Abiectam misere madidamq; cruore leuauit,
Et tecum fecit fœdera sancta Deus.
Sed tu oblita Dei mox turpis adultera facta es:
Turpis adulterij nunc tibi pœna uenit.*
- 17 *Castigat miseri Sedechiæ perfida cœpta,
Assyrij rupit qui pia pacta Ducis.
Prædicat pœnam: sed & hic quoq; læta canuntur,
Fataq; promittit prosperiora Deus.*
- 18 *Non feret iniusti natus peccata parentis;
Si modo sincero quærat amore Deum.
Quisq; suas pœnas feret, & sua præmia quisq;
Accipiet, iusto iudicat ore Deus.*
- 19 *Deplorat procerum mores scelerataq; facta,
Quod populos astu uiq; doloq; premant.
Prædicat pœnam, prædicat uincula dura,
Quæ miseri propter facta nefanda ferent.*
- 20 *Me læsere patres spernendo dogmata sancta,
Et nunquam fortem me coluere Deum.
Non tamen abiecti: nati quoq; talia patrant.
Fœdis fragos igitur deseruisse uolo.*
- 21 *Omnia persequitur, quæ sunt uentura pericla,
Assyrius quorum factor & author erit.
Non tamen hæc tantum Iudæis prælia surgent,
Ammonidis eadem pœna parata uenit.*
- 22 *Vndiq; polluta (miserum) peccatur in urbe,
Hic regnant cædes, stupra, rapina, dolus.*

Prophetia

- Sunt falsi uates, proceres, populusq; sacerdosq;
Impia gens igitur præmia digna feret.
- 23 Assolet ut meretrix fidum liquisse maritum,
Sic Dominum Izrael deseruisse solet.
Prostituit multis petulantia corpora mæchis.
Huic igitur Dominus fata cruenta parat.
- 24 Feruida ut absimitur crepitantibus ignibus olla,
Sic Solymæ impuræ mœnia celsa cadent.
Et Vatis moritur coniux: nec funera plorat.
Sic nullo fletu gens scelerata cadet.
- 25 Ammonidæ gaudent, Moabitæ & fortis Idumæ,
Atq; Palæstini ludicra multa gerunt,
Quod mea gens perijt, sed non lætantur inulti:
Sic qui alijs gaudet, mox sua damna uidet.
- 26 Magna Tyrus, quamuis sæuo circumdata ponto,
Assyrijs armis concidet illa tamen:
Læta quod accepit alienis gaudia damnis,
Vsa nec est propria prosperitate bene.
- 27 Quæ totum Tyrijs impleuit mercibus orbem,
Cuius in imperio pontus & orbis erat,
Quæq; peregrinis tot præbuit hospita tecta,
Hei miserum, in ponto perdita tota iacet.
- 28 Magne Tyri princeps, princeps generose, superbe,
Qui summum elato reijcis ore Deum,
Commeritas pœnas & tristia fata subibis,
Sidonij tecum dura pericla ferent.
- 29 Extulit Aegypti princeps se corde superbo,
Omnia, non noscens, qui regat esse Deum.
Nunc igitur misere misera cum gente peribit,
Assyrio dantur præmia tanta Duci.

Saua

- 30 *Sæua dies properat Pharijs non prospera regnis;*
Aegypti quoniam concidat omnis honos.
Assyrijs uenient hostes cum fortibus armis,
Qui sument pœnas suppliciumq; Deo.
- 31 *Assyrius princeps dum celfo corde superbit,*
Diriectus misere, fœda ruina cadet.
Sic etiam Pharaos, quia tollit corda superba,
Fœdus & immunda in sorte iacebit humi.
- 32 *Oppressit cunctos Pharaos crudelibus armis,*
Horrenda totam cæde repleuit humum.
Ergo te similis fortuna tyranne sequetur,
Quam reliqui immunes sustinuerunt uiri.
- 33 *Si moneat sanctus diuina uoce propheta,*
Illius in monitis uiuere quosq; decet.
Pro meritis siquidem Dominus quoq; fata rependet.
Inustus Domino nemo placere potest.
- 34 *Infidos taxat pastores, quotquot inique,*
Pascere quem debent, deseruere gregem.
Non tamen errantes Dominus sic deseret agnos:
Sed iustis miserum pascet ouile cibus.
- 35 *Magnificæ tristeis casus decantat Idumes,*
Quodq; horum cunctus sit ruiturus honor.
Quod pergant semper Iudæam spernere gentem,
Huius & ex damnis gaudia læta ferant.
- 36 *Adducam reduces rursus ex hostilibus aruis,*
Iudææ quotquot nomina gentis habent.
Non meruere quidem, quam illis præstabo, salutem:
Hæc ago, ne careat nomen honore meum.
- 37 *Arida dispersi iunguntur corporis ossa,*
Sic Deus & gentem colliget ipse suam.

Prophetia

- Nam reduces forti tandem sub principe uiuent,
Hunc, aliquis CHRISTVM dixerit esse, Ducem.
- 38 Incolumes tandem patriæ sub tecta redibunt,
Non tamen hostilis deseret hosce timor.
Hostis iniquus erit, miseros qui fortibus armis
Impetet, hinc Dominus præmia digna dabit.
- 39 Terrificis Dominus uastabit casibus omnes,
Qui sanctis sæuo corde nocere student.
Puniuit duris propter sua crimina uinclis,
Sed nomen nunc uult asseruisse suum.
- 40 Captiuos mihi solatus uoce prophetes,
Nunc finem fati tristis adesse docet.
Quæq; futura siet reparandi instructio templi,
Obscuris cantat mystica multa sonis.
- 41 Pergit & altigradi describit culmina Templi,
Et quo nam steterint ara focusq; loco.
Quisue situs mensæ, fuerit quæ forma per omnes
Mensuræ, quo sint singula facta modo.
- 42 Commoda quam fuerit facti proportio Templi
Indicat, & uestes concinit inde sacras.
Quis dubitet? tali structa est Ecclesia forma,
Cuius & heic fuerit tam bona forma typus.
- 43 Qui Deus ante sui Templi sacra tecta reliquit,
Pacato hæc rursum corde reuersus adit.
Hos pariet fructus pura resipiscere mente,
Araq; quo ritu sanctificanda docet.
- 44 Ianua clausa manet, quæ expectat principis altæ
Aduentum, per quam solus hic ire potest.
Inde Sacerdotum describit munera, uestes,
Ritus, quæque illis præmia danda monet.

Quo

- 45 Quo reparata queat distingui limite tellus,
Et quo stet templum, mœnia quòue loco:
Principis officium ueri describit, & altam
Alti soni ut deceat sanctificare domum.
- 46 Principis introitus in sacram continet ædem,
Sacraq; quo deceat hunc sua ferre modo.
Quæq; sit illorum ratio, quæ munere Regum
Obueniunt: quo sint sacra coquenda loco.
- 47 Gratia grata Dei descendit flumine largo,
Quod fundunt summi uerba colenda patris.
Inde docet rursum, quo possit limite tellus
Diuidi, & externis quis tribuendus honor.
- 48 Quæ tribubus cedat terræ pars omnibus æqua,
Principis & quæ sit portio iusta docet.
Nomina portarum, sanctæ uisus ambitus Urbis
Quam colit unius gratia salua Dei.

ARGUMENTA IN PROPHE-
TIAM DANIELIS.

In Cap. 1.

- E** Ligit è captis iuuenes, quos artibus almis
Instituatur, regnumquiq; iuuare queant.
Hos inter Daniel alimenta paterna requirens
Omnes ingenio uincit & arte sophos.
- 2 Viderat ancipites nocturno tempore somnos
Rex, quorum sensum dicere nemo potest.
Accedit Daniel sinuosaq; uisa resoluens,
Quæ sint regnorum fata futura docet.
- 3 Aurea adoratur mandato regis imago,
Hebræi hanc spernunt corde decente uiri.

Prophetia

- Excipit horum ardens fortissima corpora fornax.
Illæsi flammæ sustinere graues.*
- 4 *Euentus proprios princeps sub imagine uidiæ
Arboris, huic Daniel regia fata canit.
Insanus princeps discurret more ferarum,
Sed reduci ad Dominum mens quoq; sana redit.*
- 5 *Impia Baltazar celebrat conuiuia, scriptum
Emicat, huic Daniel tristia uerba legit.
Nec mora, cum Babylon sæuo uastatur ab hoste,
Sanguine regali regia tota fluit.*
- 6 *Inuidia moti primates crimina fingunt,
Queis Vatem inuisa tollere morte queant.
Proijciturq; feris, sed non lædentibus illum,
Authores pœna, quam meruere, cadunt.*
- 7 *Quatuor exponit terris hic regna futuri
Sæculi, & illorum fata uicesq; docet.
Consurget quintum falsi sub nomine CHRISTI,
Quod fortis franget comminuetq; Deus.*
- 8 *Arietis inuicti confringit cornua fortis
Hircus, & immanis prælia dura gerit.
Quatuor excrescunt dura de cornua fronte,
Quorum unum Antiochi facta prophana notat.*
- 9 *Orat opem supplex trepidanda uoce propheta,
Angelus hunc populi fata futura docet.
Promissus certo nascetur tempore CHRISTVS,
Sed male contemptus præmia sæua dabit.*
- 10 *Fata suæ luget Daniel tristissima gentis,
Solatur miserum gratia prompta Dei.
Hactenus afflixit Persarum sæua potestas:
Sed tandem ueniet sæpe petita salus.*

Persæ

- 11 *Persarum frangent Græcorum prælia regnum,*
Mox tamen illorum tristia fata docet.
Vt ferus Antiochus sanctam grassatur in urbem,
Sic Antichristus perdere multa solet.
- 12 *Ultima describit perituri tempora mundi,*
Læta manent sanctos, tristia fata malos.
Attamen ante cadent Solymorum mœnia magna,
Et meritas pœnas gens scelerata dabit.

ARGUMENTA IN PROPHE-
 TAS MINORES.

O S E A S.

In Cap. 1.

- I** *Ungere cum turpi Vates meretrice iubetur*
Coniugium, de qua pignora nata uidet.
Nomina ponuntur fortunæ signa futuræ.
Principio pœnas, mox quoq; læta canit.
- 2 *Reijciam turpem, quæ læti fœdera rupit,*
Nec stetit in iussis, improba sponsa, meis.
Si tamen ad Dominum ueniam conuersa rogabit
Denuo, quam repuli, nupta pudica mihi est.
- 3 *Diuorum illicitos quærens ecclesia cultus*
Deserit impuro corde superba Deum.
Aspicit hanc Dominus, casto sibi iungit amore,
Hæc summi recipit munera sancta Dei.
- 4 *Exulat à uobis Verum pietasq; sepulta est,*
Non est, qui summum nouerit esse Deum.
Impius est populus, scelerato est corde sacerdos,
Mox igitur pœnas, quas meruere, ferent.
- 5 *Impia taxantur uæsanæ crimina gentis,*
Exitium à domino, ni resipiscat, erit.

Prophetia

- Nec poterunt alij, nec foedera facta iuuare,
Quin meritas poenas digna q̄ fata ferant.
- 6 Fucatam taxat pietatem gentis, & inde
Quis uerus cultus relligio q̄, docet:
Foeda Sacerdotum, quae fiunt, facta recenset,
Impia uituperat tum simulachra Deus.
- 7 In populo uitiorum est immedicabile uulnus;
Omnis cum q̄ suo principe turba mala est.
Solennes celebrant ludos, sunt foedera iniqua;
Ergo parat meritis uerbera digna Deus.
- 8 Deseruere Deum, uitijis gens impia gaudet,
Et uituli infamis sacra nefanda colit.
Dura fames igitur sterili regnabit in agro,
Nulla hominum poterit eripuisse manus.
- 9 Prospera fata tibi noli promittere Iuda,
Nam miser, abiectus, transfuga & orbis eris.
Perfidus in Dominum quoniam sua munera spernis,
Falsorum Vatum dogmata falsa sequens.
- 10 Infelix gaudet falsos gens adere fructus;
Et falsa simulat se fore mente piam.
Idolis fidunt & spe nituntur inani.
Hei quanta à Domino (credite) poena uenit!
- 11 Splendida describit summi benefacta Tonantis,
Pro quibus haud unquam gratia lata Deo est.
Inuitus punit miseros Deus, attamen illos
Puniet, at mox hos restituisse cupit.
- 12 Crimina taxantur, reprehendit foedera iniqua,
Et sua connumerat tot benefacta Deus.
Is acidem iuui, sed non meminere nepotes
Perfidi, & hinc ergo praemia digna ferent.

Felices,

- 13 *Fœlices, quotquot summo seruire Tonanti
Dignantur, Deus his præmia magna parat.
Et miseri, quotquot Domini mandata relinquunt,
Hos etenim tristi corrigit ense Deus.*
- 14 *Quin reduces cœli Dominum nunc pectore puro
Quæritis? & laudum debita sacra datis?
Nam reduces sancto Dominus dignatur amore,
Hisq; salutiferam porrigit ille manum.*

I O E L.

In Cap. 1.

- H**ostis describit crudelia bella futuri,
Et quæ sint pœnæ semina iacta docet.
Deficient fruges, pecudes, arbustaq; pulchra,
Vna salus, Dominum si uereamur, erit.
- 2 *Sume tubam ac infla, properat nam bellica turba,
Quæq; uenit summi pœna parata Dei.
Corrige præteritos mores meliora dabuntur
Tempora, quin doctor Spiritus almus erit.*
- 3 *Gentes, quæ summi populo nocuere Tonantis,
Seuitiæ pœnas suppliciumq; ferent.
Iudicat hos Dominus, qui præmia digna repondet,
Dum meritis cernent præmia iusta pij.*

A M O S P R O P H E T A.

In Cap. 1.

- V**icinis Domini prædicit gentibus iram,
Quantaq; sit narrat gratia lenæ Dei.
Fata Palæstinis, Syrijs, Tyrijsq; superbis,
Hinc & Idumæis Ammonidisq; canit.

Prophetia

- 2 **Hic Moab immanem & seductum taxat Iudam,**
Atq; suæ gentis facta nefanda notat.
Incesti summi spernunt benefacta tonantis,
Sancta prophetarum dogmata reijciunt.
Inficiunt iuuenes Domini ad pia sacra peritos,
Ergo Deo pœnas, quas meruere, dabunt.
- 3 **Non punit Dominus moneat nisi, fata Prophetis**
Detegit, hos ergo est spernere grande nefas.
Israël Domini pœnas & dira subibit
Fata, quia lætas res modo ferre nequit.
- 4 **Opprimitis tristes non iusto pondere egenos,**
Et falsos colitis, monstra pudenda, Deos.
Ergo fames, pestis, gladius grassatur in omnes.
Viuerè si uultis, uiuite iam melius.
- 5 **Venturam exiguo crudelem tempore pœnam**
Nunciat, ostendens quæ stet ansa mali.
Viuitis iniusti, cultus simulatis inanes,
Vestra salus, pura quærere mente Deum, est.
- 6 **Vos Deus instruxit terris regnoq; beato,**
Nulla tamen meritis gratia digna uenit.
Luxuria, ebrietas, iniusta superbia regnant,
Ergo dabit factis præmia iusta Deus.
- 7 **Sæpe Deus uoluit sceleratam perdere gentem,**
Impediit precibus sed pia turba Deum.
Infontem defert hic coram Rege Sacerdos
Vatem, cui Domini fata propheta canit.
- 8 **Iniustis miseros inopes contractibus urgent,**
Et summi pergunt temnere iussa Dei.
Ergo fames Verbi dabitur, solatia demet,
Et misere perdet pectora cæca Deus.

Inmittet

9 *Immittet meritas Dominus pro crimine pœnas,
Nemo fuga poterit consuluisse sibi.
Attamen abductos patriæ sub regna reducet.
Hæc uere in Christo sensum habuere suum.*

A B D I A S.

In Cap. 1.

C *Rudelem nimium Vates reprehendit Idumen,
Inuidiam, fastum, fœdera falsa notans.
Qui sanctos uexant, simili quoq; lege peribunt,
Omnia deuincet bella futura Sion.*

I O N A S.

In Cap. 1.

M *Ittitur ad Nineues celeberrima mœnia Ionas,
Imperium Domini sed tamen ille fugit.
Horrida tempestas de nauibus eijcit illum,
Excipit hunc cæco bellua uentre ferox.*

2 *Pisce latens celebrat Domini pia munera Vates,
Et summi cantat tot benefacta Dei.
Euomit absorptum cæco de gutture Cætus.
Redditur & terræ, qui modo præda fuit.*

3 *Alta subit Nineues fortis sub tecta Prophetes,
Et quæ sint urbi fata futura docet.
Ocyus hi Dominum uotis precibusq; fatigant,
Nullaq; quæ fuerat pœna parata, uenit.*

4 *Displicuit querulo Domini clementia Vati,
Dum famæ metuit damna nociua suæ.
Huic deus ostendit fruticis per damna ruentis,
Quàm non sit iusti pectoris ille dolor.*

G 4

Prophetia

M I C H E A S.

In Cap. 1.

- E**cce Deus fortis cælo descendit ab alto,
Et populo pœnas suppliciumq; parat.
Opprimet iniustos idolaq; turpia franget,
Non aliquis poterit consuluisse sibi.
- 2 Affligunt inopes, contemunt dogmata *Vatum*,
Et iacet infamis multa rapina domi,
Et falsos quærunt peruersa mente prophetas,
Ergo dabit miseris tristia bella Deus.
- 3 Corrigit iniustos diuina uoce Monarchas,
Qui sibi commissum diripere gregem
Et propter falsos *Vates*, qui ficta docebant,
Inuisis terret pectora dura minis.
- 4 *Inchyta* describit ueniētis sæcula **CHRISTI**,
Qui sua perpetuo scepra tenere solet.
Hinc rursus exponit pœnas & tristia fata,
Supplicium sæuis hostibus inde canit.
- 5 *Natales CHRISTI*, uires & fortia regna
Edocet, & quæ sit turba parata Deo.
Fœdera tollentur, nec erit, qui fata reuelet
Impie, imaginibus non erit ullus honor.
- 6 Iudicium Domini reproba cum gente notatur,
Et quæ sit sceleri pœna parata canit.
Omne opus humanum Deus abiicit, illa requirit
Quæ iubet, & uitij præmia digna parat.
- 7 Infames populi mores & turpia facta,
Atq; illis, quæ sint fata futura docet.
Quid faciant, quotquot Domino considerare norunt,
Fataq; conuersis prosperiora canit.

Nahum

Omnipotens cœli rector, quem cuncta tremiscunt,
 Sublimi Nineuæ bella cruenta parat.
 Causa est impietas & uana superbia cordis.
 Erepti cernent gaudia læta p̄ij.
 2 Arma pares, moneo, ueniet tibi luridus hostis,
 Qui uincet, uicti dispoliabit opes.
 Vrbs modo uestra fuit sæui uelut antra Leonis,
 Hæc tamen expugnat dextera sæua Dei.
 3 Excidijs causas & tristia fata recenset;
 Exemplis, quod sit urbs peritura, docet.
 Non poterunt proceres, non extera turba iuuare,
 Et socius tanti nemo doloris erit.

H A B A K V K.

In Cap. 1.

Sanctorum tristi decantat uoce querelas,
 Quos premit immani perfida turba iugo.
 Dulcia promittit Dominus solatia sanctis.
 Impius Assyrias cernet adesse manus.
 2 Qui domino fidunt, cernent pia dona salutis,
 Sed meritis pœnis impia turba cadet.
 Ebrius Assyrius, crudelis, raptor, auarus,
 Idola aspiciet nil potuisse sua.
 3 Inclyta describit summi benefacta Tonantis,
 Queis domuit gentes asseruitq; suos.
 Dura manent miserum & danmosa pericula Iudam,
 Spem tamen in Domino iustus habere solet.

Prophetia

SOPHONIAS.

In Cap. 1.

Cum terra misere cultor perdetur iniquus,
Falsa quod in cæco pectore sacra tenent.
Mendaces proceres & luxu corda repleta
Auferam, & iniustis fata cruenta feram.
2 Hortatur falsos tandem ut resipiscere discant,
Et iustos forti pergere mente iubet.
Gentibus hinc alijs dicit quoq; fata futura,
Quæ populi rident tristia danma sui.
3 Inclyta supremi contemnunt iussa Tonantis,
Ergo suas pœnas, quas meruere, ferent.
Attamen inde suus fructus prodibit, ut omneis
Gentes astricolæ nomina sancta colant.

HAGGAEVS.

In Cap. 1.

Corripit hic proceres, Domini quod templa iacerent,
Cum proprios strueret sedula turba lares,
Prædicit pœnas. Sed cum pia iussa subirent,
Tambene susceptum fortiter urget opus.
2 Prospera promittit templi nunc fata futuri,
In cæpto ut pergant rite labore monet.
Inde Sacerdotes diuino corripit ore.
Solatur mœstos ultimus inde uiros.

ZACHARIAS.

In Cap. 1.

Nueluti patres cupias trepidanda subire
Fata, tui caueas spernere iussa Dei.
Cernit equos uarios bis binaq; cornua Vates,
Quæ populi signant fata peracta sui.

Angelus

- 2 Angelus alter adest promittens tempora læta,
 Vtq; locanda sient mœnia celsa docet.
 Quotquot adhuc absunt patriæ sub regna redibunt,
 Perpetuo quorum Rex Deus unus erit.
- 3 Clara Sacerdotis describit munera CHRISTI,
 Crimina qui proprio nostra cruore lauat.
 Hunc spectat, quisquis uenturæ dona salutis
 Expetit, hic pacis fert bona dona suæ.
- 4 Aurea subductus cernit Candelabra Vates,
 Quæ templi incepti splendida tecta notant.
 Hinc monet ut pergant; Dominus pia cœpta iuuabit.
 ILLA tuam sponsam, CHRISTE supreme notât.
- 5 Quæ dubie uolitant incerta uolumina cernit,
 Hæc leges hominum falsa'q; iura notant.
 Sed tamen aufertur procul hinc in debita regna
 Impietas, factis præmia digna ferens.
- 6 Quatuor exhibunt moderantes cuncta Monarchæ;
 Sed non impedient fortia fata Dei.
 Aurea debetur diuina uoce corona
 Huic, qui constanti pectore sanctus erit.
- 7 Non curat Dominus uacui ieiunia uentris,
 His colitur nullo sanctus honore Deus.
 Hinc operum quæ sit certissima norma bonorum
 Edocet, & patrum pristina facta notat.
- 8 Prospera promittit uenienti tempore fata,
 Et pacti renouat fœdera sancta Deus.
 Quæ facienda docet, Ecclesia quanta futura
 Sit tandem, ex multis gentibus adueniens.
- 9 Inclyta Messia longèq; patentia regna
 Pingit, quæq; siet forma futura Ducis.

Prophetia

- Quis uictor, tum queis instructus uincat in armis,
Dum cunctos proprio subijcit imperio.
- 10 Utendum precibus, Dominus dat cuncta roganti,
Qui falsos perdet corripietq; Duces.
Successu crescet fœlix Ecclesia lætoq;
Nulla hominum uis hanc impedijse potest.
- 11 Respuit oblatum Messiam durus Judas,
Et summi spernit tot benefacta Dei.
A proprijs igitur dominis tristissima fata
Sentiet, & reprobo pastor iniquus erit.
- 12 Multa feret Christi fœlix Ecclesia damna;
Attamen hæc constans incolumisq; manet.
Gratia nempe Dei defendit, spiritus illos
Dirigit, ut CHRISTI uulnera rite gemant.
- 13 A uitijs mundat nos sancto sanguine CHRISTVS,
Et nec imaginibus tunc locus ullus erit.
Fatidicos faciet procul hinc cessare prophetas,
Omnis & à CHRISTO promitur alma salus.
- 14 Non impune feret, CHRISTI qui perdere membra
Conatur, tales ferrea fata manent.
Vnanimis toto populi consensus in orbe
Et studium ueræ relligionis erit.

MALACHIAS.

In Cap. 1.

- V**Os Deus elegit miserum dum reppulit Esau;
Sed Domini meritis gratia parua datur.
Polluitis sanctos peruerso pectore ritus,
Regnat amor nummi, regnat ubiq; dolus.
- 2 Dira Sacerdotes ingrati fata subibunt,
Totius hinc gentis perfida facta notat.

Rejicitis

Reijcitis nuptas, alieni fœdera lecti

Quæritis, & summi carpitis acta Dei.

3 Iustus erit iudex uenturo tempore CHRISTVS,

Qui sua peccatis præmia digna feret.

Sacrilegi cum uos sitis, tamen esse beatos

Dicitis hos, spernunt qui pia iussa Dei.

4 Iudicium Domini tradit pœnamq; malorum,

Et quàm sit foelix uita futura pijs.

Vnde petenda sient pietatis semina ueræ.

Promittit Vatem, qui sua iussa ferat.

ARGUMENTA IN LI

BRVM IOB.

In Cap. 1.

I Ob colit altisonum deuoto pectore Regem,

Qui dederat natos diuitiasq; graues.

Permissus satanæ rerum cum damna suarum

Sentit, cum natis & grege perdit opes.

2 Ulcera fœda gerit patienti corpore, ridet

Hunc coniux: errat membra per atra lues.

Adueniunt tristes afflicto pectore amici,

Impedit his uocem uerbaq; cœpta dolor.

3 Iob deflens sæuum lachrymosa uoce dolorem,

Natalem diro deuouet ore suum.

O quanto melius fuerat postrema subire

Fata, nec in tristi ferre dolore dies.

4 Heic Eliphaz querulum prudens accusat amicum,

Hunc factis dicens digna referre suis.

Angelicis etenim gregibus si parcere non uult,

Non homini parcat dextera iusta Dei.

5 Corrupta est hominis fallax natura miselli,

Liber

- Nec summi seruat iussa colenda Dei.
Dic igitur, cur nam credis te indigna referre?
Quin potius sancta mente rogato Deum.*
- 6 *Iob patiens multis prudentes culpat amicos,
Quod se supplicium commeruisse ferant.
En nunc tempus adest, quo sunt solatia danda;
Cum mea scommatibus laedere corda iuuat.*
- 7 *Militibus quoniam similes iactamur in armis;
Sæpe solet iustis mittere flagra Deus.
Et licet in luctu lachrymosas edere uoces:
Non etenim durum cor adamanta gerit.*
- 8 *Nunc sua Subites enarrat dogmata Bildad,
Multaq; non falsa cum ratione probat.
Nempe Deus cum sit iustus: pro crimine pœnas
Infert, insoni nec nocuisse studet.*
- 9 *Planius hic rursus patiens respondet amicis,
Punior ah insons: iustus at ipse Deus.
Hic etenim affligit pariter prauosq; bonosq;
Sed tamen hæc iusta cum ratione facit.*
- 10 *Non ego commisso plector pro crimine, sed qui
Cuncta regit, luctus author & ansa mei est.
O utinam primo periissem tempore partus;
Non hos uidiisset uita molesta dies.*
- 11 *Mordaci Zophar reprehendit pectore Iobem,
Atq; reum nimiae garrulitatis agit.
Quod uelit altisoni mentem explorare profundam,
Et fastu tollat pectora celsa suo.*
- 12 *Intentata sibi prudens Iob crimina purgans,
Accusatores horum agit ipse reos.
En stultus uideor uasano & corde superbus,*

Cwm

- Cum mea, quæ dixi, cum ratione probem.
- 13 Denuo fallaces patiens conuincit amicos,
Se tales pœnas promeruisse negans.
Hos autem prodit mendaces esse malosq̄,
Qui se non meritum fraude doloq̄ notent.
- 14 Prouocat ad summum deuoto corde Tonantem,
Omnia qui certa cum ratione regit,
Et breuia enumerat mortalis tempora uitæ,
Interitusq̄ optat tempora mœsta sui.
- 15 Afflictum multis Eliphaz reprehendit amicum,
Illius ingenium & corda superba notans,
Quodq̄ ferat meritas pœnas ratione probare
Nititur, at falsa cum ratione probat.
- 16 Iob probat heic rursus nullo se crimine plecti:
Sed fieri hæc fortis non sine lege Dei.
Hinc rursus enumerat lachrymosæ tædia uitæ,
Quantaq̄ in afflictio corpore damna ferat.
- 17 Iudicio Domini causam permittimus omnem,
Iudicij causas nouit & ille sui.
Vos autem insipidi & uera ratione carentes
Cedite, non me etenim talia uerba iuuant.
- 18 Aspera Subites intentat crimina Bildad,
Et miserum diro corripit ore uirum.
Quin etiam interitum supremaq̄ fata minatur,
Ni tandem hunc sceleris pœnituisse uelit.
- 19 Admonet infestos nimium Iob tristis amicos,
Ne misero impingant tot maledicta sibi.
Non etenim impietas tanti est mihi causa doloris.
In Christo spes est præsidiumq̄ mihi.
- 20 Iniusto rursus condemnat crimine Iobem

Liber

- Zophar, quod uitijis præmia digna ferat.
Et quia non studeat pura resipiscere mente,
Huic fatum extremum perniciemq; canit.
- 21 Denuo Iob patiens duris respondet amicis,
Se uera duci cum ratione probans.
Nam si pro meritis hæc iam mihi damna feruntur;
Cur malus incolumi prosperitate uiget?
- 22 Intentat rursus Themanites crimina Iobi,
Quod ferat hic meritis fata petita suis.
Incusat sceleris, multum suadetq; monetq;
Vt tandem illius pœnituisse uelit.
- 23 Non sceus admisi (dicit Iob) rector Olympi
Hæc tamen haud falsa cum ratione dedit.
Ipse etenim nouit mortalis munia uitæ,
Et quo sint illi cuncta regenda modo.
- 24 Cum sint fœlices omniq; ex parte beati,
Qui uarias fraudes & scelus omne mouent;
Cum doleant sancti: non est quod nostra notetis
Crimina: nempe Deus hæc mihi damna dedit.
- 25 Denuo præfracto respondet pectore Bildad,
Vt Iobem sceleris comprobet esse reum:
Cum peccent omnes humano semine nati,
Iustitiam propriam cur celebrare iuuat?
- 26 Iob ait: ah cur uos uacuum sumpsisse dolorem
Sic iuuat, & frustra tot mihi uerba loqui?
Ipse etenim noui, quàm magna potentia summi
Sit patris, humanum quæ latet ingenium.
- 27 Denuo Iob digno se non pro crimine plecti
Constanti & uera cum ratione probat:
Hinc stupidos etiam digne reprehendit amicos,

Multa

- Multa quod haud uera cum ratione probent.
- 28 Omnia perquirat humani industria captus,
 Quae pariter tellus contegit atq; mare.
 Sed, cui non desit prudens sapientia, mentem
 Solus ab aetherea proferet arce Deus.
- 29 Ut uideant merito se non pro crimine plecti,
 Elapsae uitae repperit ipse statum.
 Qua pariter laudes propriumq; recenset honorem,
 Quem dederat uirtus & pietatis amor.
- 30 Ipse tamen nuper tanto cumulatus honore.
 Hei miser, en quae nunc damna pudenda fero.
 Irrident omnes, iaciuntur scommata salsa,
 Et queis profueram, iam nocuisse student.
- 31 Si tamen has merui iustas pro crimine poenas.
 Si nocui miseris, si mala damna dedi.
 Si non adiuui lachrymoso pondere pressos,
 Dispeream, ac mortis sit mora nulla meae.
- 32 Iob tacet & pariter prudens uox desit amicis,
 Nec uerbis illum perdomuisse queunt.
 Ast Elihu prudens primis iuuenilior annis
 Prodit, & errantes taxat utrinq; uiros.
- 33 Hic Elihu docto Iobem sermone reprendit,
 Hunc propriae cernens fidere iustitiae.
 Non licet altisonum uerbis taxare tonantem,
 Cum nihil incerta pro ratione gerat.
- 34 Multa quidem patiens Iob tristi in corpore damna
 Sustinuit, quorum mcesta querela sonat.
 Sed tamen haec Domino fuerint tradenda supremis,
 Hic siquidem leges iudiciumq; tenet.
- 35 Fert etiam magni peccatum Rector Olympi,
 H

Libet

- Non etenim huic hominum facta nocere querunt,
Sæpius iniusta meliores fraude premuntur,
Cum non syncero pectore uota fluunt.
- 36 Si summi inspicias tot splendida facta tonantis,
Hunc disces uera tunc coluisse fide.
Non iniustus enim est, meritis sed digna reppndit
Præmia, multorum sic quoq; fata docent.
- 37 Consilium Domini cum nemo agnoscere possit,
Quid iuuat in cassum fundere uerba diu?
Huius enim sapiens uersat prudentia cælos,
Vt capiat cæcus pectora nostra stupor.
- 38 Compellens miserum cæli de turbine Iobem
Alti sonus, sacro corripit ore uirum.
Dic age, qui nobis nimium te opponis inique,
Num tibi uirtutis cognita causa meæ est?
- 39 An nosti qua nam uiuant animalia lege,
Ingenio tantum qui sapis usq; tuo?
Territus his tandem Iob uerba superba fatetur,
Et ueniam cæca pro impietate rogat.
- 40 Dic age, num sonitu trepidanda tonitrua reddes?
Num, rogo, tu solus corda superba domas?
Num tibi succumbent Elephantis robora magni?
Viribus an cedent grandia cæte tuis?
- 41 Num tibi Leviathan deuictus robore cedet?
Num uinces, quæ hominum uincere dextra nequit?
En quod totius sit uana potentia mundi
Aspicias: & Dominum corripuisse studes?
- 42 Iob commissa Deo summo peccata fatetur,
Et ueniam iusto postulat ore pius.
Cum Iob & Domino redeunt in foedus amici.

File

Psalmorum.

50

Hic rursus sobole diuitijsq; ualet.

ARGUMENTA IN LIBRVM PSALMORVM.

In Psal. 1.

- I**lle beatus erit, uiuetq; per omnia fœlix,
Quem semper Domini dogmata sancta iuuant.
Qui scelus omne fugit, uitij & consortia uitat.
At contra, hei, misere turba prophana cadet.
- 2** Quo ruitis miseri? num Christi frangere regnum
Conatur sæuo pectore uestra manus?
Irrita sunt cœpta hæc, pugnant contraria fata,
Et magna hinc uestræ damna salutis erunt.
- 3** Impia cum fugeret crudelis prælia nati,
Hæc cecinit mœsto pectore uerba pater.
Hostis ubiq; ruit, Deus ô defenditio fortis.
Nam de te solo prouenit alma salus.
- 4** Assere me tandem iudex iustissime mundi,
Qui scis nullius criminis esse reum.
Tu quoq; stulta cohors uanis desistito cœptis.
Est Deus, est qui me non timuisse sinit.
- 5** Hæc cecinit sæui perpeffus prælia Saulis,
Et Domini fido pectore poscit opem.
Cui pietas placet, impietas sed displicet, en nunc
Me pium ab immiti surripe quæso manu.
- 6** Improba crudelis expertus tormina morbi,
Has dedit ad Dominum corde dolente preces.
Crimina condona morbiq; pericula tolle,
Lætetur fato ne mala turba meo.
- 7** Impius insequitur me nunc, Deus alme, tyrannus,
Insontemq; reum seditionis agit.

H 2

Liber

- Eripe sancte Deus, tibi nam confidere pergō.
Impius en proprij fit sibi causa mali.*
- 8 *Quanta sit æterni docet hic clementia patris;
Quam licet ex factis cernere rite suis.
Deniq; quanta hominis sit laus & gloria quanta,
Cuius ad imperium condita quæq; uident.*
- 9 *Dum sæuos Domini auxilio compescuit hostes,
Hæc summo cecinit clara trophæa Deo.
Qui iustas sumis fuso pro sanguine pœnas,
Sic semper iustos asseruisse uelis.*
- 10 *Ad Dominum fundunt afflicto corde querelas
Hæc omnes, quotquot turba prophana premit.
Qui te contemnunt, mundi sanctissime iudex,
Fac uideant, terras qui regat, esse Deum.*
- 11 *Plurimus absconsum cum Sauli proderet hostis,
Se docet indignum qui mala tanta ferat.
Me fecit Regem Dominus, qui uestra rependam
Crimina, cum pœnas gens scelerata dabit.*
- 12 *Impia mordaces confingunt crimina lingua,
Et toto falsus regnat in orbe dolus.
Aspicit hæc Dominus, qui iam sua dira minatur
Supplicia, & Verbum profceret inde suum.*
- 13 *Vndiq; damna mihi & trepidanda pericula surgunt,
O Deus: an miserum deseruisse cupis?
Impius en uano tunc corde superbiet hostis.
In te sperantem surripe, quæso, Deus.*
- 14 *Fœda sui queritur corrupti crimina sæcli,
Quo iacuit rectum & cum pietate fides.
Vndiq; fraus, uitium, dolus & uiolentia regnat,
Defendas gentem nunc, Deus alme, tuam.*

Die

- 15 Dic mihi cœlestis quis habebit præmia uitæ?
 Qui puro quærit pectore & ore Deum.
 Qui nulli nocuit factis, nec fatur iniqua:
 Sed potius cunctos rite iuuare studet.
- 16 Splendida describit sua sint quæ insignia Dauid,
 Et summum quod nam credat is esse bonum.
 In Dominum spero, quoniam hic mea sola uoluptas.
 Ille suis etenim munera læta dabit.
- 17 Cum nullæ iustis pateant clamoribus aures,
 Audi quæso meas, ô Deus alme, preces.
 Iustus es, eripias igitur de fraude malorum,
 In te sperantem qui perijisse uolunt.
- 18 Tu Deus es roburq; meum clypeusq; salutis;
 Te meritis igitur laudibus usq; ueham.
 Pugnabant armis multi, multiq; premebant
 Insidijs, semper te duce uictor eram.
- 19 Omnia quæ Phœbus flammanti illuminat axe,
 Sit Domini altisoni gloria quanta, docent.
 Omnia sed uincit diui uis maxima Verbi,
 Irradians dulci pectora cæca face.
- 20 Exaudi placidus nostri sanctissima Regis
 Vota Deus, mihi suscipe corde sacra.
 Impia turba cadat, tibi quæ confidere non uult.
 Nec tibi fidentem deseruisse uelis.
- 21 Iam dignas reddit diuo pro munere grates,
 Hostilis fregit quod fera tela manus.
 Corruit infœlix misera cum gente tyrannus.
 Sic perge, ô, nobis semper adesse, Deus.
- 22 Tristia deplorat expulsus fata prophetes.
 Sunt meliora illum fata secuta tamen.

Libet

- Sic moriens Christus gelidâq; à morte resurgens
Imperij fines prorogat usq; sui.
- 23 *Ampla Dei fœlix David benefacta recenset,
Qui teneras placido pectore pascit oues.
Et licet affligat, tamen hinc solatia sumunt
Sancti, horum nunquam quippe peribit honor.*
- 24 *Qui Deus est mundi factor summusq; Monarcha,
Is uere & pura mente colendus erit.
Non tamen externus cesset de pectore cultus
Cumq; bona uigeat relligione fides.*
- 25 *Multiplici pressus Dauides corda dolore
Diuini uerbi dogmata scire cupit.
Hinc orat ueniam peccati & pondera tolli,
Vt plebs in certa uiuere pace queat.*
- 26 *Incusant multi pariter, qui fraude maligna
Insidias Regi me posuisse ferunt.
O Deus inspicias insontis munia uitæ,
Nec me non fontem deseruisse uelis.*
- 27 *Quamuis multa premant hinc inde hostilibus armis,
Est tamen in Domini lux mihi clara fide.
Eripias ergo, Verbi pia iussa doceto,
Falsiloquis ne sit causa parata uiris.*
- 28 *Suscipe clementi, quas fundimus, aure, querelas,
Ne pœnam, impuri quam meruere, feram.
Impia turba cadet, Dominus mea uota iuuabit,
Cui meritas laudes pectora nostra canent.*
- 29 *Altisonum mundi nunc decantate monarcham,
Cuius in excelsa gloria tanta sedet.
Qui pelago & terris & cœlis imperat altis,
Et placida gentem qui regit arte suam.*

Hæc

- 30 *Hæc canit extructas dum nuper dedicat ædes,
Et summi celebrat munera multa Dei.
Sæpius occubui, sed te præsentem reuixi,
Ergo tuas laudes nostra Thalia canet.*
- 31 *Proditus à reprobis infidamēte Zipheis,
Hæc cecinit, mentis signa decora suæ.
Fidentem soli Domino pia dextra redemit.
Hunc igitur semper ô pia turba cole.*
- 32 *Vndiq; diffuso cum iam peccetur in orbe,
Est fœlix cui non imputat illa Deus.
Vna uia est Domini, pura resipiscere mente.
Qui tenet hanc, mitem sentiet esse Deum.*
- 33 *Inclyta supremi celebretis facta tonantis,
Omnia nam Verbo condidit illo suo.
Fœlicem gentem, cuius Deus ille Iehouah est,
Præsidio humano non uenit ulla salus.*
- 34 *Altisono reddit grates, quod tela Gethei
Depulit, & fidei commoda certa docet.
Qui cupiunt uitam fœlicem, numen adorent:
Asserit ille bonos, destruit ille malos.*
- 35 *Assere quæso meam, Deus ô fortissime, causam;
En me persequitur nunc male grata cohors.
Insidijs ruptis, rogo, confundantur iniqui.
Ipse tibi sancto pectore gratus ero.*
- 36 *Vna mali causa est Domini pietate carere,
Et uitijs forma blanditijsq; capi.
Vna boni causa est Domini pietate teneri,
Qui sua dat solis commoda magna pijs.*
- 37 *Prospera non moueat iustum fortuna malorum,
Vt cupias horum facta nefanda sequi.*

Liber

- Prosperitas breuis est illis, nec durat in æuum,
Sed quæ sanctorum est, non perit alma salus.
- 38 Peccati pœnam morbos sæuire cruentos
Sento, nunc tollas crimina nostra Deus.
Deseruere omnes, uitam sed tu asserere nostram,
Gaudia ne ueniant hostibus inde meis.
- 39 Non uolui quicquam de morbi dicere pœna,
Impulit at sæuus tristia uerba dolor.
Friuola res hominum est: peccati pondera tolle,
O Deus, & seruum perge iuuare tuum.
- 40 Oraui Dominum, mitis mea uota recepit,
Officijs multis affuit ille mihi.
Ergo Dei seruus nunquam sua facta tacebo,
Tu tamen abiectum tollere, quaeso, uelis.
- 41 Fœlix est inopum quisquis miseretur aliiq̃,
Nunc igitur miserum me Deus alme iuua.
Sunt hostes multi, falsi insidiantur amici,
Eripe tu, nomen tunc celebrabo tuum.
- 42 Dauides regno pulsus petit inde reduci,
Vt solito possit sacrificare modo.
Illudunt multi, sed tu, Deus optime, nobis
Adsis, pro meritis carmina digna canam.
- 43 Exul & extorris deiecta mente precatur,
Vt iusti causam nunc Deus altus agat.
Restituas regna, laudes ut soluere possim,
Et solita rursus relligione frui.
- 44 Opprimimur miseri, qui numina uera fatemur,
Et uario affligit turba prophana modo.
At tu qui patres iuuiisti, deseris ecce
In te fidentes: O Deus alme iuua.

Inclytæ

45. *Inclſyta ſcepſtrigeri cantat connubia Regis.*
Quæ petijt forti nupta puella uiro.
Pingitur his uiuenti Eccleſia ſancta colore,
Quæ CHRISTO eſt læto tradita coniugio.
46. *Adiuti à Domino Coritæ ſplendida cantant*
Carmina, queis grata mente placere uolunt.
Sic canit euentu fœlix Eccleſia læto,
Quam pius è ſumma protegit arce Deus.
47. *Nuper Iudæis tantum celebratus in agris,*
Nunc fortis toto regnat in orbe Deus.
Pſallite nunc illi, prudenti pſallite mente,
Hunc etenim cuncti iam coluiſſe ſtudent.
48. *Læti ſancta Deo uictores carmina cantant,*
Cuius & heic laudes nunc celebrare iubent.
Sic canit & læto uictrix Eccleſia corde,
Quam Deus hoſtili protegit uſq; manu.
49. *Nulla fides opibus, res uana eſt multa tenere,*
Moxq; perituris fidere diuitijs.
Nec Deus has curat, triteis ſed punit auaros,
Cum ſancti in uera proſperitate manent.
50. *Iudicat heic omnes ſupremi rector Olympi,*
Qui falſa fidunt relligione, uiros.
Reſpuo fucatos cultus, nec ſacra requiro,
Quin potius ſancto fidito corde mihi.
51. *Turpis adulterij lachrymoſa uoce precatur*
Dauides ueniam, ne premat ira Dei.
O Domine emunda miſerum, fac ſpiritus adſit.
Qui renouet uitæ damna probroſa meæ.
52. *Impie, quid nimum ſcelerata laude ſuperbis?*
Impia quid ſæuit ſic tibi lingua Doëg?

Liber

- Iam tibi iudicium Domini pœnæq; parantur,
Cum mea non unquam sit moritura salus.*
- 53 *Impia conqueritur teneant quod sceptrâ tyranni,
Quod non sit fidei, non pietatis honor.
Opprimitur populus, tibi quem seruire decebat,
O Deus, ah tandem nos tua dextra iuuet.*
- 54 *Proditus à patria diuinus gente prophetes
Hæc canit, inuidiæ cœpta dolosq; notans.
Præsidium nostrum Deus est, non deseret ille,
Cum pœnis hostes, quas meruere, cadent.*
- 55 *Vt uidet ingratos, quos multum iuuerat ante,
Conqueritur meritis non sua dona dari.
Terribiles pereant non sicca morte tyranni:
At tibi fidentem protege, summe Deus.*
- 56 *Agnitus infelix crudeli à gente Gethæi
Diuinam tristi mente precatur opem.
Affligunt multi, nostros tu respice fletus,
O Domine, & meritis laudibus ista ueham.*
- 57 *Vndiq; consurgunt trepidanda pericula mortis,
Insidias uitæ quæ posuere meæ.
At tu surge Deus disperdens cœlitus hostes,
Vt laudes resonent carmina nostra tuas.*
- 58 *Iustitiæ proceres Dauid reprehendit iniquos,
Qui turpi flectunt iura retorta dolo.
Sed subito, & nimium crudeli morte peribunt,
Morsq; horum sanctis gaudia mille feret.*
- 59 *Eripe, sancte pater, quem sæua pericula mergunt,
Quem tibi fidentem perdit iniqua cohors.
Ah pereant inopes tardanti morte tyranni,
At tu sis uitæ portus & aura meæ.*

Laudatur

- 60 *Laudatur grata fœlix uictoria uoce,
Qua Deus immanes perdidit ipse Syros.
Et merito; quoniam tu spes es nostra salusq̃.
Ergo tuam noli tollere dirus opem.*
- 61 *Obrutus insanis, hæc clamo, fluctibus, ad te,
Sit tua nunc uotis auris aperta meis.
Te nunc ueracem simul ac ostende benignum;
Sic digna semper laude uehère Deus.*
- 62 *Sæpius infidos cum iam sensisset amicos,
Hæc cecinit fidei symbola certa suæ.
Quisquis es, humanis noli confidere rebus;
Fide Deo, nullum fallere quippe solet.*
- 63 *Exul & extorris Domini pia sacra reliqui,
Queis me præ cunctis semper adesse uelim.
Impia turba nocet, Domini quam destruet ensis,
Saluificâ tu me protege, quæso, manu.*
- 64 *Tristia conqueritur mendacis uulnera lingua,
Et Domini mœsta uoce requirit opem.
Ecce dabit pœnas lingua formator iniquæ,
Cum pius à Domino præmia digna feret.*
- 65 *Hactenus infœlix frugum nos pressit egestas,
Crimina nostra illud commeruere malum.
Nunc melior nobis Domini pia gratia fulget,
Hinc omnis poterit discere turba Deum.*
- 66 *Hactenus infœlix sæuo Bellona flagello
Terruit, & diro miscuit ense minas.
Afferuit tamen hinc supremi rector Olympi;
Hic igitur merita laude canendus erit.*
- 67 *Sis clemens Deus alme tuis, tua lumina profero,
Et toto regnet nomen in orbe tuum.*

Libet

- Te cuncti agnoscant, latentur corde sereno,
Et sumant terræ munera digna simul.*
- 68 *Crudeles postquam David compescuit hostes;
Hæc cecinit forti carmina digna Deo.
Assolet hic etenim propriam defendere gentem,
Dum cadit in cœptis impia turba suis.*
- 69 *Obrutus insans (miserum me) fluctibus, ora
Vix possum è turpi tollere mœsta luto.
Eripe summe Deus, inimicis digna repende
Præmia, tunc laudes & tua facta canam.*
- 70 *Fer festinus opem, pudefiat turba prophana,
Et capiant de me gaudia digna pij.*
- 71 *Tu mea spes semper, supremi ô rector Olympi,
Cum fueris; nostras percipe, quæso, preces.
Sunt hostes multi, sed tu defende precantem,
Dicetur meritis gratia multa tuis.*
- 72 *Inclyta profundunt forti pro principe uota,
Vt regat illius fortia sceptrâ Deus.
Hæc tamen & Christi depingunt regna futuri,
Qui ueniat cunctis gentibus alma salus.*
- 73 *Prospera conspiciens in mundo fata malorum,
Sæpe pium uolui deseruisse gregem,
Sed finem aspexi miserum: cum fata piorum
Improba, suscipiant gaudia multa breui.*
- 74 *Sancta cohors summo queritur sua fata Tonanti,
Hostibus ut cernit sic licuisse nimis.
Eripe, sancte Deus, proprium defendito nomen,
Accipiant factis præmia digna suis.*
- 75 *Solatur timidos, premerent cum castra prophana,
Sancta Deo pariter reddere uota docens.*

Hostibus

- Hostibus inde canit crudelia fata cruentis,
 Impia ne fidat robore turba suo.
- 76 Coniugit ut foelix sanctæ uictoria genti,
 Ac hostes repulit dextera prompta feros:
 Hæc cantant Domino, cuius uirtute geruntur
 Omnia, cui nemo se opposuisse potest.
- 77 Tristia deplorat diuinus fata prophetes,
 Et quæ sit mentis cura suprema docet.
 Solatur tamen hunc sacri promissio Verbi,
 Cui solet haud fallax semper adesse fides.
- 78 Reppetit elapsi clarissima temporis acta,
 Ut doceat summi facta stupenda Dei.
 Sic decet hæc semper uigilanti uoluerè mente,
 Et parient fructus sæpe reuisa suos.
- 79 Digna quidem meritis patimur tristissima fata,
 Has tamen exaudi nunc, pater alme, preces.
 Eripito tandem tanto nos pondere pressos,
 Et meritis dabimus carmina digna tuis.
- 80 O Deus, ô gentis nostræ fortissime pastor,
 Aspicio populi tristia fata tui,
 Restituas miseros, benefacta & pristina profer;
 Non alium quàm te nos coluisse iuuat.
- 81 Ditia describit summi benefacta Tonantis,
 Quæq; decet meritis reddere dona suis.
 Si leges Domini sancta perceperis aure,
 Non deerunt unquam prospera fata tibi.
- 82 Iniustos culpât proceres, qui fraude dolosa
 Iudicij leges flectere sæpe solent.
 Quodq; sit officium describit carmine docto.
 Hoc seruent: pœnam ni meruisse uelint.

Liber

- 83 *Vndiq; consurgunt gentes crudelibus armis,
In nos qui vires consiliumq; parant.
Perdere nos cupiunt: sed tu, sanctissime iudex,
Fac uideant cœptis se ualuisse nihil.*
- 84 *Splendida commendat supremi templa Tonantis,
Quæ sunt arx fortis præsidiumq; pijs.
His tamen ostendit fœlix Ecclesia quàm sit,
Quam tegit omnipotens nocte dieq; Deus.*
- 85 *Restituenda docet melioris tempora fati,
Quæ rogat, ut ueniant, tempora læta, breui.
Sic ueniet læto promissus sydere CHRISTVS,
Et clemens secum commoda multa feret.*
- 86 *Da Deus insontem quo possim uiuere uitam,
Eripe de hostili me, Deus alme, manu.
Tu siquidem bonus es, fortis, sanctissimus, ingens,
Te solum gentes totaq; terra colet.*
- 87 *Inclyta Coritæ Solymorum mœnia laudant,
Quæ clarent fama præsidioq; Dei.
Sic habet ipsa suas fœlix Ecclesia laudes,
Quam tegit ætherea summus ab arce Deus.*
- 88 *Sentit ut infesti metuenda pericula morbi,
Cum prope iam mortis cerneret esse minas,
Hæc canit: Exaudi nos cœli maxime rector,
Ecce tuam posco nocte dieq; manum.*
- 89 *Quæ sint uera hominis uates solatia scribit,
Cum fuerit immansi subdolus arte Satan,
Scilicet ut uigili meditentur fœdera corde,
Queis Deus æthereo numine iunctus adest.*
- 90 *Sapius iratum Dominum gens impia mouit,
Ut meritis caderet turba prophana malis:*

Sed

Sed rogat ardenti ueniam nunc pectore Moses,
Disperdat populum ne Deus ipse suum.

91 Tutus agit uere, metuenda pericula nunquam
Hunc tangunt, omni liber & ipse malo est,
Qui summum digno ueneratur corde Tonantem,
Non alibi auxilium consiliumq; petens.

92 Quo celebranda sient Domini pia Sabbata ritu,
Heic uates certa tum ratione docet.
Inclyta nempe Dei meditentur facta; sed illis
Reddatur semper gratia digna simul.

93 Gloria quanta Dei sit, quanta potentia, quanta
Maestas, quæ laus, carmina sancta docent.

94 Sancte Deus, fer opem, profer tua robora tandem,
Declara, qui orbem iudicet, esse Deum.

En miseros misere iudex nunc opprimit audax:
Tu tamen huic pœnas suppliciumq; dabis.

95 Admonet, ut Domini decantent splendida facta,
Summaq; foelici numina laude uehant.
Sic tamen ut leges seruent & iussa monentis.
Si cupiant terras incoluisse suas.

96 Fundite supremo præconia digna Tonanti,
Illius laudem cuncta creata canant.

Nunc etenim uenient promissi tempora CHRISTI,
Qui regnum teneat magnus in orbe suum.

97 Qualia sint CHRISTI describit regna futuri.
Qui ueniens quatiet numine cuncta suo.
Gaudebunt iusti, quoniam uenit, ecce, redemptor,
Qui ueniet foelix uitaq; luxq; pijs.

98 Commeritas olim Domino nunc fundite laudes,
Attollant uocem cuncta elementa suam.

Liber

- Iustitiam læto quoniam nunc protulit orbi,
Et sancta clemens omnia lege reget.
- 99 Quæ Domini bonitas & quanta potentia psallit,
Plevius in CHRISTO quam dedit ipse suo.
Hinc monet, ut cuncti celebremus laudibus illum,
Ne meritis desit gratia digna suis.
- 100 Sæpius unanimes sacros inuisite cœtus,
Cantantes meritis laudibus usq; Deum.
- 101 Officium ueri describit principis omne,
Sceptraq; quo deceat credita ferre modo,
Qualem promittit se tunc quoq; rite futurum,
Si promissa sibi regna tenere queat.
- 102 Exaudi nostras mœti, precor, aure querelas,
Qui regis imperio sceptrâ suprema tuo.
Afflictos etenim nos summa pericula mergunt,
Quæ poteris solus tollere, summe parens.
- 103 Inclyta describit summi benefacta parentis,
Quæ pariter mundo contulit atq; sibi.
Incitat inde suos, ut grato pectore laudes
Astricolæ regis factâq; magna canant.
- 104 Aeternas cœli Domino nunc psallite laudes,
Omnes illius nomen in orbe canant.
Hic etenim cœlum, terras pontumq; creauit,
Condita prudenti dirigit atq; modo.
- 105 Laudibus ut meritis discant celebrare Tonantem;
Illius in populum nunc benefacta canit.
Scilicet, ut primo sanctum susceperit Abram,
Promissos dederit utq; fidelis agros.
- 106 Cum ferret tristi Babylonia uincula collo,
Hæc cecinit summo turba misella patri,

Iustitiam

Iustitiam celebrans huius mirandaq; facta,
Et lætam ardenti pectore poscit opem.

107 Nemo sit, æterni quin laudet facta parentis,
Hic etenim terras sydera & alta regit.

Hic iuuat afflictos, morbos tollitq; famemq;
Liberat hic captos, imperat ille mari.

108 Qui rapuit sæui sæuo de milite Saulis,
Hunc canit, & digno personat ore Deum.

Interea regni memor est, quod & ipse daturum
Se dixit Dominus, fallere at ipse nequit.

109 Hostibus oppressis nostram quæso assere causam,
O Deus, ô uitæ portus & aura meæ.

Eripito miserum, qui se tibi credidit uni,
Et meritas pœnas gens scelerata ferat.

110 Prospera decantat uenturi tempora Christi,
Quæq; sit illius forma futura docet.

Sit Deus ille licet, tamen est è uirgine natus,
Quem iubet à dextra parte sedere Deus.

111 Quanta Dei bonitas, quæ sit prudentia, robur
Sit quantum, paucis pagina sacra docet.

112 Prosperitas hominis quæ nam sit uera, beatus
Quis sit, quæ iustis præmia danda, canit.

113 Maxima cœlestis trepidanda potentia patris
Laudatur, nutu qui regit astra suo.

Qui licet in cœlis habitet, tamen infima terræ
Inuisens, humilem non periisse sinit.

114 Magna Dei cantat diuus miracula uates,
Queis populum è Pharia sustulit ille manu.

115 Cum tanta excellat supremi rector olympi
Virtute, hunc omnes nos coluisse decet.

Liber

- Cur etenim libeat simulachris fidere mutis,
Quæ pariter uita cum ratione carent?
116 Insidias falsa posuerunt mente Ziphei;
Proditum & eripuit dextra parata Dei.
Nunc igitur dignis commendat laudibus illum,
Qui fuerat uitæ spes modo sola suæ.
117 En gentes cunctæ summum celebrate Tonantem.
Hic solus uerax, solus & ille bonus.
118 Cum Dauid regni cepisset fortia sceptrâ,
Et populus regem hunc diceret esse suum:
Hæc cecinit mentis certissima symbola gratæ,
Extollens fortis tot benefacta Dei.
119 Quæ sint ætherei non friuola præmia Verbi,
Quid profit semper hoc coluisse, docet.
Deniq; quis possit Verbi mysteria sacri
Discere, quis mentis debeat esse status.
120 Impia mordacis tentantur uulnera linguae,
A quibus insontem protege quaeso, Deus.
121 Vndiq; cum miserum metuenda pericula tentent,
Nec sit qui cupidum surripuisse queat;
Ad summum cæli rectorem lumina tollo,
Non etenim seruum deseret ille suum.
122 Hortatur populum sacram quo corde benigno
Aedem, non duri, uisere sæpe uelint.
123 Cum seua Ammonidum sentiret prælia, cumq;
Immanes struerent bella cruenta Syri;
Hæc cecinit Domino, qui spes est una salutis,
Solutus hic è damnis surripuisse potest.
124 Ni Deus altisonans magni mens maxima mundi
Afflictus blanda mente tulisset opem;

Actum

- Actum erat, & uiuos crudeli dente uoraffent,
 Sed Deus à ſæuo liberat hoſte pios.
- 125 Permanet immotus Domino qui fidere nouit,
 Nam Deus auxilium præſidiumq; pio eſt.
 Non tamen hanc ſortem poterunt tenuiſſe prophani;
 Sed meritas pœnas impius omnis habet.
- 126 Quamuis multa premant ludibria ſortis iniquæ,
 Et ueniant genti multa pericla piæ,
 Mox tamen hora uenit, Dominus qua respicit illam,
 Et tunc pro lachrymis gaudia læta feret.
- 127 Quid iuuat infauſtos toties ſubiſſe labores?
 Sæpius & feſſam ſolicitare manum?
 Nam niſi nos Dominus mihi respexerit ore;
 Iam perit in caſſum cura laborq; tuus.
- 128 O ſœlix nimium perq; omnia fata beatus,
 Qui Domini leges iuſſaq; ſancta colit;
 Non etenim caſus fortunæ cernet iniquæ,
 Lætus & euentus poſteritatis erit.
- 129 Sæpius inſontes nos hoſtis preſſit iniquus,
 Dum uoluit telis perdere & arte pios.
 Sed fruſtra: quoniam Dominus nos liberat omnino
 Damno, dum pœnas gens ſclerata ſubit.
- 130 Merſus in atroci per ſæua pericla profundo,
 Ad Dominum uoui corde dolente preces.
 Et merito: quem etenim non huius dextra iuuaret,
 Qui tollit mihi crimina noſtra manu?
- 131 Non fuit in noſtro uentofa ſuperbia corde,
 Sed preſſum, ac uere cor puerile fuit.
 Talis erit, quiſquis Domino confidere ſoli
 Vult, & non de ſe ſentiet alta nimis.

Liber

- 132 *Templa uouet Domino, populum cum pestis iniqua
Attereret sceleris, feruida poena, mali.
Hæc tamen agnoscit fœlix Ecclesia, cuius
Gloriam & euentus præsidiumq; canit.*
- 133 *Prospera succedat quanto concordia fructu,
Præmia quæ pacis, carmina sancta docent.*
- 134 *Tollite diuinas deuoto pectore uoces,
Laudibus æternis & celebrate Deum.*
- 135 *Laudibus altisonum dignis celebrate parentem,
Qui fecit pontum, sydera & arua simul.
Est etenim fortis, iustus, sapiensq; benignusq;
Et populo lætam ferre paratus opem.*
- 136 *Pfallite supremo nunc carmina digna Tonanti,
Quem Dominum agnoscunt cuncta creata suum,
Hic populum electum Pharijs eduxit ab aruis,
Hostibus & uictis tecta petita dedit.*
- 137 *Vincula captiui deflent Babylonia tristes,
Funditur æthereo mœsta querela patri.
Illa docent homines deceat quid, quando cruentus
In miseros hostis uim tenuisse solet.*
- 138 *Hæc meritas Domino memori fert pectore grates,
Sæpius afflicto qui tulit almus opem.*
- 139 *Te, Deus, absconsos qui nosti in pectore sensus,
Cui nihil ignotum nilq; latere potest,
Te ueneror semper, sed toto corde prophanos
Odi, tu insontem me simul esse uides.*
- 140 *Eripe quaeso, pater stellantis rector Olympi,
Ne struat insidias subdola lingua mihi,
Vndiq; proh miserum, uiolentis artibus instant,
Fac subeant propria damna parata manu.*

Adsis.

- 141 Adſis, ſumme Deus, noſtram defendito mentem,
 Et freno linguam retrahere, quaſo, meam.
 Ne mala deceptus faciam, ne turpia dicam.
 Hoſtibus ah tandem ſit ſua poena meis.
- 142 Vndiq; cum mortis trepidanda pericula uexent,
 Ac inſtent capiti damna dolosa meo,
 Ad Dominum ſolum fundo moeſtiſſima uota,
 O pater, ah tandem me eripuiſſe uelis.
- 143 Immeritum uexat coeptis crudelibus hoſtis,
 O Deus, en ſeruum respice, quaſo, tuum.
 Fac, ne fors animus quicquam delinquat inique,
 Concidat & meritis gens ſclerata malis.
- 144 Impia cum reprobi ceſſaſſent praelia Saulis,
 Cumq; Palaestinae gens ſuperata foret,
 Haec canit altiſono reſonantia uerba parenti,
 Quae ſint huic mentis ſymbola grata pia.
- 145 Te Deus omnipotens celebrabo carmine ſemper,
 Atq; tuas laudes & benefacta canam.
 Tu quoniam ſolus caelum terrasq; creasti,
 Et nunc pro nutu dirigis illa tuo.
- 146 Principibus noli ſecuro fidere corde,
 Mox etenim illorum ſpes perit atq; ſalus,
 In Dominum potius tuta confidito mente,
 Hic etenim oppreſſos dirigit atq; iuuat.
- 147 Sint licet in miſeros uenientia multa pericla,
 Sit tamen in forti mens bene firma Deo.
 Hic etenim captos peregrina e gente reducet,
 Et patriae reddet moenia grata pijs.
- 148 Omnia ſupremum celebrent elementa Tonantem,
 Illius & laudes concinat omnis homo.

Ecclesiastes.

- Ille potest etenim cornu præstare salutis,
Ille dat afflictis, quam petiere, manum.
149 Qui populum asseruit pressum crudelibus armis,
Hic mihi promerita laude canendus erit.
Carmina sic etiam CHRISTVS se digna meretur,
Cuius sub pedibus gens inimica iacet.
150 Splendida cantantur Domini præconia fortis,
Qui solus fortis, strenuus atq; potens.

ECCLESIASTES.

In Cap. 1.

- M**agna fuit semper doctorum quæstio: summi
Qui nam sit miseris fons & origo Boni.
SCIRE bonum non est, licet omnia noueris: illud
Hic Solomon multa cum ratione probat.
2 Delicias multi quærunt: sed nulla uoluptas
Integra, nulla Boni nomen habere potest.
Nec labor infelix turba à sapiente probatur,
Cum mentem cruciet cura dolorq; grauem.
3 Quæcunq; orbis habet, fieri certo ordine debent,
Nam Dominus cunctis tempora certa dedit.
Desipiunt, quotquot animas occumbere credunt,
Vt luxum possint deliciasq; sequi.
4 Primatus misere multos affligit & angit,
Sunt rixæ, lites, inuidiaq; malum.
Cedit amor longe, fœlix Sapientia cedit,
Ergo bonum non est, sceptrum tenere manu.
5 Sit sermo purus tibi, non sint irrita uota,
Ac animo uigili crimina terra fuge.

Diuise

- Diuitijs nunquam non affliguntur auari,
 Ergo bonum summum nullus auarus habet.
- 6 Hei quantus dolor est, præsentis cernere nummos,
 Attamen & proprijs non bene posse frui?
 Quid, quæso, infœlix uenturis prospicis annis?
 Omnia, num nescis, qui regat, esse Deum?
- 7 Fac cures famam & mortem: conuiuia uites,
 Et semper magni uerba monentis habe.
 Atq; iram fugito, lætos Sapiencia fructus
 Afferet: omnigeni foemina causa mali est.
- 8 Laudatur celebris docta Sapiencia uoce,
 Et quæ principibus uita tenenda siet.
 Iudicium Domini, non ulli carpere fas est,
 Nemo etenim illius cernere facta potest.
- 9 Iudicium Domini quia nescit turba prophana,
 In scelus & uitium perniciemq; ruit.
 Sed qui cuncta regit Deus est. Sapiencia multum
 Proderit, à reprobis spernitur illa tamen.
- 10 Quis sapiens est? quis stultus? Tentatio nobis
 Quo nam sit ritus & corde ferenda, docet.
 Ordo peruersus, mala lingua & mente Senatus
 Insipida, populis sæpe nocere solent.
- 11 Munificus gaza de diuite profer egeno,
 Et meritis ueniet gratia digna tuis.
 Non mora sit, moneo, quin mox resipiscere pergas;
 Incertum est etenim quæ ferat hora necem.
- 12 Affectus reprimas, & recte uiuito semper,
 A pueris tua sit cura timere Deum.
 Nulla salus cum mors pulsat tristisq; senectus.
 Tunc corpus terram, spiritus alta petit.

ARGUMENTA IN EXCEL-
LENTIS. CARMEN SO-
LOMONIS.

In Cap. 1.

- S**ponsa uocans Sponsum cupit ut secum oscula iungat:
Non cures, quod sim corpore fusca nigro.
Quaesitum reperit diuino corde maritum.
Alternas laudes & pia facta canunt.
- 2** Thesaurus tibi sum. Sponsus mea summa uoluptas:
Hic sua proposuit mystica dona mihi.
Desinite ô falsi doctores fallere sponsam.
Nunc uerni in CHRISTO temporis hora uenit.
Sponsa placet Domino petrae quia nixa cauernis.
Doctores uanos, CHRISTE supreme, fuga.
- 3** O quantis curis quantisque laboribus illum
Quaesiui, cuius me rapit almus amor?
Nunc tamen inuentum uigilanti corde tenebo.
Haec fidei fructus mystica uerba docent.
- 4** Pulchra suae pingit dilectae corpora Sponsae,
His, quae sint fidei munera sancta, docet.
Inde suum prompto testatur corde fauorem.
Quo sibi deuinctos CHRISTVS amare solet.
- 5** CHRISTVS amat facili sanctorum pectore fructus:
Sed deuicta graui Sponsa sopore iacet.
Quae dum cunctatur, diuini pneumatis aura
Exilit, at Sponsum non uidet illa suum.
Hunc quarens digno depingit Sponsa colore,
Dum CHRISTI dotes officiumque canit.
- 6** Grata mei subiit cordis penetralia Sponsus.
Hic pariter quanto flagret amore docet,

Describitque

- Describitq; suæ præstantia munera Sponsæ,
 Quæ tamen altisoni gratia sola dedit.
 Scilicet ut, summis licet hæc uexata periclis,
 Præsidio Sponsi uincere cuncta queat.
- 7 Denuo depingit dilectæ corpora Sponsæ,
 Diligat & quanto hanc fortis amore Deus.
 Hæc etiam totam se Sponso dedicat uni,
 Promittens fidei munera digna suæ.
- 8 Sponsa suum fœlix castum testatur amorem,
 Cuius & est captus sponsus amore pari.
 Non amor hic cedit, sint multa pericula quamuis:
 Omnia nam uincens CHRISTVS in alta uolat.

ARGVMENTA IN LI-

BROS ECCLESIASTICOS,

quos alio nomine Apocryphos uocant.

LIBER SAPIENTIAE.

In Cap. 1.

- I**nclyta sit uobis, proceres, Sapientia cordi,
 Quæ se quærentes sponte iuuare solet.
 At fucum damnat, prodit mendacia, fraudes.
 Et cadit à propria gens scelerata manu.
- 2 Perlege quæ prauæ nam sit meditatio mentis,
 Gaudia quæ carnis deliciasq; cupit.
 Insidias iusto ponunt, ne corrigat illos.
 Dæmonis inuidia mors truculenta furit.
- 3 Vexetur quamuis nonnullo tempore iustus,
 Non tamen illius est peritura salus.
 Sed pereunt tristi fato, qui iussa Tonantis
 Spernunt, atq; horum dira propago perit.

I 9

Liber

- 4 *Fœlix, si qua piæ Virtutis pignora gignit,
Cuius non unquam dona perire solent.
Et, quæ contingunt iustis, sunt dulcia fata,
Obueniunt autem fata cruenta malis.*
- 5 *Cum totus stabit Domino sub iudice mundus,
Damnabunt culpæ conscia corda malos.
Perpetuum uiuent iusti, queis munera magna
Dat Deus, & mentis fortia tela piæ.*
- 6 *Quærite iustitiam terræ qui sceptrâ tenetis,
Inquiret rigide crimina uestra Deus.
Quærite quæ summi sapientia uera Tonantis.
Cultores nunquam deserit illa suos.*
- 7 *Omnibus est eadem nascendi lexq; modusq;
Omnibus & simili limite uita perit.
Fœlices autem, Domini sapientia quotquot
Cingit, in hac etenim commoda cuncta latent.*
- 8 *Quæratur primis Domini sapientia ab annis,
Omnia nam sub se, quæ bona certa, tenet.
Diuitias parit hæc, dignos hæc gignit honores,
Hæc tibi sed sancta mente rogata uenit.*
- 9 *O Deus omnipotens qui Verbo cuncta creasti,
Doctrinæ mittas dogmata sancta tuæ.
Possibile haud etenim est hominem tibi posse placere,
Hunc nisi cœlestis spiritus usq; trahat.*
- 10 *Seruauit primum fœlix sapientia patrem,
Illa Noah seruat, hæc quoq; seruat Abram.
Seruauit Lothum, fortem seruauit Iacob,
Eripuit Phario corpora sancta iugo.*
- 11 *Deserto errantes Domini sapientia iuuat.
Perdomuitq; famem, perdomuitq; sitim.*

Fœcis

- Fecit & ut iustæ sentirent uerbera pœnæ,
 Cum perit in pœnis impia turba suis.
- 12 Longanimis Deus est, qui uult resipiscere cunctos,
 Et leuibus punit corda nefanda malis.
 Sed, qui longanimis contemnunt numinis iram,
 Iratum cernent se meruisse Deum.
- 13 Oninium uani, quotquot pia numina cœli
 Ignorant, fictum qui quoq; numen habent.
 Plus tamen his uani, quotquot simulachra uerentur,
 Quiq; animo stulto putrida ligna colunt.
- 14 Stultitia infœlix fuerit, sub imagine falsa
 Orauisse Deum: punit & hosce Deus.
 Author imaginibus quis nam sit, crimina quanta
 Hinc ueniant, multis differit inde modis.
- 15 In Dominum sperant sancti, nec imagine falsa
 Fallunt, nam nunquam fallit & hosce Deus.
 At miseri, quotquot fingunt simulachra coluntq;
 Viribus hæc cum sint inferiora suis.
- 16 Omnes iniustos, Dominum nec rite colentes
 Affligit uarijs dextra suprema modis.
 Adiuuat hæc sanctos, defendit, ducit alitq;
 Protegit & uarijs per sua signa modis.
- 17 Aegyptum tristes quondam texere tenebræ,
 Terruit & gelidus pectora cæca timor.
 Impietas semper sic casso lumine uiuit,
 Terrores uanos impia turba timeat.
- 18 Occumbunt primi charissima pignora partus,
 Dum festum celebrat turba sacrata suum.
 Cumq; Deus populum in deserto perderet olim,

Ecclesiasticus.

Auxilio Mosis est reparata salus.

- 19 *Impia gens semper præfracto pectore pergit,
Sic etiam in meritos pergit & ira Dei.
Afferit ille suos, nunquam dimisit inultos,
Qui Verbi spernunt iussa colenda sui.*

ECCLESIASTICVS.

In Cap. 1.

- A** *Solo cæli Domino sapientia manat,
Hanc dabit, illius si pia iussa colas.
Hic etenim solus sapiens, summusq; bonusq;
Præcipua est uirtus, pertimuisse Deum.*
- 2 *Doctrinam quærens patienti pectore pergas.
Ex animo, caueas, ne cadat alma fides.
Nam pereunt, quotquot Domino confidere nolunt:
Sed sua dona uidet religionis opus.*
- 3 *Prima sit augustos reuereri cura parentes,
Hoc faciens uitæ commoda multa feret.
Sis mitis, quæ sint Domini mysteria noli
Quærere, sis clemens, corda superba cadant.*
- 4 *Semper cura siet tristi succurrere egeno,
Sic doctrina Dei præmia læta dabit.
Discere non pudeat Verum, fuge pectoris iram.
Et studium tristis cedat auaritiæ.*
- 5 *Viribus atq; opibus noli confidere magnis,
Longanimis caueas spernere fata Dei.
Sis animo constans, linguam moderare loquacem.
Nemini & insidias lingua nociua struat.*
- 6 *Inclyta amicitia scribit præcepta colenda,
Et quo cognoscas pectora falsa modo.
Semper & à primis annis sapientia cordi*

Sit.

- Sit tibi: prudentum percipe uerba libens:
7 Crimina fac fugias, dominatum quærere noli:
 Nullum contemnas: sæpe rogato Deum.
 Et mendax non sis, commercia sancta sequaris.
 Coniugis & famuli sit pia cura tui.
 Instituas natos: Dominum colito atq; parentes,
 Omnibus expositus munificusq; sies.
- 8** Iurgia, probra caue (moneo,) cum sponsor haberi
 Noli: sit proprio dignus honore senex.
 Audaces fugito, stultos iræq; paratos:
 Quæq; latent tecto pectore nemo sciat.
- 9** Coniugij leges, scortorum incommoda narrat,
 Et quæ nam ueteris lex sit amicitiae.
 Diuitias prauas fugito & consortia praua:
 Sit quoq; sermonis maxima cura tui.
- 10** Principis officium certa ratione recenset,
 Deuouet alittonans corda superba Deus.
 Relligio cunctos seruat, sufferto labores:
 Fac animæ propria sit quoq; cura tibi.
- 11** Lauda prudentes, uentosa superbia cedat,
 Sit sermo cautus, cedat auaritia:
 Omnia proueniunt, Domino sic illa regentes:
 Cui soli pura fidere mente decet.
- 12** Cui benefacta, feras, cui non, curare memento,
 Præmia sunt sanctis, præmia nulla malis.
 Res aduersa probat synceri cordis amicos:
 Et quoq; sic hostes indicat illa tuos.
- 13** Imparibus (moneo) noli te iungere amicis,
 Illorum quoniam fœdera sæpe nocent.
 Fortunam Vulgus sequitur, sic semper ubiq;

Ecclesiasticus.

- Laudatur diues, pauper ubiq; iacet.
14 *Fœlicem, si quis Domino confidat, in amplis
Diuitijs gaudens semper auarus eget.
Stat sua cuiq; dies, partis ergo utere rebus,
Et summi studeas discere iura Dei.*
- 15 *Eximios fœlix profert sapientia fructus,
Quos malus insana percipere aure nequit.
Authorem sceleris Dominum hne dixeris esse,
Criminibus cum non gaudeat ille tuis.*
- 16 *Impia multiplici crescens tibi fœnore proles
Damno est, hanc etenim deijcit ipse Deus,
Cuius in immensum diuina extensa uoluntas
Omnia prudenti cum ratione facit.*
- 17 *E terra Dominus mortalia corpora sumpsit,
Et docuit mentis dogmata sancta suæ.
Gentibus è cunctis Izrael diligit, ergo
Laudibus hunc dignis concinuisse decet.*
- 18 *Nullus facta Dei poterit comprehendere sensus,
Qui solus iustus, cuncta q; solus habet.
Et breuis est uitæ quia terminus, ille benignum
Se præbet, sancte quem coluisse decet.*
- 19 *Fac animo excedat longe damnosa uoluptas,
Et linguæ frenum fac moderere tuæ.
Religio Domini uera est sapientia, mores
Humani ingenij symbola certa ferunt.*
- 20 *Corripe peccantem, non nutri pectoris iram:
Cumq; decet loquitor, cum decet ipse tace.
Cedat auaritiæ studium, fuge munera, fraudes.
Pectoris instructi non tege uerba simul.*
- 21 *Peccatum fugito, cuius certissima pœna est.*

Semper

- Semper enim à Domino gens scelerata perit.
 Differat à stulto quo nam discrimine prudens,
 Quæ sint amborum præmia digna, docet.
- 22 Res fœda est hominis languens ignauia pigri,
 Inficiunt clarum pignora praua genius.
 Stultum corripiens frustra sudabis, amicos
 Syncera semper fac uenerere fide.
- 23 O Deus ipse mihi linguam moderare loquacem,
 Affectusq; animi reprime, quæso, mei.
 Iuranti quæ nam à Domino sit pœna parata,
 Turpis adulterij suppliciumq; docet.
- 24 Quanta sit æterni præstans sapientia patris,
 Innumeris signis pagina sacra probat.
 Hæc fuit à prima sic condita origine mundi.
 Hac regit & complet condita quæq; Deus.
- 25 Quæ sint pulchra docet, quæ sint inhonesta, beatû
 Qui nam sint uere differit inde simul,
 Multa nocent homini, sed cunctis fœmina peior,
 Quæ proprio non uult rite subesse uiro.
- 26 Maxima dos animi est uxorem habuisse pudicam,
 Improba sed coniux maxima pœna Dei est.
 Scorta caue (moneo) quoniam nil turpius illis,
 Vxoris castæ quin tibi crescat amor.
- 27 Tristis auaritiæ studium mala maxima gignit,
 Relligio & ratio pectora tecta probant.
 Iustitiam serua, lingua sis cautus oportet,
 Et fidei caueas fallere iura datæ.
- 28 Vindictæ cupidus Domini quoq; iura subibit,
 Discordes ergo & iurgia dira fuge.
 Lingua duplex odio est, quoniam nil turpius illa.

Ecclesiasticus.

- Hæc etiam multis damna nociua dedit.*
- 29 *Succurras inopi, fratri quoq; mutua crede,
Quæ tibi cunctisoni dextera larga dedit.
Rite fidem serua: frugalis munia uitæ
Suscipito, ne sis indigus ipse tuis.*
- 30 *Corrige dum poteris, dulces, tua pignora, natos,
Ne fors tristitiæ sint tibi causa grauis.
Nil melius unquam fuerit mihi corpore sano.
Mœrores animi tristitiamq; fuge.*
- 31 *Diuitias quotquot cupiunt, sunt pectora curis
Obrui, & insana non satiantur ope.
Sobrietas laudi est, semper miserere petentis,
Nec placeat pleni pectoris ebrietas.*
- 32 *Si fueris iudex, miti sis corde memento.
Dicito, quæ possint dicta decere senem.
Commendat iuuenes formosi cura pudoris,
Consilium prudens, Religionis amor.*
- 33 *Religione probus non ulla pericla timebit.
Et semper iustis cura placere siet.
Distribuit uarijs Dominus sua munera formis,
Sis liber, serui sit tibi cura tui.*
- 34 *Fallitur iniusti spes friuola: somnia fallunt,
Sed suffulta Deo spes periisse nequit.
Non gaudet sacris supremi rector Olympi,
Cui pia cultorum uita placere solet.*
- 35 *Sacrificat uere, Domini qui dogmata seruat.
Hæc studeas fori munera ferre Deo.
Vindicat oppressos afflicta uoce gementes
Omnipotens, misere turba prophana perit.*
- 36 *Assere de manibus nos, maxime Rector, iniquis,*

Et

- Et populi, quaeso, sis memor ipse tui.
 Prudens coniugij uenerandi uincla subito.
 Possidet omne bonum, cui pia nupta domi est.
- 37 Quae sit amicitiae ratio, quis uerus amicus,
 Consilium cuius quaerere tuto queas.
 Consule prudentes & qui sint pectore iusto.
 Sobrietas uitam continuare solet.
- 38 Dignus honor medicis tribuatur, maximus auctor
 Illorum Deus est, quem tamen usq; roga.
 Defunctos plora, luctu desistito tandem.
 Prudentem faciunt ocia digna uirum.
- 39 Qui uoluit Domini non tardo pectore leges,
 Prudentis uere nomen habere potest,
 Collaudate Deum, qui commoda cuncta creauit,
 Nam proprij nobis nos sumus ansa mali.
- 40 Fortunae uario quassatur pondere uita,
 Sed misere nimium gens scelerata perit.
 Permanet aeternum fidei Veriq; potestas,
 Religionis amor iustitiaeq; modus.
- 41 Est horrenda malis summi lux ultima fati,
 Oblectant iustos fata suprema uiros.
 Fac famam serues, casti sit cura pudoris.
 Qua causa subeat iustus in ora pudor.
- 42 Quae causae uanum possint arcere pudorem.
 Quanta etiam in natas cura locanda fiet.
 Faemina saepe nocet. Domini laus maxima summi,
 Cuius in aeternum regna decusq; manent.
- 43 Quanta sit aeterni narrat Sapientia patris,
 Qui fecit Solem sydereasq; domus.
 Condidit hic nubes, pelagus camposq; patentes.

Ecclesiasticus.

- Ergo huius laudes nos celebrare decet.
- 44 Laudantur primi resonanti carmine patres,
Quorum non unquam sit moriturus honor.
Raptus Enoch, placuit Domino Noah, nobilis Abram.
Isacides genuit pignora clara sibi.
- 45 Describit Mosem sancti q; insignia fratris,
Cui Dominus templi munus habere dedit.
Occubuit rupta Coreh tellure rebellis.
Pro meritis Phinees præmia digna tulit.
- 46 Victoris cantat Iosue præstantia facta,
Et fidi socij fortia gesta Chaleb.
Et quo nam fuerit celebris sub iudice terra.
Quam sancta Samuel rexit hosce fide.
- 47 Clarus erat Nathan, Davidis gloria summa est,
Asseruit summi qui pia sacra Dei.
Fœmineo sapiens Solomon deceptus amore
Tristia uenturis regna reliquit iners.
- 48 Insigni Helias celebratur carmine uates,
Huic par ô fortis laus Helisææ tibi est.
Contulit Ezechia bona plurima rector Olympi,
Dum cadit angelico cæsus ab ense Syrus.
- 49 Inclyta diuini narrantur facta Iosia,
Qui populo legem restituit q; sacra.
Dispereunt alij, Domini dum iussa relinquunt,
Restituit fortis quos pia dextra Dei.
- 50 Onidem celebrat condigna laude Simonem,
Reddidit hic patriæ splendida sacra suæ,
Et sibi commissæ defendit mœnia gentis.
Huic similes multos nunc superesse uelim.
- 51 Altifono grates ueneranda uoce rependit,

Qui

Qui docuit Verbi dogmata sancta sui.
 Qui saepe eripuit premerent cum multa pericla.
 Admonet hinc omnes, ut sua scripta legant.

T O B I A S.

In Cap. 1.

- T**obiae genus & pietatem facta q; narrat,
 Qui studuit summo complacuisse Deo.
 Expulsus Nineue, chari per uota nepotis
 In propriam redijt uir pius inde domum.
- 2 Sepelit extinctos conuiuia lauta relinquens
 Tobias, patriæ gentis amore pius.
 Irrident alij, cæco cum lumine captus,
 Vxoris sentit tristia probra suæ.
- 3 Inuocat altisoni Tobias numen Olympi,
 Vt seruum è terris liberet ille suum.
 Huius opem pariter contrito pectore Sara
 Orat, pro sponsis tristia corda gerens.
- 4 Proxima Tobias credens sibi tempora mortis,
 Cum nato confert plurima uerba suo.
 Admonet ut summo possit seruire Tonanti.
 Depositi argenti tum quoq; signa docet.
- 5 Inquirens comitem Tobiae filius, ecce,
 Inuenit angelicam pectore lætus opem.
 Discedunt ambo, lachrymas tristissima mater
 Fundit, solatur tristia corda parens.
- 6 Immanis trahitur uiridanti è gurgite piscis,
 Illius & fructum cum comes ipse docet.
 Dulcia promittens castæ connubia Saræ,
 Coniugij quæ sint debita iura monet.
- 7 Cognati ueniunt tandem Raguelis in aedes,

K 2

Tobias.

- Cognatum lætus suscipit ille suum.
Iungitur & firmo Tobiaë foedere Sara,
Sæpe ante infaustis nupta locata uiris.
8 Ingressus thalamos non spurca mente pudicos
Tobias, comitis iussa uerenda facit.
Incolumes seruat diuina potentia utrosq̃.
Gaudet & ipse socer, gaudet & ipsa socrus.
9 Angelus in Ragam Gabaeli tendit ad ædes,
Argentum repetens quod pater ante dedit.
Inde simul redeunt, Tobias suscipit illum.
Et noua non solito pondere sponsa tumet.
10 Dum tardans reditus Tobias tempora differt,
Mater ut amissum deflet & ipse pater.
A socero chara cum coniuge missus ad altam
Tobias Nineuen cœpit inire uiam.
11 Expectatus adest elapso tempore natus,
Gaudia cum lachrymis miscet uterq̃ parens.
Amissum recipit contacti luminis usum.
Et lætus charam suscipit inde nurum.
12 Instituunt comiti mercedem reddere iusto,
Sumere non quicquam cum tamen ille uelit.
Hortatur sancte, quis sit simul inde fatetur.
Hi celebrant summum pectore & ore Deum.
13 Ardenti celebrat supremi numen Olympi
Pectore Tobias, tot benefacta canens.
Hortaturq̃ alios similes confingere laudes,
Et quæ sint Solymis fata futura monet.
14 Tristia turrita Tobias fata recenset
Heic Nimeues, mortis tempus adesse uidens.
Filius hoc functo soceri mox reppetit ædes,

Falices

Fælices uitæ uiuit ibiq; dies.

PROPH. BARUCH.

In Cap. 1.

- P** Rælegit abductis conscripta uolumina Baruch,
 In Solymos mittunt æsq; librumq; simul.
 Pro Rege Assyrio, pro se quoq; multa rogantes.
 Agnoscuntq; Deo crimina facta patri.
- 2 Quos nemo potuit meliori adducere uitæ,
 Olim commérito sustulit ense Deus.
 Veraq; firmavit ueterum præsagia Vatum;
 Nos tamen ô tandem respice, sancte Deus.
- 3 Afflicta cæli Dominum nunc mente precantur,
 Vt populum uelit hic asseruisse suum.
 Ast opus heic fuerit pura resipiscere mente,
 Doctrinæq; sequi dogmata sancta Dei.
- 4 Criminis hic meminit, propter quod pœna Tonantis
 Sæuijt, ut sancto numina corde colant.
 Horrida sensisti, dolor at discedat inanis;
 Fata cito uenient prosperiora tibi.
- 5 Sumito iucundos lætanti pectore uultus,
 Indue lætitiæq; decus.
 Sublimes redeunt, quos sæuus depulit hostis,
 Famaq; uirtutis iam duplicata tibi est.
- 6 Admonet abductos Jeremiæ litera Vatis,
 Assyrios metuat ne pia turba Deos.
 Vanaq; depingit proprio simulachra colore.
 Nil iuuisse queunt, nil nocuisse queunt.

HIST. SVSANNÆ.

I Llicito castum Susannæ pectus amore
 Tentatur, thalami seruat at illa fidem.

K 3

Historia Belis.

*Insons damnatur, Daniel sed liberat illam.
Et cadit in molles pœna cruenta senes.*

HISTORIA BELIS.

Belides pereunt infami morte, iubente
Rege, quod effictos composuere dolos.
Dissilit inde Draco, Danieli sæua leonum
Vis parcat, fortis quem cibat ipse Deus.

LIBER IVDITH.

In Cap. 1.

Magnanimi scribit Arphaxat fortia sceptrā, &
Quam fuerint urbis mœnia clara suæ.
Hunc Nabuchednæzer uincit crudelibus armis,
Quæq; prius fuerat gloria tanta iacet.
3 Conuocat Assyrius crudeli mente Senatum,
Gentibus & cunctis bella mouere parat.
Deligiturq; ferox Holophernes, bella feroci
Qui mouet immitis sanguinolenta manu.
3 Regna tibi dedunt Holopherne plurima reges,
Quos gelidus uetuit sumere tela metus.
Tu tamen immanis uirideis grassaris in agros.
Nec tibi subiectis parcere, sæue, soles.
4 Tristis Iudæas peruenit rumor in urbeis,
Et capit attonitus pectora quassa timor.
Attamen arma parant, imponunt montibus altis
Præsidia, & Dominum nocte dieq; rogant.
5 Assyrius diro furibundus pectore sæuit,
Fortia quod fortis hostis in arma ruat.
Huic Achior gentis natales narrat & omne
Auxilium, omnipotens quod ferat hisce Deus.
6 Perstrepit indignans Holophernes, dira minatur,

Atq;

- Atq; Achior duras percipit aure minas,
 Ducitur hic tandem, Iudæis traditur, illis
 Omnia denarrat, dant pia uota Deo.
 7 Cingitur hostili montana Betulia uallo,
 Arida surreptis turba laborat aquis.
 Ad Dominum clamant, hosti iam cedere tentant.
 Ozias miseros per sua uerba leuat.
 8 Magnanimis procerum reprehendit crimina Iudith,
 Et ueterum fatis pectora mœsta mouet.
 Et monet ut precibus pergant insistere sanctis.
 Consilium mentis prodit & inde suæ.
 9 O pater, ô nostræ semper fiducia gentis,
 Respice quas fundo, Iudith amara, preces.
 Opprimimur miseri, iam nunc ferus ingruit hostis,
 Fœminea, quæso, fac cadat ille manu.
 10 Egreditur patria seruatrix Iudith ab urbe,
 Assyria capitur mox tamen illa manu.
 Mirantur uultus, Holopherni adducere captam
 Contendunt, formam turba prophana stupet.
 11 Aduentus causas Holophernes quærit ab illa,
 Quas propter patriam liquerit illa suam.
 Plurima cui narrat simulato pectore Iudith;
 Sed stupidum oblectant talia uerba ducem.
 12 Assyrij in castris multo cumulatur honore
 Iudith, & egressu libera sæpe rogat.
 Splendida & Assyrio cum principe fercula sumit.
 Sed nimio uictus concidit ille mero.
 13 Fœmineo uehemens Holophernes concidit ictu,
 Sic Deus exiguis perdere magna solet.
 Et caput en patriam spe læta fertur in urbem,

Libeꝛ

- Latantur, laudes accipit illa suas,
14 Egreditur fortis ceu dura in prælia miles,
Assyrios dubius corripit inde timor.
Principis inueniunt mancum miserumq; cadauer,
Flebilis exterret fortia castra dolor.
15 Diffugiunt hostes & inania castra relinquunt,
Iudæaq; cadunt millia multa manu.
Castraq; diripiunt, Domino pia uota rependunt,
Et merita Iudith laude decora canit.
16 Aliisonum digno decantat carmine Iudith,
Quod populum prompta iuuerit ille manu.
Inde reuersa domum castoq; insignis honore
Absoluit uitæ tempora longa sua.

LIBER ESDRAE III.

In Cap. 1.

- D**iuinum celebrat generosus pascha Iosias,
Concidit & Pharia, proh, miser ille manu.
Post Ioachan captum Ioachimi scepra gubernant.
Assyrioq; uident se periisse iugo.
Hinc quoq; sub diro Sedechia crimina crescunt.
Concidit Assyria gens scelerata manu.
2 Inclyta dimissis Cyrus dat munera Templi,
Cuius & inceptum surgere cœpit opus.
Fallitur incautus per subdola scripta Tyrannus,
Et prohibet sacram constituisse domum.
3 Splendida Darius ponit conuiuia: quis nam
Sit sapiens, pugnam tres subiere uiri.
Primus adit Regem, cupiens qui dicta probare,
In uino summum robur inesse, docet.

Discite

- 4 Discito quàm magni sit lata potentia Regis,
Hunc mulier, Verum hanc uincere forte solet,
Immunes patriam rursus mittuntur in urbem,
Vt patrio ædificent templa domusq; Deo.
- 5 Dimissos numerat peregrina è gente tribules,
Et quæ dimissis Rex pia dona dedit.
Aedificant aram templumq; locare parabant,
Impedit inceptam gens aliena domum.
- 6 Inceptum Syriae proceres subvertere templum
Omnibus incumbunt nocte dieq; modis.
Scribitur & fallax Dario litera Regi,
Hic uotum Cyri præualuisse iubet.
- 7 Splendida diuini consurgunt culmina Templi,
Dedicat & sacram dextera sancta domum.
Hinc læto sanctum celebrantes pectore pascha
Alifoni laudes & benefacta canunt.
- 8 In patriam foelix à Rege remittitur Esdras.
Hic ueniens populi crimina foeda uidet.
Impia deplorat reprobæ connubia gentis,
Quæ foedis dederat cæca libido uiris.
- 9 Impia cum reprobis connubia facta resoluunt,
Et lachrymis deflent crimina foeda pijs.
Prælegitur cunctis summi lex sancta Tonantis.
Splendida lætanti pectore sacra colunt.

LIBER ESDRAE IIII.

In Cap. 1.

O Bjicit ingratae crudelia crimina genti,
Et numerat mitis tot benefacta Deus.
Me quia reijcitis simili uos lege repellam.

K S

Liber

- Atq; dabo genti munera tanta nouæ.
2 Luctificis natos plorat Synagoga querelis,
Hinc gentes suauis uoce uenire iubet.
Solatur tristes & dulcia commoda pandit,
Iustorum capiti digna corona datur.
3 Reppetit afflicti Dominus miracula, quæ sint
Iudicia illius corde dolente gemit.
Affligis nostros, sed cur non gentibus illa
Pœna datur, nullam quæ coluere fidem?
4 Angelus ætherea reprehendit uoce querelas,
Quas dederat tristi corde propheta gemens.
Cum tua non possis, quæ sunt terrena, uidere;
Cur petis altisoni quærere fata Dei?
5 Tristia commemorat sæcli nunc signa futuri,
Ieiunio rursus uentre propheta dolet.
Angelus at rediens uarijs sua dicta retundit
Vocibus, & prohibet quærere fata Dei.
6 Se docet esse Deus solum, qui cuncta gubernet,
Et uati uotis fit satis inde suis.
Denuo ieiunat, tristeis funditq; querelas,
Quod populus tristis uincula dura gerat.
7 Ad uitam introitus angusta est ianua parui.
Maiorumq; refert crimina dira Deus.
Inde etiam narrat uenturi tempora CHRISTI,
Quæq; tenet mitis iura benigna pater.
8 O Deus inspicias tandem te rite colentes,
Reddere nec cupias præmia digna malis.
Ille refert: Non est quod nos nunc multa preceris,
Gratia danda pijs, suppliciumq; malis.
9 Denuo uenturi describit tristia sæcli

Signa

- Signa, quibus dicet iura tremenda Deus.
 Ducitur in campum flores comeditq; uirentes,
 Apparet tristi foemina moesta uiro.
- 10 Lugentem nati solatur funera matrem,
 Haec multum exclamans lata per arua fugit.
 Aedificant magnis surgentem moenibus urbem,
 Quae post ponendae tecta decora notet.
- 11 Monstrosas aquilae pingit pennasq; caputq;
 Quae terrae leges imperiumq; tenent.
 Territat hanc atrox furibundi sermo Leonis,
 Qui canit horrendis fata dolenda minis.
- 12 Exponit quae sint aquilae fortissima regna,
 Et quis regnorum tum quoq; finis erit.
 Inde dies septem nemorosa in ualle moratur,
 Cum reditum uatis turba relicta rogat.
- 13 Et Pelago cernit summum conscendere littus
 Qui flatu perdit agmina multa suo.
 Quae dum miratur stupefacto pectore Vates,
 Exponit uisi mystica signa Deus.
- 14 Exaudit Dominum sancta se uoce monentem,
 Perdita qui Legis scribere uerba iubet.
 Inde quater denis Domini lex sancta diebus
 Scribitur, & summi iussa colenda Dei.
- 15 Venturae populo trepidanda pericula poenae
 Enumerat: factis praemia digna ferent.
 Quod uiuant gladio, scortentur corde nefando,
 Conteret afflictos ensis & atra fames.
- 16 Gentibus hic reliquis diuini numinis iram,
 Et quae sint sceleri fata parata refert.
 Admonet, ut melius uiuant, si uiuere curent.
 Solatur sanctos hinc Deus ipse suos.

Liber I.

LIBER MACHAB. I.

In Cap. 1.

- I**mpius Aegypti famosas diripit urbeis
Antiochus, Solymas deicit inde domus.
Impia gens etenim Domini mandata relinquens
Se cædi & templi diruta tecta uidet.
- 2** Sacra nefanda ferens Matathiae concidit ense,
Sabbati & occumbunt religione uiri.
Hinc pius in sæuos Matathias irruit hostes.
Et moriens natis dat pia iussa suis.
- 3** Defuncti recipit Machabæus sceptrum parentis,
Hostilesq; fugat per sua tela duces.
Hinc furit Antiochus, bellum trux Lysias infert,
Inuocat alrisonum gens generosa patrem.
- 4** Cedit Iudæis incautus Gorgias armis,
Induit & fato Lysias arma pari.
Instituunt templum renouataq; sacra frequentant.
Et surgit muris urbs quoq; sancta suis.
- 5** Tristia non fœlix hic prælia sentit Idume,
Ammonidisq; simul bella cruenta mouent.
Oppugnatq; Simon Galilæos pectore forti,
Dum Galaan uincis, dux Machabæe, feram.
- 6** Antiochus dices Elimas deuincere tentans,
Deuictus morbo tristia fata luit.
In Solymis captam Machabæus ut obsidet arcem,
Hanc cupit hostili Rex tenuisse manu.
Pugnatur, cedunt, rerum penuria uexat:
Fit pax, sed soluis, Rex scelerate, fidem.
- 7** Accipit imperium sæuo Demetrius ense.

Judeos

Iudæos falsa decipit arte uiros.

Alcimus anfa mali, tristi Mauorte Nicanor

Occubuit, pœnas impietatis habens.

8 *Romanam cernens Machabæus surgere gentem,*

Atq; datam certò percoluisse fidem:

Postulat illorum socius cum gente uocari,

Cum Latijs iungit fœdera sancta uiris.

9 *Ah miser hostili Machabæus concidit ense,*

Imperium frater Ionathan huius habet.

Sæpius armati sæuo certamine pugnant,

Hinc fiunt pacis fœdera læta nouæ.

10 *Fortis Alexander Iudææ fœdera gentis*

Ambit, & in fœdus sumitur ille cito.

Postulat hoc etiam frustra Demetrius acer,

Fundit Alexandri quem truculenta manus.

Dulcis Alexandro nubit Cleopatra marito,

Ionathan insigni clarus honore sedet.

Turpia probra iacit falso Demetrius ore,

Vincitur à forti lingua petulca uiro.

11 *Perfidus in generum Ptolemæus bella parauit,*

Occubuitq; gener, occubuitq; socer.

Regna tenet fortis læto Demetrius ore,

Iudææ & genti munera multa dedit.

Antiochusq; puer suscepit sceptrum parentis:

Ionathan hinc rursus fortis in arma ruit.

12 *Fortia Spartiadam & Romanæ fœdera gentis*

Heic renouant, bellis cum furit ora nouis.

Ionathan infœlix Tryphoni ut credit iniquo,

Captus ab hostili ceditur ipse manu.

13 *Crudelem contra Tryphonem bella nouantur,*

Liber II.

- Et fratris tumulat ossa relicta Simon.
Conciliat blanda fortem Demetrium arte.
Expugnat Gazan: hostis ab arce cadit.*
- 14 *Persarum capitur tecta Demetrius arte,
Pacificusq; regit sceptrum paterna Simon.
Foedera sancta nouant Spartani & maxima Roma.
Inde Simon merita praemia laudis habet.*
- 15 *Antiochus lentis Tryphonem uexat in armis,
Legati e Roma cum rediere simul.
Euadit Tryphon, Iudaeas impetit urbeis
Antiochus, fidei debita iura negans.*
- 16 *Magne Simon proprijs commendas praelia natis,
Illi crudelem fers Ptoemae necem.
Dum cupis elatus magnas regnare per urbeis.
Non tamen euentus res habet illa bonos.*

LIBER MACHABAEORVM II.

In Cap. 1.

- G**eniibus externis haec scripta uolumina mittunt,
Quae referant fortis facta colenda Dei.
Vtq; diu absconsum populus iam inuenerit ignem.
Cum precibus placat uictima caesa Deum.
- 2 *Incluta magnanimi Ieremiae iussa prophetae
Describunt, patribus tradita iussa pijs.
Hinc etiam annales ueterum depromere tentant,
Vt quo sit norint urbs reparata modo.*
- 3 *Externi Reges Domini quoq; templa colebant,
Dum mouet impurus magna pericla Simon.
Sed qui tentabas thesauros prendere sacros
Supplicium sentis, Heliodore, graue.*

Multa

- 4 *Multa Simon patrat, recipit moderamina Iason
Pontificis, multum fraude doloq; furens.
Hinc fugit, Onias iniusto concidit ense:
Sed meritas pœnas crimina tanta luunt.*
- 5 *Occupat heic patriæ crudelis mœnia Iason,
Et uisas cœli complet in urbe minas.
Antiochus rursus Pharia de gente reuersus,
Mœnia sanguineis cœdibus alta replet.*
- 6 *Antiochus templum diuinaq; sacra prophanat,
Et prohibet summi iussa tenere Dei.
Ceduntur passim Domino seruire parati.
Lazarus hos inter fortia fata subit.*
- 7 *Suppositis fratrum torrentur corpora flammis,
Dum patriam Legem non renegare uolunt.
Multa monent alij, longe at fortissima mater
Admonet, ut fortes fata cruenta ferant.*
- 8 *Afferit afflictos constanti pectore Iudas,
Hostiles forti reprimat ense uiros.
Opponit sese non fausto Marte Nicanor.
Iudæaq; cadunt millia multa manu.*
- 9 *Iudæam penitus cupiens subuertere gentem
Antiochus, sæuas fulminat ore minas.
Impia sed morbus uiolentus membra pererrans
Impedit immanis cœpta nefanda uiri.*
- 10 *Magnanimus sanctam Machabæus possidet urbem,
Et renouat summi perdita sacra Dei.
Insurgitq; nouum non pauco milite bellum,
Sed gentem omnipotens afferit usq; suam.*
- 11 *Lysias excelsam dum Bethsuran obsidet, inde
Pellitur à telis dux Machabæe tuis.*

Liber II.

- Hinc positis rursus non faustis Lysias armis
Iudææ gentis fœdera sancta petit.
- 12 Perfida gens rursus sanctissima fœdera fallit.
Ioppitæ pœnas, quas meruere, ferunt.
Deuictos Arabes iungunt sibi, mœnia Caspis,
Ac alios uincunt Marte fauente locos.
- 13 Antiochus rursus Iudæos impetit armis,
Et merita pœna dux Menelaë cadis.
Impia cum rursus Machabæus deijcit armas;
Antiochus gentis fœdera firma petit.
- 14 Alcimus incautum falso Demetrium ore
Commouet in cædem, dux Machabæe, tuam.
Et mendax fallit, quæ dederat, pacta Nicanor.
Magnanimus Rhazes fortia fata subit.
- 15 Sabbathæ contemnens Machabæo bella Nicanor
Intentat, dira cum impietate furens.
Atq; suos Domini promissis firmat Iudas.
Perfidia pœnas impius hostis habet.

LIBER MACHABAEORVM III.

In Cap. 1.

- C**um forti Antiocho Ptolemæus prælia miscet.
Flebilis Arsinoe bella remissa nouat.
Et Rex dum templi penetralia uictor adire
Nuitur, hoc illi gens pia iure uetat.
- 2 Altisonum flecit magni uox sancta Simonis,
Et meritas pœnas rex Ptolemæus habet.
Rursus at inde ferox Aegypti in regna reuersus
Iudæos uarijs enecat usq; malis.

Iudææ

- 3 *Iudææ surgunt trepidanda pericula genti,
Hanc omnes nullo perdere iure student.
Venit ab Aegypti crudelis epistola Rege,
Iudæos omnes uincla subire iubens.*
- 4 *Ah miserum, hostili trahitur Iudæa tumultu
Gens, quæ non meruit uincla sæua gerens.
Et Pharias capti misere ducuntur in urbeis,
Pro sancta ut pœnas religionem ferant.*
- 5 *Sæpius admonitus Elephantes præparat Hermon,
Nempe ut Iudæis tristia fata ferant.
Sæpius altisonans conatum perdit iniquum:
Non tamen inceptum sæuus omittit opus.*
- 6 *Instabant miseris Iudæis ultima fata,
Liberat hos forti cum Deus ipse manu.
Lugentesq; prius læti conuiuia tractant,
Est & in authores pœna retorta suos.*
- 7 *Incolumes abeunt Iudæi in patria regna,
Commendat illos regia scripta simul.
Nempe illis melior spes post tot damna refulsit.
Sic Deus usq; suos rite iuuare solet.*

ARGUMENTA IN
OMNES NOVI TESTA-
MENTI LIBROS.

EVANGELIUM MATTHÆI.

In Cap. 1.

MAiores numerat sancti & primordia CHRISTI,
Qui fuit è casta uirgine natus homo.

L

Euangelium

10/11/12.

S. Gabriel Multa timet stupida percussus mente maritus. *purus,*
Angelicis uerbis cura recedit iners.

2 *u. f. g. r. o. m. s.*
Ecce ueniunt deducti sydere Persæ,
Atq; ferunt Regi mystica dona nouo. *crucif. u.*

Horode. Infantes pereunt, Aegypti regna subiuit *fit opul.*

CHRISTVS, at in patriã mox tamen inde redit.

curms. 3 Edocet abiecta Vates resipiscere mente,
Multorumq; sacra corpora tingit aqua. *h. g. r. t. o. b.*

Quæ steriles scindat plantas iam facta securis.

Tingitur & CHRISTVS, dat sua signa pater.

4 Pestiferi CHRISTVS tentatur dæmonis astu.

Vincit, & hinc sancto prædicat ore fidem.

Discipulosq; uocat, quos diuina imbuat arte,

Et multos morbo liberat inde graui.

5 Quis uere fœlix, quæ sit pia uita ministri,

Quo sensu Lex sit percipienda, docet.

Ira procul cedat, Veneres, iurataq; uerba,

Sanctus & in fratrem pectore flagret amor.

6 Quæ nam sit miseros inopes pia cura iuuandi,

Et qua nam deceat mente rogare Deum.

Quæq; Deo placeant tenuis ieiunia uentris.

Non amor abripiat uos quoq; cæcus opum.

7 Non damnes alios, proprio te crimine purga,

Nec laniant rapidi dogmata sancta canes.

Funde preces, patulæ placeant non limina portæ.

Doctores falsos cura cauere siet.

Non satis audire est, si non pia facta sequantur.

Extructam quassat sæua procella domum.

8 Leprosum mundat, fidei fit regula ueræ

Centurio, Petri languida surgit anus.

Sunt

- Sunt sua lustra feris, compescit & æquoris undas.
 Dæmonis impulsu porcus in alta ruit.
- 9 Exurgit ualidus, fuerat qui membra solutus.
 Matthæus surgens turpia lucra fugit.
 Peccantes sanat Dominus, ieiunia tractat.
 Sanguinis à fluxu foemina sana redit.
 Suscitatur extinctam, reddit sua lumina cæcis.
 Dæmonis imperio liberat inde uirum.
- 10 Discipulos mittit, doceant ut dogmata CHRISTI,
 Euentus quorum heic officiumq; docet.
 Non ego do pacem, sed tristia prælia surgent.
 Sed, quem non terrent prælia, saluus erit.
- 11 Laudat Ioannis præstantia munera CHRISTVS.
 Quam sit Iudææ gens male sana docet.
 Deuouet ingratas urbeis, mysteria parui
 Percipiunt: omneis sub sua signa uocat.
- 12 Sabbata tractantur, sanatur languida dextra.
 Insidiasq; fugis, CHRISTE supreme, graues.
 Restituit mentem, linguæ illi & luminis usum,
 Quem nimis immuni presserat arte Satan.
 Pneuma sacrum uiolant: (moneo) sint uerba pudica.
 Signa negat: fratres indicat inde suos.
- 13 Comparat heic semen, zizania, retia rara,
 Fermentum, synapi: sic sua regna docens.
 Ponitur & uerus thesaurus & inclyta gemma.
 Doctorem spernit patria dura suum.
- 14 Concidit Herodis Baptista furore peremptus.
 Panibus exiguis millia multa cibant.
 Calcat aquas CHRISTVS, Petrus sed mente uacilla
 A uarijs multos liberat inde malis. (lat.

Euangelium

- 15 *Humanae culpae rationis dogmata falsa.
Et quae sint, hominem quae uiolare queant.
Voti compos abit Chanaanæ gentis alumna.
Aegrotos sanat: millia multa cibant.*
- 16 *Signa petunt, prohibet fermentum gentis iniquae.
Et CHRISTVM sancto prædicat ore Petrus.
Dat clauis: mortem prædicat: præmia quae sint
Sanctorum, & fidei munera digna docet.*
- 17 *Transformat uultum clara sub imagine CHRISTVS.
Quem nequeunt alij liberat ille uirum.
Tristia prædicat mox mortis fata futurae.
Nummum sub patulo gutture piscis habet.*
- 18 *Quis maior docet heic, prohibetque offendere paruos,
Nam CHRISTVS nostrae causa salutis adest.
Condona fratri quae in te delicta notauit,
Hoc grauis accepti summa remissa docet.*
- 19 *Coniugij quae sit ratio & quae cura pudoris,
Et quae sit pueris gratia danda docet.
Quae uia sit uitae, quam uix adit omnis abundans
Diuitijs, & quae præmia danda pijs.*
- 20 *Agricolas plures conducit, tristia fata
Narrat, pro natis mater inepta rogat.
Quis uere magnus? reliquis qui rite ministrat.
Accepto caeci lumine cuncta uident.*
- 21 *Ingreditur Solymas cunctanti uectus asella:
Expurgat templum: paruula turba canit.
Fit sterilis ficus, faciat cur talia quærunt.
Iudaicae gentis pectora dura notat.
Occidunt seruos Domini, fera fata subibunt.
Perdere non audent, quem perijsse uelint.*

Eijcitur

- 22 *Eijcitur thalamis impura ueste prophanus.*
Cæsaris & quæ sunt reddere rite iubet.
Denuo consurgent defuncti: maxima quæ sit
Lex docet, & Dauid mystica uerba canit.
- 23 *Væ tonat horrendum falsis cultoribus, & quæ*
Illorum meritis pœna futura siet,
Quod falso fallant supremum corde Tonantem,
Et seuo innocuus ense propheta cadat.
- 24 *Tristia quæ immineant Solymis nunc fata recenset,*
Et quàm iudicij sit metuenda dies.
Omnibus & quæ nam præcedant signa notanda,
Quæ non ignaua cernere mente iubet.
- 25 *Ianua prudentes admittit aperta puellas,*
Qua ueniant fatuæ, ianua nulla patet.
Diuidit hinc seruis Dominus numerosa talenta,
Iudicij quæ sit forma tremenda docet.
- 26 *Consilium captant, unguenta fluentia stillant.*
Doctorem uendis perfide Iuda tuum.
Instituit cœnam, precibus patremq; fatigat.
Cum capitur, fori dimicat ense Petrus.
Pontifices damnant, alapis cum cœditur insons,
Hunc Petrus attonito territus ore negat.
- 27 *Damnatum cernens laqueo se perdit Iudas.*
Et populus claro Barraban ore uocat.
Spinea ferta gerit: delusus pendet in alto:
Diuidit & uestes barbara turba sacras.
Multa necem diram comitantur signa, sepultus
Confossum corpus qui tueantur, habet.
- 28 *Adueniunt Mariæ, queis angelus omnia narrat.*
Contrectat CHRISTI dextra pudica pedes.

Euangelium

Militibus nummi, ceu falsi præmia, dantur.
Discipulis uisus regna suprema petit.

EVANGELIUM MARCI.

In Cap. 1.

- C**lamat Ioannes, sacrata tingitur unda
CHRISTVS, tentatus qui sua iussa docet.
Discipulosq; uocat, redimitq; à dæmonis astu.
Surgit & à pigra febre redempta socrus.
Discedens orat, rursum miracula fiunt.
Turpis & à turpi corpore lepra fugit.
- 2 Consurgit, fuerat qui languida membra solutus.
Matthæus quæstum deserit atq; dolos.
Peccantes reuocat, tractat ieiunia quæ sint.
Sabbata qua deceat religione coli.
- 3 Arida dextra ualet, elapsus dogmata pandit
Sancta, simul sanans: discipulosq; legit.
Impuro sanctus uiolatur spiritus ore.
Et CHRISTVS fratres indicat inde suos.
- 4 Seminat hic Verbum, quod ne spargatur inane;
Sola Dei uirtus sancta iuuare potest.
Ut sinapi granum sic crescunt semina Verbi.
Commotumq; domant fortia uerba mare.
- 5 Deseruit Satanae mortalia membra potestas,
Correptos porcos cærule in alta ruens.
Sanguinis immodici compescit foemina fluxum.
Mortua quæ fuerat uiua puella ualet.
- 6 Patria contemnit: doctores mittit in orbem.
Baptistæ sæuo concidit ense caput.
Millia multa cibant: fluidis super ambulat undis:

Aegrotos

- Aegrotos plures fimbria tacta iuuat.*
- 7 *Corripit humanæ rationis dogmata falsa,
Et quæ sint homini non bene munda docet.
Liberat hinc Syrophœniissæ de dæmone natam.
Auditum surdus, uerbaq; mutus habet.*
- 8 *Bis duo millia alit: poscit gens perfida signum.
Fermentum caueant: cæcus & ante, uidet.
Discipulis illum fassis sua fata prædicat:
Hortaturq; crucis pondera ferre suæ.*
- 9 *Transformat faciem: Satanæ quoq; liberat astu,
Quem pia discipuli uincere dextra nequit.
Reprimit elatos: alijs ut dæmona pellant
Permittit: rigide scandala dira uetat.*
- 10 *Coniugium instituit, tangit sacra dextra puellos:
Diuitibus durum est regna subire Dei.
Præmia sanctorum: Zebedidas corde superbos
Reprimit: accepto lumine cæce uides.*
- 11 *Vox Hosanna sonat, subito perit arida ficus.
Subuertit sanctæ turpia lucra domus.
Quantaq; sit uirtus fidei: quo numine missus
Hæc faciat, Dominum gens odiosa rogat.*
- 12 *Agricolæ ingrati pelluntur: reddite censum.
Et caro de putri nostra resurget humo.
Maxima lex quæ sit: CHRISTVS Dauide creatus,
Fastus inest scribis: æra minuta probat.*
- 13 *Clara cadent tandem Solymorum mœnia: prauos
Affligent: sanctos multa pericla manent.
Hinc docet extremæ quæ nam sit forma diei,
Quæ cunctis uigili corde notanda uenit.*
- 14 *Vnguentis redolent crines; hunc uendit Iudas.*

Euangelium

- Instituit mortis symbola sacra suæ.
Vota patri fundit, capitur telisq; dolisq;.
Diffugiunt: forti percutit ense Petrus,
Pontifices captum condemnant: cæditur insons:
Doctoremq; negas territe Petre tuum.
15 Traditur Ausonio Prætori: Barraban alta
Voce petunt, CHRISTVM damnat iniqua manus.
Fertq; crucem propriam: clavis configitur insons.
Distribuunt uestes: impia probra sonant.
Tristia sed mortem comitantur signa nefandam.
Et tumultant sanctæ mortua membra manus.
16 Angelus attonitis Marijs facta omnia narrat.
Appares uarijs, CHRISTE supreme, modis.
Infirmos culpat, totumq; ablegat in orbem,
Rellictis terris summa sub astra uolat.

EVANGELIUM LUCÆ.

In Cap. 1.

- D**E crepito natus patri promittitur; inde
Virgineas ædes angelus alter adit.
Cognatam uisens decantat numen Olympi.
Baptistam sterilis mater at inde parit.
Cum pater exiliens linguæ compage soluta
Supremum sancto concinit ore Deum.
2 Virgo parit CHRISTVM: pastores nuntia læta
Accipiunt, sanctis uocibus aura sonat.
Hunc tenet in templo Simeon ac Anna pudica.
Amissus doctos erudit atq; puer.
3 Baptista alifoni iam profert iussa minasq;,
Et capitur, summum dum notat ille ducem.

Ante

Ante tamen tingit sacro in flumine CHRISTVM.

Cuius dinumerat pagina sacra patres.

4 *Tentatur CHRISTVS, exponit uerba propheta,*

Cui parat immeritam patria dura necem.

Liberat à Satana, febris depellitur ardens.

Hinc plures morbis liberat atq; docet.

5 *Heic docet ingressus nauim, sunt retia plena*

Piscibus, à fœdo corpore lepra fugit.

Exurgit sanus, qui languidus ante iacebat.

Matthæum recipit: conuocat inde malos.

6 *Relligione docet qua Sabbata sancta colenda.*

Discipulosq; legit, & bona summa docet.

Sit syncerus amor, qui se nec deneget hosti.

Non satis audire est, sed mea iussa sequi.

7 *Centurio fidei uirtute excelluit omnes.*

Restituit uitæ mortua membra nouæ.

Mittit Ioannes: Iudæis pectora dura

Obijcit: extergit fœmina mœsta pedes.

8 *Fœmineis opibus alitur, quæ semina Verbi,*

Et quis nam frater sit suus inde docet.

Compescit fluctus, porcos fert demonis æstus.

Sistitur & sanguis: mortua uirgo ualet.

9 *Discipulos mittit, pascuntur millia multa. 5000.*

Agnoscit CHRISTVM pectore & ore Petrus,

Præmia sanctorum: transformat: demona pellit.

Quis sit sanctorum maximus inde docet.

Vltrices inhibet dextras mala sæua precantum,

Ac animo intento se iubet usq; sequi.

10 *Emittit plures, qui dogmata sancta docerent.*

Ingratis mores exprobrat atq; suos.

Euangelium *optima*

- Indicat & quis sit tibi proximus, maxima pars est,
Quam Maria elegit, dogmata sancta petens.
- 11 Heic orare docet, depellit daemona muum,
Et uirtute Dei se facere illa docet.
Fœlices, quot quot læti mea iussa sequuntur:
Signa negat: uitæ facta decora petit.
Externa mundos specie reprehendere pergit.
Deuouet hinc scribas sanguineumq; genus.
- 12 Fermentum caueas: mortem contemnite opesq;
Thesaurum uigili quærite mente bonum.
Verbera plura feret, qui cognita iura fefellit.
Dissidium gignunt dogmata nostra graue.
- 13 Gens Galilæa perit, sterilisq; excinditur arbor.
Quæq; prius fuerat foemina curua ualet.
Est Verbum Sinapi, fermentum, angustaq; porta
Est uitæ: in Solymis sæpe propheta perit.
- 14 Hydrops sanatur, uentosa superbia fallit.
Ad mensam ueniat indiga turba tuam.
Abstrahit affectus multos, ne fercula gustent
Dulcia; res omnes deseruisse decet.
- 15 Vt saluet miseros à diro crimine CHRISTVS
Venit, id amissus nummus ouisq; docent.
Filius acceptis opibus postquam omnia perdit;
Clementi patrem corde reuersus habet.
- 16 Oeconomus raptis opibus sibi quærit amicos.
Turpis opum toto pectore cedat amor,
Coniugij leges: lautus conuiuia diues
Aspicit, ægrotus Lazarus inde perit.
- 17 Scandala fac caueas: fratriq; remittere sæpe
Conuenit: haud factis est tribuenda salus,

Bis

- Bis quinque à lepra mundantur; at unus eidem
 Est gratus: quàm sit dura suprema dies.
- 18 Sæpius orandum est: duo sunt, qui limina templi
 Intran: & pueros dextera sancta tegit.
 Diuitibus grauis est uia uitæ, præmia sanctis
 Magna iacent: sano lumine cæcus abit.
- 19 Excipit unigenam diues Zachæus Iesum.
 Distribuit seruis multa talenta suis.
 Conscendens asinam Solymarum tristia fata
 Elet: sancta merces eijcit atq; domo.
- 20 Quis licita, inquirunt, dederit sibi iura docendi.
 Agricola domino debita uina negant.
 Reddatis censum: defuncti à morte resurgent.
 Christus Dauidi est filius & Dominus.
- 21 Paruula laudantur uiduæ munuscula gratæ.
 Excidium templi duraq; fata canit.
 Sint uigiles animi: fortis patientia seruat.
 Hæc etenim grandis pœna futura breui est.
- 22 Doctorem turpi precio diuendit Iudas.
 Instituit cœnam, corda superba notat.
 Sit gladius uobis: offert sua uota parenti:
 Dum capitur forti dimicat ense Petrus.
 Sed negat infœlix hunc, quem defenderat ante.
 Illusus CHRISTVS uerbera multa tulit.
- 23 Pontius Herodi CHRISTVM transmittit, iniqua
 Barraban immanem uult tenuisse cohors.
 Sistite ploratus: ligno dependet ab alto.
 Latroni sæuo gratia læta datur.
 Multa necem pariter testantur signa nefandam:
 Et noua defuncti marmora corpus habent.

Euangelium

24 Angelus hic Marijs enarrat uiuere CHRISTVM.

Cumq; alijs uiuens urbem Emaunta petit.

Apparens rursus, sumpto se uiuere pisce

Approbat, & toto in orbe docere iubet.

Scripturam enarrans cœlum conscendit in altum.

Ad Solymas redijt cum pia turba domus.

EVANGELIUM IOANNIS.

In Cap. 1.

A Eterni narrat naturam & semina Verbi,

Quod simul & uerum prædicat esse Deum.

Andream, Petrum fortem, magnumq; Philippum,

Cumq; illis iustum Nathaniela uocat.

2 CHRISTVS mutat aquas in dulcis pocula uini,

Etq; sacra pellit turpia lucra domo.

Destruite hoc templum, lux illud tertia reddet.

Hinc multos ad se per sua signa trahit.

3 Saluifici discit Nicodemus munera Verbi,

Vtq; sit æterna percipienda salus.

Quis finis CHRISTI, quod & hic sit causa salutis,

Baptista haud uana cum ratione docet.

4 Fœmina Samariæ uigilanti pectore discit,

Quam CHRISTVS sancto prædicat ore, fidem,

Multi illi credunt: Galilæa in regna reuersus

Restituit uitæ qui prope fata uidet.

5 Conualuit CHRISTI uerbo, qui corpore languens

Traxerat in morbo tempora longa graui.

Accusant scribæ, CHRISTVS se rite tuetur,

Auxilioq; patris se facere illa probat.

6 Millia multa eibat, detrectat regia sceptræ,

Et fluidas sancto corpore calcat aquas.

Seq;

- Sedq; cibum esse docet credentis corde receptum,
 Deficiunt multi, discipuliq; manent.
- 7 Reppetit in festo Solymorum mœnia CHRISTVS,
 Et populum in templo dogmata sancta docet.
 Accusant alij, mox uincula dura parantur,
 Non habet euentum res tamen ista suum.
- 8 Turpis adulterij fontem de morte redemit,
 Et Christus mundi est luxq; salusq; simul.
 Semen Abræ non sunt, æterno numine uiuit
 CHRISTVS, & euadit cum lapidare uolunt.
- 9 Lumina restituit claro cum luminis usu
 Illi, qui cæco lumine natus erat.
 Pontifices illum culpant, expellitur insons;
 CHRISTVS at hunc uera credere mente docet.
- 10 Est uerus pastor CHRISTVS, est ianua uitæ,
 Cuius oues norunt dulcia uerba sequi.
 Quisue sit exponit: lapides rapit impia turba.
 Hic tamen illæsus cœpta nefanda fugit.
- 11 Lazarus è tumulo CHRISTI uirtute resurgit,
 Obiurbant stultos talia signa sophos.
 Vtiliusq; putant, unum quàm perdier omnes.
 Hunc ergo immerita tollere morte student.
- 12 Vnguento redolent uescentis crura pedesq;
 Proditor iniustus murmura dira mouet.
 Lazaro & insidias ponunt: inuectus a sella.
 Quæritur à Græcis uita salusq; uiris.
 Vox delapsa uenit cælo, cui credere pergunt.
 Non ueni iudex, sed bene fausta salus.
- 13 Abluit unda pedes CHRISTO sic usa ministro,
 Elati ponant corda superba uiri.

Euangelium

Vnus est uobis prodest me, mutuo amate.

Hei ter me miserum Petre negabis iners.

- 14 *Hortatur, forti ut patienter pectore pergant;
Cumque fide flagrans ut quoque crescat amor.
Non inopes linquam; dabitur nam spiritus almus,
Omnia qui cupidos edocuisse potest.*
- 15 *Qui palmes CHRISTI fuerit, det tempore fructus;
Sitque comes fidei pectoris almus amor.
Cuncta pater uobis largitur, spernite mundi
Consilia, en simili me quoque mente petit.*
- 16 *Solatur misere perdendos morte cruenta,
Pneumatis officium denotat inde sacri.
Ferte precor magnos patienti corde dolores.
Quae nostro petitis nomine, quippe dabit.*
- 17 *Glorifica natum nunc, o pater optime; sanctos
Nunc, rogo, clementi perge iuuare manu.
Ipse quidem iuui, docui pia uerba salutis.
Nunc tibi commissos tu tueare, pater.*
- 18 *Perfide Iuda uenis, prosternitur impia turba:
Quique prius pugnas, nunc male firme negas.
Pontifices quaerunt, alapa cum caeditur insons.
Praetori Ausonio traditur inde tamen.
An rex sit quaerit; CHRISTVS sua regna recenset.
Iniusto saeuum Barraban ore petunt.*
- 19 *Mulctatus uirgis spinosam fronte coronam
Gestat, quem praetor eripuisse cupit.
Sed frustra: quoniam suspensus luditur, inde
Distribuunt uestes scriptaque uerba notant.
Commendat matrem: transfigit lancea corpus
Mortuum, et in duro marmore membra locant,*

Magdalidi

20 Magdalidi apparet uiuens à funere CHRISTVS,
Discipulis etiam cernitur inde suis.

Pneumaq; dat sacrum: sed tunc fors abfuit illis
Thomas, qui tacto credit & ipse Deo.

21 Denuo comparet, uescuntur piscibus assis,
Quos nimio attraxit pondere rete cauum.

Hinc commendat oues Petro, mortemq; recenset,
Seq; iubet toto pectore rite sequi.

ACTA APOSTOLORVM.

In Cap. 1.

A Solymis prohibet discedere mœnibus illos.
Omnibus instructis cœlica regna subit.
Angelicæ uoces solantur; & inde reuersi
Alterum in amissi substituere locum.

2 Pneuma sacrum sumunt, uario sermone loquuntur.
Et CHRISTVM forti prædicat ore Petrus.

Pectora compuncti tria millia credere CHRISTO
Incipiunt, precibus se pia turba iuuat.

3 Languidus exilijt cœlestis nomine CHRISTI,
Factum miratur nescia turba nouum.

Hosce monet Petrus, quod CHRISTO gloria danda;
Ac illi attento credere corde, iubet.

4 Pontifices capiunt; sed cum pia causa ualeret;
Dimittunt, duras incutiuntq; minas.

Orant unanimes, motu mox terra mouetur.
Qui status illorum conditione docet.

5 Morte cadit subita coniux tristisq; maritus.
Signa ædunt, captos carcer inanis habet.

Angelus educit, stant coram iudice iniquo.

Acta

- Cæsi discedunt Gamalielis ope.*
- 6 *Murmura iniqua mouent præfractō pectore Græci.*
Oeconomus septem cætera turba legit.
Sed capitur Stephanus, cui falsis testibus instant,
Angelico uultu splenduit ille tamen.
- 7 *Quæ sit uera fides, qua possit quisq; placere*
Altiſono, forti differit ore Stephan.
Obturant aures: lapidoso grandine pressus,
Proq; suis moriens hostibus ille rogat.
- 8 *Persequitur sanctos crudeli pectore Saulus,*
Samariæ Verbum suscipit ora Dei.
Inde patent falsi fallacia corda Simonis.
Aethiopem doctum, magne Philippe, lauas.
- 9 *Conuersus Christi Paulus iam uerba docebat,*
Cum raptum insidijs pendula sporta tulit.
Pax floret sanctis, Aeneæ corpora sanat.
Restituit uitæ funera mœsta Petrus.
- 10 *Centurio Petrum Domino mandante uocauit.*
Paruit hic, Domini mystica signa uidens.
Ethnica gens CHRISTVM recipit cum munere san-
Pneumatis, & Christi symbola sancta simul. (ctâ)
- 11 *Se Petrus excusat, quod in Ethnica tecta subiuit.*
Incipiunt gentes nomen habere dei.
Et primum CHRISTI dicuntur nomine in urbe
Antiochi: surgunt tempora dura famis.
- 12 *Impius Herodes Iacobum perdidit ense;*
Inijcit & forti uincula dura Petro.
Liberat hunc Dominus, cui dum scelerate resistis,
Herodes, factus uermibus esca, peris.
- 13 *Barnaban & Saulum Domini fors eligit, hisce*

Sergius

- Sergius ut credit, iam Mage cæcus abis.
 Paulus & Antiochi uerbum denarrat in urbe;
 Hinc tamen excusso puluere lentus abit.
- 14 Iconio fugiunt, ædunt miracula Lystris.
 Aduenisse Deos barbara turba putat.
 Obruitur saxis Paulus, mox inde resurgit;
 Hinc uarias numerat pagina sacra uias.
- 15 Antiochensis habet tristes Ecclesia turbas,
 Dum circuncidi pars quota sæpe monet.
 Conueniunt fratres Solymis, sua dogmata scribunt.
 Cumq; tuo comiuiurgia, Paule, moues.
- 16 Timotheum assumit Paulus, Macedum arua pererrant.
 Et sanam discit Lydia casta fidem.
 Ejicitur Python, cæduntur corpora sancta.
 Carceris, & fidei dona, magister habet.
- 17 Thessalonican adit Paulus, suscepit Iason,
 Cogitur hinc tacita rursus abire fuga.
 Denuo Berrhæam linquens contendit Athenas.
 Queis prius ignotum prædicat ille Deum.
- 18 In bimari Paulus contexit uela Corinθο.
 Crimina & illius Gallio nulla putat.
 Inde comis rasis Ephesum deuenit: Apollos
 Dogmata constanti pectore sancta docet.
- 19 Bis senos Ephesi Bapuzat, signaq; multa
 Aedit, Scæuidas demonis ira rapit.
 Infames rutilo conflaurant igne libelli:
 Hinc faber insidias dissidiumq; mouet.
- 20 Discedens Epheso peruenit Troada Paulus.
 Decidis ex alto, somniculose, loco.
 Et Solymos repetens claræ inter tecta Miletū

Acta Apost.

- Charæ Epheso dicit, tristia uerba, Vale.
21 Paulus multum errans contingit Cæsaris urbem.
Heic uates Pauli uincula dura canit.
Verberat in Solymis hunc impia turba, tribunus
Liberat, & uincit dupla catena uirum.
22 Exponit Paulus qua sit ratione uocatus.
Gentibus auditis impia turba furit.
Dumq; uolunt uinctum prolatis cedere uirgis,
Romanum redimit patria terra uirum.
23 Denuo productus Paulus se à crimine purgat.
Iudicium turbant litibus inde nouis.
Insidiæ Paulo deuota mente struuntur.
Cæsaream multo milite tutus abit.
24 Intendit rursus Tertullus crimina falsa.
Inde suam Paulus purgat ut ante fidem.
Sæpius hunc audit Felix præfectus auarus,
Sperans à capto turpia lucra uiro.
25 Rursus ut accusant appellat Cæsara Paulus.
Sed non certa satis crimina Festus habet.
Aduenit ad Festum chara cum coniuge Agrippa.
Festus ab hoc causas consiliumq; petit.
26 Paulus agit CHRISTI constanti pectore causam,
Et repetit primi pristina facta status.
Rex quoq; deuicto tantum non pectore credit,
Et Paulum insontem prædicat esse uirum.
27 Italiam uersus Syrio de littore soluunt,
Et Cretæ aduerso flamine regna tenent.
Non parent Paulo, uenti furit atra procella,
Mergitur insana naufraga puppis aqua.
28 In Melitem ueniunt, prendit fera uipera dextram,

Et

Ad Romanos.

81

Et multū, Paulo sic operante, ualent.
Delatus Romam Iudæos conuocat omneis.
Et uerum sancto prædicat ore Deum.

EPISTOLA PAULI AD ROMANOS.

Cap. 1.

SAepe quidem uolui Romanos uisere fratres;
Impediit fortis sed mea uota Deus.

Inde docet, quæ nam uitij sit turpis origo,
Si summi ignores numina sancta Dei.

2 Peccarunt omnes humano semine nati,
Omnes iratum commeruere Deum.

Et ne se immunem Iudæus diceret esse;
Vere Iudæus quis fiet inde docet.

3 Inclyta Iudææ quamuis sit gloria gentis;
Criminibus pœnas commeruere tamen.
Non etenim profunt diuinæ dogmata legis.
Sola iuuat miseros gratia læta Dei.

4 Veraci Domino diuinus credidit Abram.
Illa Deo placuit non dubitata fides.
Sic omnis credens dicetur filius Abræ.
Sola fides Domino conciliare potest.

5 Principio fidei describit munera sanctæ,
Ostendens Domini gratia quanta fiet.
Hinc quibus emanet peccati fontibus error,
Vnde fluat fidei gratia grata docet.

6 Ne uitij possit nunc ianua aperta uideri;
Officium fidei facta'q; sancta docet.
Polluti nuper peccati sordibus, almo
Pergite nunc sancta mente studere Deo.

M 3

Epistola ad

- 7 Edocet æthereæ quæ nam sint munera legis,
Et quàm nos tristi deprimat illa iugo.
Indicat hæc etenim quæ crimina tecta latebant.
Sed nos in CHRISTVM liberat alma fides.
- 8 Nulla nocere potest damnatio mœsta fidelis;
Nempe Deum patrem spiritus esse facit.
Quantaq; sit summi scribit dilectio patris,
Quam nec crux, nec mors tollere sæua potest.
- 9 Hæc fuit æterni constans sententia patris,
Esset ut afflicto CHRISTVS in orbe salus.
Agnoscent gentes credenti corde salutem:
Iudæus CHRISTVM respuit atq; fidem.
- 10 Quæ reprobis CHRISTVM Iudæis causa negarit,
Iustitia & legis quæ fiet illa docet.
Sancta fides nullum cœlo secludit ab alto.
Iudæus proprii nam sibi causa mali est.
- 11 Fallere non possunt summi promissa Tonantis,
Si quis promissis possit habere fidem.
Nec tamen elatos animos extollite gentes;
Quippe fidem amissam mœsta ruina manet.
- 12 Victima quæ uere cœlesti grata parenti,
Quæ fidei uirtus officiumq; docet.
Viuite concordēs, fuçatum pellite amorem,
Nec uos uindictæ cæca cupido trahat.
- 13 Fac sanctum uigili uenereris mente Senatum;
Nec cedat sancto pectore fratris amor.
Tempus abit, celeri fallax pede labitur ætas;
Nunc igitur uitæ sit pia cura piæ.
- 14 Multa dapum fuerant discrimina, multa dierum,
E quibus surgebant iurgia multa nimis,

Admonet

Admonet hos igitur, nimium ne affectibus illis

Permittant, curæ sit magis almus amor.

15 Ferte rogo infirmos patienti pectore fratres,

Nec moueant duri scripta seuera stili.

Ostendit causam, cur non conuenerit illos.

Illorum sancto postulat ore preces.

16 Vltima commendat uenientem litera Phœben.

Dicatur sanctis fratribus alma salus.

Discordes (moneo) doctores pellite semper,

Ne ueniant lites dissidiumq; graue.

EPISTOLA PAULI AD

CORINTH. I.

In Cap. 1.

Displicet infamis uestra, ô, discordia, fratres,

Doctores uarios quæ putat esse suos.

Non humli moueat quod sim sermone locutus,

Nempe solent magno parua placere Deo.

2 Non ego iactabam doctæ præconia linguæ,

Sed, solum CHRISTVM me docuisse, scio.

Sed quæ stultitia est uobis, sapientia summa est,

Quam nequit infirmus discere quæ sit homo.

3 Mollia nutriui candenti pectora lacte.

Non quicquam doctæ uoce minister aget.

Spiritus ipse Dei est, qui nutrit semina Verbi.

Ergo omnis soli gloria danda Deo est.

4 Præcones Verbi quales sint esse putandi:

Hinc male sanctorum corda superba notat.

Hypocrisim damnat, fratrem commendat amicum,

Et se promittit uelle uenire breui.

5 Num iuuat elatas tantum uos tollere mentes,

M 3

Epistola ad

- Cum tantam impingant turpia supra notam?
Quin potius tantum pœnis sustollite crimen.
Et nunc sit uitæ cura pudica piæ.
- 6 Fraternalum multis Paulus commendat amorem,
Illiciti culpans iurgia fœda fori.
Pellite luxuriam, cedat scortatio longe,
Ne sanctam CHRISTI polluat illa domum.
- 7 Coniugij leges tractat, causasq; modumq;
Quantus uirginei sitq; pudoris honor.
Quid deceat uiduas: prohibet diuortia: cœlebs
Commodius Domino quippe studere potest.
- 8 Si quæ forte fuit simulachris uictima cæsa,
Cuius quis iubeat participare cibus:
Scandala fac caueas: fraterni munus amoris
Sectare, in uera te regat ille uia.
- 9 Hoc ego nam feci, ne quos offendere posset
Libertas, multis me caruisse iuuat.
Non etenim precium pro nostro posco labore:
Nec mihi, quæ poterat, nuptia pudica comes.
- 10 Seducat ne uos libertas cæca cauetes;
Nec curæ uobis mensa prophana siet.
Tristia quin moueant Iudææ crimina gentis,
Sit libertatis regula sanctus amor.
- 11 Quo ritu deceat sacros inuisere cœtus,
Et quem uir seruet, fœmina quemq; modum.
Perdita restituit sacræ conuiuia Cœnæ,
Ad CHRISTI hanc ritum restituisse docens.
- 12 Discite doctorem uarias discernere mentes,
Ne sint hi rixis causa parata nouis.
Quin potius uarijs crescat concordia donis.

Vnum

- Vnum etenim corpus membraq; multa sumus.
- 13 Murmura quo possent queruli compescere uulgi,
Diuitijsq; nimis corda superba simul;
Incluta fraterni præconia scribit amoris,
Quo sine non uirtus ulla iuuare potest.
- 14 Quæ nam doctiloqui sint munera sancta prophetæ,
Et quo nam fuerint hæc obeunda modo.
Linguarum quod sit studium, quæ forma docendi,
Ut fructus habeant hinc pia turba suos.
- 15 Mortua cum multi consurgere membra negarent;
Hoc Paulus multa cum ratione probat.
Hæc etenim nostræ fidei spes unica restat.
Et quæ corporibus forma futura docet.
- 16 Munera quisq;, precor, miseris seponat egenis,
Repperiam ut ueniens ista parata simul.
Commendat fratrem, qui illis hæc scripta ferebat.
Ardeat in sancto pectore sanctus amor.

EPISTOLA II. AD
CORINTHIOS.

In Cap. 1.

- N**on moueat tristi feruens afflictio turba,
Protegit hanc proprio nempe fauore Deus.
Quod nondum ueni, non fraudis nostra notetis
Verba, meæ iusta est nam mihi causa moræ.
- 2 Non me crudeli dicatis mente tyrannum.
Consilij ratio nam mihi certa mei est.
Impostor non sum: diuinæ dogmata legis,
Et uos & reliquos me docuisse scio.
- 3 Vestra fidem ostendit crescens Ecclesia nostram,
Quam docui mitis mitia uerba Dei.

M 4

Epistola II.

Cur miscere iuuat fidei legalia sanctæ?

Cum CHRISTVS legis spiritus ipse fiet?

4 Pura fidem docui sanctam per dogmata, si quis
Hanc negat, is proprij tunc sibi causa mali est.

Nec mea crux moueat, quæ tãto scenore CHRISTVM
Per mare, per terram & summa pericla docet.

5 Qua spe tanta ferat patienti in carne pericla,
Edocet; officium tradit & inde suum.
Non tamen affecto uanæ præconia laudis;
Sed pura CHRISTI prædico mente fidem.

6 Cura sit innocuæ nunquam non maxima uitæ,
Et cura impositam sit tolerare crucem.
Impia uitentur turpis consortia turbæ,
Ne templum sancti polluat illa Dei.

7 Non ego uos unquam terrente tyrannide pressi;
Quin potius uestræ cura salutis erat.
Hinc etiam erga illos quanto teneatur amore,
Exemplo & uaria cum ratione probat.

8 Munera non pigeat contemptis tradere egenis.
Quum Macedum mores uos iuuet usq; sequi.
Quod bene cœpistis, nunc tandem absoluite, Tito
Fratribus & reliquis cura placere fiet.

9 Ipse licet uestræ cognoscam mentis amorem;
Attamen & Titum mittere cura fuit.
Gloria quo maior per munera uestra ueniret,
Et uester fructus maximus inde foret.

10 Officij proprij dignissima iura tuctur,
Virtutis narrans munera sancta suæ.
Hac licet ipse usus sim rite per omnia semper;
Non mihi, sed soli gloria danda Deo est.

Ambitione

- 11 *Ambitione pia laudat sua munera Paulus;
Huc etenim inuitum turba coëgit iners.
Non ego uentoso nimium nunc gloriator ore;
In cruce nam sola gloria nostra sita est.*
- 12 *Quæ Deus exhibuit Paulo sacra uisa recenset.
Vsus & hac cur sit post modo laude docet.
Inde suum erga illos sanctum testatur amorem,
Se quoq; promittit uelle uenire breui.*
- 13 *Adueniam certe, nec falso mentiar ore,
Nec fidei ostendam robora parua meæ.
Vos tamen ab potius pura resipiscite mente.
Defendat fortis gratia læta Dei.*

EPISTOLA AD GALATAS.

In Cap. 1.

- H**æc scribo, qui sum cœlesti uoce uocatus,
Qui ueram docui, dogmata sancta, fidem.
Miror, quæ leuitas animos perturbet inanes,
Ut cadat è uano tam cito corde fides.
Cum mea, quæ docui, non sint mortalia uerba,
Qui docuit, Dominus nempe magister erat.
- 2 *Non me discipuli docuerunt dogmata sancta,
Quin potius testor me docuisse Petrum.
Nanq; is sollicito seruabat pectore legem,
Cum nos sola queat iustificare fides.*
- 3 *Quis uos, ô stulti Galatæ, seduxit in illum
Errorem, ut fidei non pia cura fiet?
Sola fides sanctum Domino coniunxit Abramum.
Hinc, cur sit Legis tradita forma, docet.*

Epistola ad

- 4 *Libertas quæ sit fidei, quæ regula legis
Edocet, & reprobos increpat inde uiros.
Indicat illorum quàm sit foedissimus error.
Lex nos constringit, liberat alma fides.*
- 5 *Libera nunc fidei cœlestis itra tenete:
Sin minus: heu uobis CHRISTVS inanis erit.
Pœna manet falsos, qui uos seducere tentant.
Sit pietatis amor, sit superata caro.*
- 6 *Clementer (moneo) lapsos attollite fratres.
Sanctus amor uigeat, gloria uana cadat.
Doctores colite, & fidei constantia uobis
Adsit: sit CHRISTVS gloria uestra simul.*

EPISTOLA AD EPHESIOS.

In Cap. 1.

- C**ondidit ut teretem diuina potentia mundum,
Illius hoc placitum consiliumq; fuit,
Vt miseros solo saluaret munere CHRISTI,
Qui solus nostri fons & origo boni est.
- 2 *Immunis nemo peccati à crimine uiuit,
Omnibus à CHRISTO prouenit alma salus.
Hic etenim ueteris tollens diuortia legis,
E populis unam fecit utrisq; domum.*
- 3 *Ferrea pro uobis gestamus uincula, fratres,
Nam Deus hoc uestri munus habere dedit.
Ne tamen hæc timidos offendant uincula; semper
Pro uobis soleo sollicitare Deum.*
- 4 *Conciliet uestras fœlix concordia mentes,
Et castam uitam sit pia cura sequi.*

Ira,

- Ira, dolus, fraudes, turpis dicitur lingua
 Cedant, sit puræ religionis amor.
- 5 Sit fraternus amor uobis, sit lingua pudica,
 Ingluuias, fœda & sit procul ebrietas.
 Coniugij casto seruentur pectore leges:
 Vt propriam sponsam CHRISTVS amare solet.
- 6 Officium quod sit natorum, quodq; parentum,
 Quid deceat seruos, quid dominosq; docet.
 Et multis Satanae describit praelia saui,
 Et, quæ illum possint uincere tela, monet,
 Cætera narrabit Tychicus: uos sedulo pro me
 Fundite non falso pectore uota Deo.

EPISTOLA AD PHILIP
 PENSES.

In Cap. 1.

- G**Audeo quod sancti teneatis dogmata CHRISTI.
 Nec uos, quæ patior, damna mouere queant.
 Plus etenim fidei fructus incommoda portant.
 Sed sanctam referat uita pudica fidem.
- 2 Concordes animi celsos compescite fastus,
 Hoc etenim CHRISTI uos pia uita docet.
 Qui quondam uilis summo nunc fulget honore.
 Doctores Verbi uos coluisse decet.
- 3 Doctores falsos uigilanti mente caute,
 Qui cum lege fidem composuisse solent.
 Iustitiam humanam summi rex spernit Olympi.
 Sed spem cælestem nos decet usq; sequi.
- 4 Pergite constantes, concordia pergite sensu.
 Et uos commendet uita modesta simul.

Epistola

Gratia sit, fratres, largo pro munere uobis,
Dicatur sanctis fratribus alma salus.

EPISTOLA AD COLOS SENSES.

In Cap. 1.

- G**ratulor ob fidei uobis praeconia uestrae,
Quae uos non falsa laude beare potest.
Et merito: in CHRISTO quoniam pater omnia nobis
Tradidit: hic omnis fons & origo boni est.
- 2 Callida multorum caueatis dogmata cauti,
Quae doctos miscet subdola lingua dolos.
Cur etenim libeat falso seducier astu,
In CHRISTO uobis cum bona cuncta sient?
- 3 Deserite has terras, iam sint caelestia cura,
Nec libeat uitij inuigilare malis.
Sit fraternus amor, sint & connubia sancta.
Officium faciat filius atq; pater.
Hoc pariter serui faciant dominiq; tenaces.
Personas nec enim respicit ipse Deus.
- 4 Orandi studium sit uobis, sermoq; prudens,
Et sapiens pariter castaq; uita siet.
Vos etiam fratres fraterno corde salutant.
Officium Archippo praecipit inde suum.

EPISTOLA I. AD THESS SALONICENSIS.

In Cap. 1.

- G**ratulor ob uestram uobis nunc spemq; fidemq;
Quam uos sincero corde tenere iuuat.

Nempe

- Nempe graues inter conſtanti corde tumultus
 Exemplum fidei natio ueſtra fuit.
- 2 Doctrinae narrat propriae praeconia Paulus,
 Ut fidei cernant fortia ſigna ſuae.
 Cognositis, fratres, uitae pia ſigna fidelis,
 Non igitur moueat impia turba, precor.
- 3 Timotheum miſi, uerbis qui ſubleuet almis
 Veſtram, cum uera religione, fidem.
 Quae tamen haud unquam cum ſe ſubmittat inanis,
 Altiſonum dignis laudibus uſq; ueho.
- 4 Pergite conſtanti pietatem corde tenere.
 Nec uitam immunda polluat arte Satan.
 Otia ſint procul hinc: moderatum funera luſtum
 Poſcunt, de terra ſurgere quippe ſolent.
- 5 Incertum eſt Domini tempus, quo iudicet orbem,
 Nos igitur curis inuigilare decet.
 Paſtores doctos, ſanctum & commendat amorem.
 Cuncta probate: pijs fauſta uenire precor.

EPISTOLA II. AD THESSALONICENSIS.

In Cap. 1.

- G**ratia ſumma Deo, fidei qui robora ueſtrae
 Adiuuat, ac hoſtes reprimat inde feros.
 Adueniet ſiquidem praecripto tempore CHRISTVS,
 Quem nos continua uoce rogare decet.
- 2 Non tamen adueniet magni praesentia CHRISTI,
 Ni prius adueniat ille prophanus homo.
 Qui ſpecie falſa CHRISTI pia nomina finget.
 Vos autem firmo pectore ſtare decet.

Epistola I.

- 3 *Supremum sanctis precibus compellite patrem,
Ut uerbi crescant semina sancta sui.
Otia sectantes dignis compefcite pœnis.
Crescat & in sancto pectore sancta fides.*

EPISTOLA I. AD TIMOTH.

In Cap. 1.

- I**nclyta pastoris describit munera ueri,
Et quæ doctrinae forma tenenda fiet.
Ut doceat fidei sinceri & munus amoris.
Continet hoc totum religionis opus.
- 2 *Summa Deo pietas, precibus se dedere sanctis,
Et uotis summum sollicitare patrem.
Sit pia cura uiris puras attollere dextras.
Ornet fœmineum uita pudica genus.*
- 3 *Doctores uitam tractat sancti q; ministri,
Cui sancti à Domino est tradita cura gregis.
Coniugibus q; horum quæ nam sit uita tenenda,
Ne offendant Domini scandala cæca domum.*
- 4 *Doctrinam possint melius quo agnoscere falsam,
Illius quæ sint dogmata uana monet.
Hæc caueas (moneo) Domini pia uerba secutus.
Aetatem debet spernere nemo tuam.*
- 5 *Quo deceat monuisse modo iuuenes q; senes q;
Fœmineum q; genus, præcipit atq; monet.
Instituit uiduas pariter sanctos q; ministros.
Fac stomachi infirmi sit tibi cura frequens.*
- 6 *Instituit seruos: doctrinae dogmata sanctæ
Tradit, & hæc uigili mente docere, iubet.
Quanta timenda monet tetricis incommoda auaris.
Fac cautus uocum iurgia uana caue.*

Epistola

Ad Timoth.

88

EPISTOLA II. AD TIMOTHHEVM.

In Cap. 1.

Gratular ob fidei tibi munera sancta fidelis:
Qua te, qua matrem cerno ualere tuam.
Tu modo fac pergas constanti pectore semper.
Nec moueat CHRISTI crux inimica pijs.
2 Pac fortis CHRISTI depugnes praelia miles,
Nam CHRISTVM fortem uincula nulla ligant.
Deficiunt multi; moueat non: dogmata sancta
Fac tene, & errantes ut reuocare queas.
3 Vltima producent doctores tempora falsos,
Qui toto cupiant perdere corde fidem.
Tu tamen æthereæ scripturæ uerba sequaris.
Continet hæc totum religionis opus.
4 Diuini semper fac cures munera Verbi.
Hæc omnes puro corde docere uelis.
Tempus enim ueniet, quo dogmata uera negabunt,
Omnia sed fœlix uincere cura potest.
Iustitiæ quoniam mihi iam datur alta corona.
Quæ sibi postremo sint facienda, monet.

EPISTOLA AD TITVM.

In Cap. 1.

Inclyta qui doceas posui te mœnia Cretæ.
Fac animo officium nunc uigilante tuum.
Presbyteros statuas edoctos dogmata sancta.
Non deerunt etenim dogmata falsa tibi.
2 Instituit iuuenes fortes, seruosq; senesq;
Cumq; uiris pariter fœmineumq; genus.

Epistola ad

- Vera etenim nobis apparuit ansa salutis;
Præcipit hæc uitæ munera digna piæ;
3 Principibus lubeat semper parere supremis:
Quæ uitæ fuerit pristina forma, docet.
Diuini ut uideant non friuola signa fauoris.
Quæq; sit hæreticis forma tenenda, monet.*

EPISTOLA AD PHILEMONEM.

- Suscipe clementi fugitiuum pectore seruum.
Clementi fratrem suscipe corde piuum.
Nunc etenim uera cum norit dona salutis:
Non tibi fucata seruiet ille fide.*

EPISTOLA AD HEBRÆOS.

In Cap. 1.

- Ante Deus Vatum fuerat sermonibus usus.
Nunc proprij nati uerba colenda dedit.
Omnibus hic maior cœlestis imago parentis,
Angelicas uires exuperare solet.
2 Ergo decet CHRISTI uos semper uerba tenere;
Quæ Deus ipse pater signaq; multa probant.
Hic quoq; uerus homo misera succurrere carnî
Assolet, & summum conciliare patrem.
3 Ut Dominus uilem præcellit honore ministrum;
Sic CHRISTVS Mosem uincit honore piuum.
Non igitur lubeat CHRISTI contemnerè Verba;
Ut Mosem spreuit turba prophana patrum.
4 Non ualuere patres requiem subiisse paratam,
Nutarent falsa cum mala corda fide.*

Sancta

- Sancta fides uobis sit cordi: uerba Tonantis
 Non fallunt, saeuo quæ magis ense secant.
- 5 Quem modo rite Deum mortali è corpore natum
 Sed non humano diximus esse modo;
 Idem etiam celebrat non friuola sacra sacerdos,
 Quæ nobis possunt conciliare Deum.
- 6 Culpat Iudææ socordia pectora gentis,
 Quæ pœnas magnas suppliciumq; ferant.
 Non etenim fallent supremi uerba Tonantis,
 Quæ iurans proprio comprobat ore Deus.
- 7 Rex idem Salem fuerat Dominiq; sacerdos,
 Cuius nemo genus exposuisse potest.
 Talis enim CHRISTVS Rex maximus atq; sacerdos,
 Cui par officium nemo Leuita gerit.
- 8 Vnicus & summus non falso est more sacerdos
 CHRISTVS, in æternum permanet huius honor.
 Pristina nam summus Aaronis munera magni
 Per CHRISTVM è toto sustulit orbe Deus.
- 9 Quæ cecidit toties Aaronica uictima nuper,
 Amplius haud ullum pondus habere solet.
 Vnica nempe hominum est, quæ purgat crimina, CHRIS
 VICTIMA, quæ patrem conciliare potest. (STVS
- 10 Exponit ueteris non uanas fœderis umbras,
 Quas morte implesti, CHRISTE supreme, tua.
 Pergite concordés transire in tramite CHRISTI.
 Nam fidei dantur munera digna piæ.
- 11 Quid sit sancta fides Domino quæ sola placere
 Assolet, huius opes officiumq; docet.
 Quotquot enim ueram sancti meruere salutem,
 Hanc retinent sola iustificante fide.

Epistola

- 12 *Sit constans semper forti in patientia corde,
Quæ CHRISTVM nostram spemq; ducēq; uidet.
Hinc Euangelij præstantia dogmata ponit,
Quæ CHRISTO forti fidere corde iubent.*
- 13 *Sit facile hospitium, sint & connubia sancta:
Nec nimias tristis quærat avarus opes.
Hinc fidei ueræ constantia munera tractat,
Et quod sit sanctæ religionis opus.*

EPISTOLA IACOBI.

In Cap. 1.

- A** *Domino cœli sapientia sola petatur,
Quæ tristem doceat sustinuisse crucem.
Non tentat Dominus: factis ostende fidele
Pectus, id est ueræ religionis opus.*
- 2 *Non tibi sit potior flauo qui splendet in auro,
Aequalis sancto pectore flagret amor.
Quidq; fidem iactas omni tu crimine plenus?
Hæc tua nempe fides mortua tota iacet.*
- 3 *Affectant multi doctorum nomina, qui non,
Quo doceant, possunt sustinuisse modum.
Labilis instituit quare moderamina linguæ,
Et quæ prudentem corda modesta decent.*
- 4 *Taxat auaritiæ studium nummiq; tenaces,
Et quorum multis lingua nocere solet.
Magnanimo elatos reprehendit corde superbos,
Qui spernunt uires consiliumq; Dei.*
- 5 *Turgida diuitijs reprehendit pectora magnis,
Et docet afflicto corde pericla pati.
Iuramenta uetat, infirmos edocet inde,
Et sanctæ teneant pondera quanta preces.*

Epistola

EPISTOLA I. PETRI.

In Cap. 1.

- F**ortia non moueat mordax afflictio corda,
 Multaq; pro CHRISTI nomine ferre iuuat.
 Hic etenim æternæ fons est & origo salutis.
 Hic manet: humana at cuncta perire solent.
- 2 Denuo, qui CHRISTI fuerint per dogmata nati,
 In fontes mores obtinuiffe decet.
 Fac colito proceres, populi qui sceptrâ gubernant.
 Nec pigeat forti pectore ferre crucem.
- 3 Coniugij leges diuino dogmate docet.
 Sit tibi uita in fons: sit pietatis amor.
 Nec moueat, si quæ pro CHRISTI nomine damnâ
 Eueniant: hic est unica nempe salus.
- 4 Tollite uæsanæ fœdissima crimina uitæ,
 Quæ læto CHRISTVS sustulit ante suo.
 Dispenses dignæ diuini dona fauoris.
 Tristia constanti corde pericla feras.
- 5 Dogmata proponit sanctis seruanda ministris,
 Et iuuenum leges officiumq; docet.
 Sint humiles animi & uigiles, sit sobria uita,
 Vt Satanae possint tela nocere nihil.

EPISTOLA II. PETRI.

In Cap. 1.

- O**mnia per CHRISTVM supremi rector olympi
 Tradidit, illius nec dubitata fides.
 Hancq; probant sancti, simul hanc pater ipse probauit.
 Cuncta igitur fidei nomine ferre decet.
- 2 Nec frustra hæc moneo: doctores nempe futuros
 Aspicio falsos, qui mala multa ferant:

N 2

Epistola

Qui fastu turgent, queis cordi est sola uoluptas.
Sed perdet fortis pectora falsa Deus.

- 3 Condatis memori, quæ dixi pectore uerba:
Nam parient homines ultima sæcla malos.
Ultima qui spernant uenturæ tempora lucis,
Sed uobis ueræ sit pietatis amor.

EPISTOLA I. IOANNIS.

In Cap. 1.

- N**on ego falsa fero uobis, sed dogmata certa,
Et quæ præsentis uidimus ante simul.
CHRISTVS enim est solus nobis peccata remittens:
Si peccatorem te fateare modo.
- 2 Sit pietatis amor, uigiletis pectore cauto.
Nam falsos CHRISTOS ultima sæcla ferent.
Quorum arteis solus poterit uitare dolosq̃,
Doctrinæ sanctæ qui pia iussa tenet.
- 3 Cernite quantus amor CHRISTI, qui morte redemit
Vos propria, & natos uos, dedit, esse Dei.
Non igitur uitam libeat tractare prophanam.
Fraternus casto pectore flagret amor.
- 4 Edocet ut possint alienæ scita probare
Doctrinæ, & sanctam continuare fidem.
Denuo fraternum post hæc commendat amorem,
Qui sancto similes nos facit esse Deo.
- 5 Quæ fidei uirtus sit sancto differit ore,
Quæ, firma in CHRISTVM credere mente, docet.
Totius hic etenim solus uita unica mundi est,
Quo sine (crede mihi) non uenit ulla salus.

Epistola

EPISTOLA II. IOANNIS.

Gratulor ob propriam tibi nunc dilecta salutem,
 Quæ docuit fortis dogmata sancta Dei.
 Tu modo fac pergas non falso insignis amore.
 Pseudoprophetarum uerba dolosa caue.

EPISTOLA III. IOANNIS.

Macte animo, Gai, cæptum persoluito cursum,
 Sit fortis Veri: sit pietatis amor.
 Diotrephem taxat, laudat Demetrium inde.
 Et se uenturum prædicat esse cito.

EPISTOLA IVDÆ.

Crescat sancta fides, aliosq; iuuate fideles,
 Conueniens fidei uitaq; sancta fiet.
 Doctores pingit digno sermone dolosos,
 Illorum mores interitumq; docens.

APOCALYPSIS IOANNIS.

In Cap. 1.

Hic uentura canit uenturo tempore fata,
 His scribens, Asiæ qui bona rura colunt.
 Apparent stellæ septem, candelabra septem,
 Mirifico ac anceps ensis ab ore micat.

2 Admonet heic Ephesum famosæ & mœnia Smyrnæ,
 Post illas pariter Pergama clara monet.
 Quæq; Thyatiram uictrix Ecclesia gentem
 Incolit, his quæ nam fata futura sient.

3 Fata canit Sardis, narrat Philadelphica fata,
 Fata canit diues Laodicea tibi.

N 3

Apocalypsis

- 4 En Deus altisonans solio sedet altus eburno,
Huncq; senum turba bis duodena canit.
Quatuor hunc etiam clamant animalia Sanctum.
Sic Domino soli traditur omnis honor.
- 5 Cum clausum nemo posset aperire uolumen
Oblatum sumis, agne supreme, librum.
Te quoniam dignum clamant cœlestia uerba, ut
Fatalis reseres sancta sigilla libri.
- 6 Bella, famem, pestem, sacriq; incommoda Verbi
Admonitus certa uoce propheta canit.
Accipiunt niueas uestes, qui fata queruntur
Tristia sanctorum, sæuaq; damna simul.
Concuiitur tristis uasto molimine tellus.
Territat & reges ira cruenta Dei.
- 7 Ne noceat Domini ueniens afflictio sanctis,
Signatur forti turba professa cruce.
Tristia quæq; prius mundi sensere pericla,
Astricolam celebrant pectora læta Deum.
- 8 Angelus ecce Deo nunc offert uota piorum,
Quæ summum possint conciliare patrem.
Quatuor inde tubæ crudeli murmure clangunt.
Cum mare flamma ruit, sydera cæca latent.
- 9 Ascendunt Stygio fortes de fonte locustæ,
Quæ miseris noceant per mala multa uiris.
Angelus hinc clangit non fausto murmure sextus,
Armataq; cadunt millia multa manu.
- 10 Angelus en fortis cœlesti uenit ab arce,
Qui terram calcet, qui pede calcet aquas.
Infrendensq; ferox sinuosa uolumina profert.
Oblatum iussus deuorat ille librum.

Corrupti

- 11 Corrupti Vates metitur limina Templi.
 Et Dominus testes proferet inde duos.
 Bestia quos laniat, laniatos excitat ipse
 Omnipotens, cœli & scandere summa iubet.
 Terrentur proceres: iam mœnia magna ruuntur.
 Angelus ac inflat septimus inde tubam.
- 12 Parturiens metuit serpentem fœmina sæuum.
 Angelica immanem perdidit huncce cohors.
 In cœlo pax est, terras discordia uexat.
 Excitat in sanctos prælia sæua draco.
- 13 Romanum signans ascendit bestia regnum,
 Quod simul & terras oceanumq; regit.
 Altera consurgit blasphemio bestia uultu,
 Quam si pontificem dixeris esse, licet.
- 14 Agnum deducunt cultores agmine casto.
 Angelicos audit aure patente sonos.
 Ille fidem tradit: Babylonia fata minatur
 Alter, & immanis dira pericla feræ.
 Iam matura cadit feruenti tempore messis,
 Et spumant musto squalida præla nouo.
- 15 Apparent septem non læto corde ministri.
 Tradidit his septem uerbera dira Deus.
 Iamq; Deum celebrant resonanti uoce supremum,
 Vicerunt tristis qui mala monstra feræ.
- 16 Cœlesti septem uenientes arce ministri,
 Septem pœnarum pocula plena gerunt.
 Hæc simul effundunt, his bestia tangitur ingens,
 Quæ turpes ranas ore patente uomit.
- 17 Immani uehiur meretrix obscœna dracone.
 Aurato calyce mixta uenena ferens.

Apocalypsis Ioan.

- Cuius in immensum trepidanda potentia surgit,
Hanc cupiunt reges, hanc cupiuntq; duces.
- 18 Vasta ruunt magnæ Babylonis mœnia, clamat
Angelus, hei nimium mœnia tanta iacent.
Mercantes lugent, summi lugentq; Monarchæ,
Quos duxit nimium tam lupa fœda diu.
- 19 Ultima narrantur cœlestis prælia pugnae,
Qua ferus æthereo concidit ense draco.
Iam pereunt quotquot Dominum impugnare parabant,
Mergitur ardenti bestia sæua lacu.
- 20 Clauditur in tristem Satanas crudelis auernum,
Qui redeat, cum sunt sæcula lapsa decem.
Panduntur summi sinuosa uolumina cœli,
Defunctos fortis iudicat ipse Deus.
- 21 Ecce nouum cœlum, pariter noua & omnia uidi,
Et noua de summo mœnia lapsa polo.
Pingitur hac nobis uictrix Ecclesia forma,
Quæ forti iuncta est sponsa pudica Deo.
- 22 Viuentis cernit manantes fluminis undas,
Ac urbis pingit iura colenda nouæ.
Et monet, hæc quàm sint non falsa oracula Vates,
Quæ summa deceat nos coluisse fide.

F I N I S.

CHRISTIANO

LECTORI S.

CUm aliquot hic uacarent paginae, Christiane Lector, non ingratum tibi fore credidimus, si primum Davidis Psalmum, ab eodem authore nostro carmine redditum, subiungeremus. Cum enim imprimis elegans sit & breuitate sua iucundissimus; etiam huic instituto nostro non incongruus uidebatur. Continet enim breue sacrarum literarum encomium, docens eum uere beatum fore, qui omnibus rebus postpositis, omniumque uanissimorum hominum consortio relicto, se totum Legis diuinę lectioni addixerit, quę scilicet in illo fructus non pœnitendos sit productura. Tu his nostris candidus frue, & Vale in Domino.

N 5

PSALMVS I.

- v. 1. **O** Nimum fœlix, quem nulla pericla mouere
Nullaꝫ fortunæ lubrica cœpta queant.
Impia quem nunquam potuit gens flectere prauo
Consilio, aut cœptis implicuisse malis.
Nec mala seduxit peruersi semita uulgi,
Quæ secum fraudes & scelus omne trahit.
Callida nec uoluit conscendere culmina sedis,
Quæ summi ridet uerba colenda Dei.
2. **I**nclyta quin potius supremi iussa Tonantis,
Illius & Leges nocte dieꝫ legit,
Quas legit, & lectas uigili meditatur amore,
Altisoni uenerans scita uerenda patris.
3. **V**t solet ad gelidi quæ nata est fluminis arbor
Ripas, è succo crescere in alta suo.
Quæ uirides spargit tereti de stipite ramos,
In quibus haud tristi gutture uernat auis.
Quæꝫ suos profert maturos tempore fructus,
Quos tandem domini dextera plena legat.
Cui Boreas nunquam perturbat frondis honores,
Nec nocet albenti cana pruina niue.
Sic etiam castus diuinæ Legis amator
Prosperitate sua conspiciendus erit.
Digna feret quoniam fœlicis munera uitæ,
Nec deerit cœptis lætior aura suis.
4. **N**on sic, non, inquam, sic impia turba ualebit,
Munera nec poterit tanta tenere malus.
Sed uelut immisso uento pelluntur inanes
Quisquiliæ, quæuis quas rapit aura simul:

Vertitur

Psalms I.

*Vertitur instabili sic improba turba furore,
Et certa mentis conditione caret.*

*Nec sua consilio poterit discernere certo:
Consilium quoniam dissipat omne Deus.*

5. *Non igitur poterunt sancto in consistere cœtu,
Ferre nec astricolæ iudicis ora Dei.*

Et licet ipse sibi placeat uertigine cæca

Improbis, & sic se iudice stare queat;

Hunc tamen ostendet supremi rector Olympi

Pro uitijis pœnas commeruisse graues.

6. *Interea iustos sancto Deus approbat ore,*

Cuncta cui illorum facta placere solent.

Hos iuuat, extollit, defendit amore paterno,

Vt meritis uideant præmia digna suis.

Cum iacet, in sordes folio deiectus ab alto

Impius, & proprio subdolus ense perit.

F I N I S.

ARGVMENTORVM

IN VTRIVSQUE TESTA-

menti libros Catalogus,

IN LIB. VETERIS TEST.

GENESIS	2	Nahum	45
Exodus	4	Habakuk	45
Leuiticus	6	Sophonias	45
Numeri	8	Haggæus	45
Deuteronomium	10	Zacharias	45
IOSVE	12	Malachias	46
Iudicum	14	IOB	47
Ruth	15	Liber Psalmorum	50
Samuelis I.	16	Ecclesiastes	59
Samuelis II.	18	Canticum Canticorum	60
Regum I.	19		
Regum II.	21	IN LIBROS ECCLE-	
Paralipomenon I.	23	siasticos,	
Paralip. II.	24		
Ezra	27	LIB. SAPIENTIAE	61
Nehemia	28	Ecclesiasticus	62
Esther	29	Tobias	66
ESAIAS	29	Baruch	67
Ieremias	34	Sufannæ historia	67
Ezechiel	38	Belis historia	67
Daniel	41	Iudith	67
OSEAS	42	Esdrae III.	68
Ioel	43	Esdrae IIII.	69
Amos	43	Machabæorum I.	70
Abdias	44	Machabæorum II.	71
Jonas	44	Machabæorum III.	72
Micheas	44		

IN LIBROS NOVI

TESTAMENTI.

EVANG. sec. Matth.	73	Coloffenses	86
Euang. secundū Mar.	75	Theſſalon. I. 86 II.	87
Euang. secundū Lucam	76	Timotheū. I. 87 II.	88
Euang. secundū Ioan.	78	Titum	88
Acta Apostolorum	80	Philemonem	88
PAULI Epistola ad		Hebræos	88
Romanos	82	IACOBI epistola	89
Corinthios I. 83 II.	84	Petri epist. I. 90 II.	90
Galatas	85	Ioan. epist. I. 90 II. 91 III.	91
Ephesios	85	Iudæ epistola	91
Philippenses	86	Apocalypſis	91

INSTITUT FÜR
HISTORISCHES RECHT

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

UND VERGLEICHENDE RECHTSLEHRE

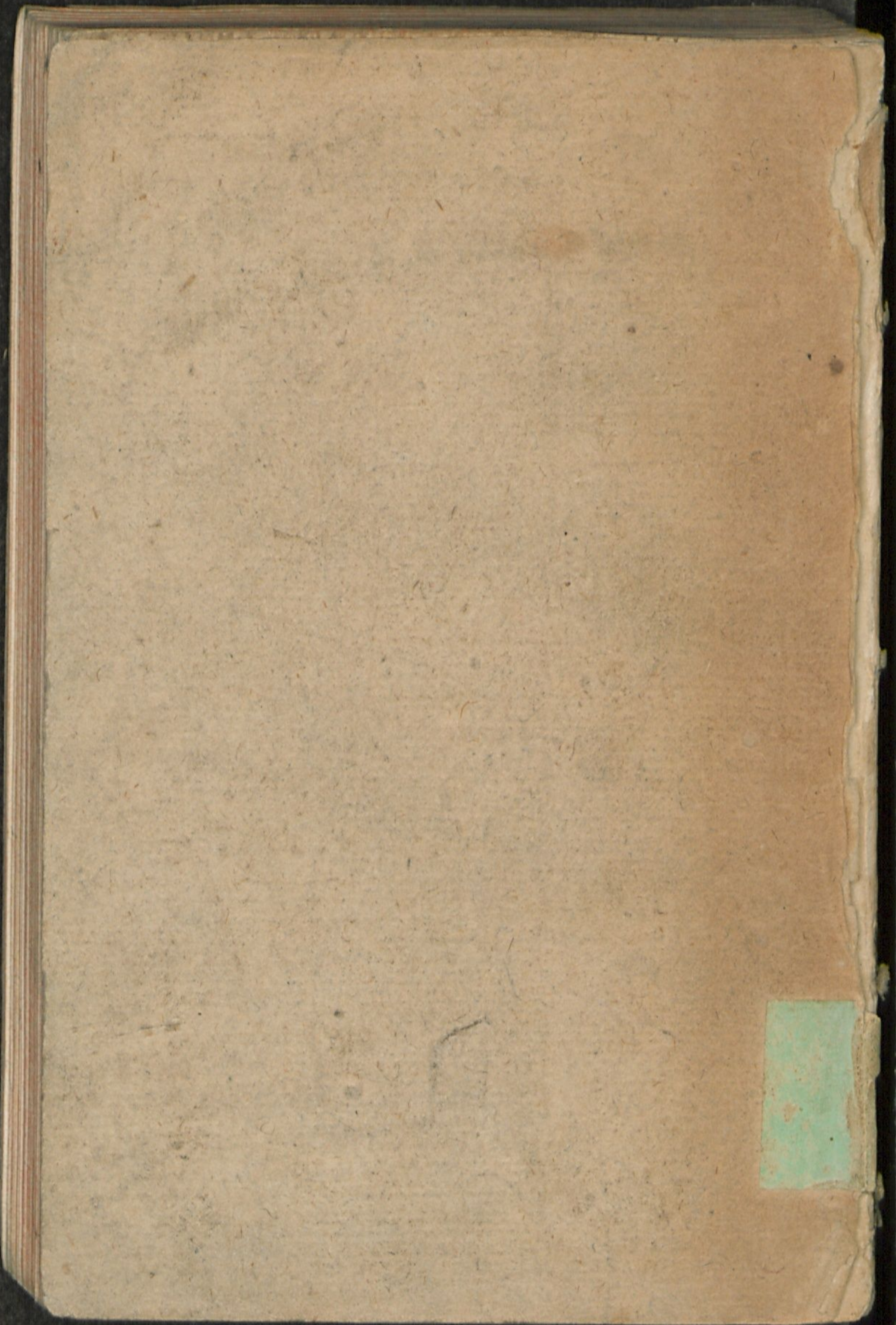

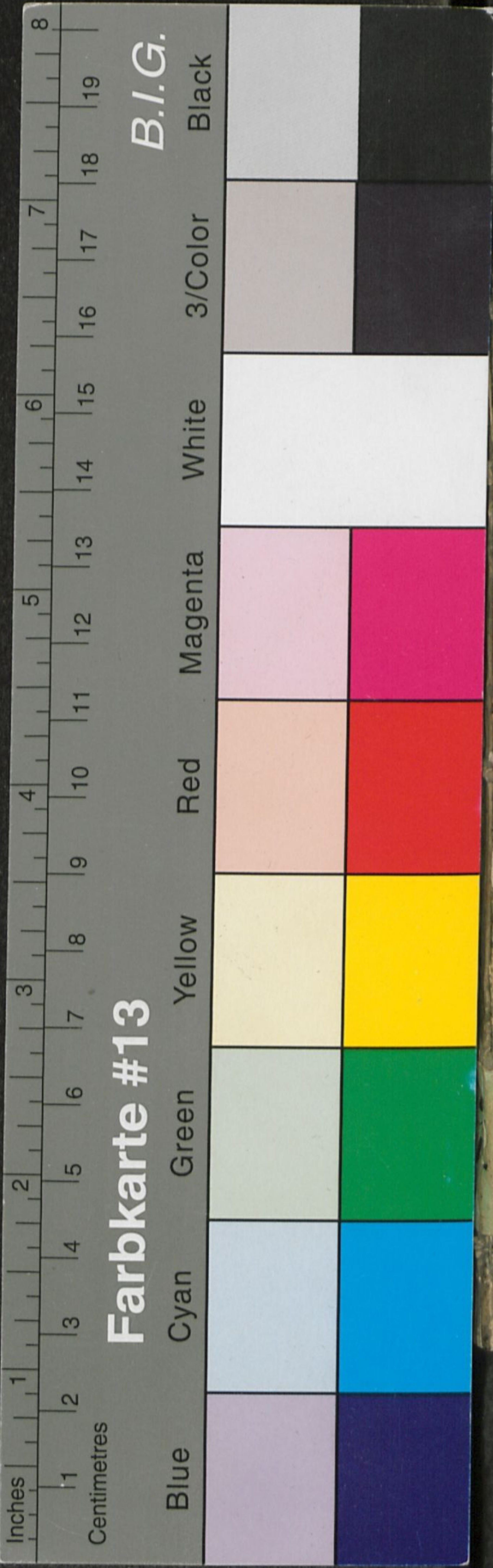
Handwritten text at the top of the page, possibly a title or page number, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

51 $\frac{20}{h, 2}$

(x 2194241)

ARGVMENTA OMNIVM, TAM VETERIS QVAM NOVI TESTAMENTI, Capitu[m]: Elegiaco Carmine conscripta: authore RODOLPHO GVALTHERO TIGVRINO.

I E S V S.

Ecce agnus ille Dei, qui tollit peccatum mundi. Ioan. 1.

AB
51 ²⁰/_{h, 2}

VRI EXCVDEBAT
roschouerus - Anno LIIII.

